

vergadering **6**
zittingsjaar 2016-2017

Woordelijk Verslag

Plenaire Vergadering

van 19 oktober 2016

INHOUD

OPENING VAN DE VERGADERING	6
VERONTSCHULDIGINGEN	6
BOODSCHAP	6
MEDEDELING VAN DE AANWIJZING VAN EEN DEELSTAATSENATOR	6
SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES	
Wijziging onder de vaste leden	6
INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN	6
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghen betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) – 822 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU) – 919 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2	
Voorstellen tot aanvulling van de agenda	7
ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de aanpak van energiefraude	9
ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de Pano-uitzending 'Hoe kijkt de Vlaming naar moslims?' op de VRT	12
ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de moeilijkheden voor zelfstandigen om een woonlening af te sluiten	14
ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente ontsnappingen uit gemeenschapsinstellingen	17
ACTUELE VRAAG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het percentage minderjarigen dat in 2015 een persoonlijke assistentiebudget (PAB) heeft gekregen	20
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de moeizame invulling van vacatures bij bedrijven	
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleiding naar openstaande vacatures bij bedrijven	23

ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over mogelijke problemen voor de onderwijssector door het nieuwe PWA-stelsel	
ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen voor de scholen van de afschaffing van het PWA-statuuat en de introductie van een nieuw systeem van voor- en naschoolse kinderopvang	
ACTUELE VRAAG van Rob Beenders aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het PWA-stelsel	
ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het PWA-stelsel	
ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het PWA-stelsel	29
ACTUELE VRAAG van Joris Poschet aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de renovatie van het Koninklijk Conservatorium in Brussel	37
Bijlage	38
ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resultaten van het recente waterkwaliteitsrapport van de Vlaamse Milieumaatschappij en het behalen van de doelstellingen van MAP 5	
ACTUELE VRAAG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nutriënten in het oppervlaktewater, naar aanleiding van de resultaten van het MAP-meetnet 2015-2016	
ACTUELE VRAAG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de tegenvallende resultaten van het mestbeleid	41
REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN	46
VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Marnic De Meulemeester, Nadia Sminate, Ward Kennes en Sofie Joosen houdende wijziging van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging	
– 823 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2	
Algemene bespreking	46
Artikelsgewijze bespreking	49
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Tinne Rombouts, Wilfried Vandaele, Karin Brouwers en Marius Meremans betreffende de toegang tot en het gebruik van diensten van de informatiemaatschappij door jongeren	
– 811 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3	
Bespreking	49
VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het behoud van de leeftijdstoelagen in het hervormde Vlaamse gezinsbijslagstelsel	
– 788 (2015-2016) – Nr. 2	
Verslag	52

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de onduidelijkheid voor het personeel van de provinciale welzijnsdiensten ten gevolge van het project tot afslanking van de provincies – 912 (2016-2017) – Nr. 1 Verslag	53
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) – 822 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2 VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU) – 919 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2 Voorstellen tot aanvulling van de agenda Bespreking	54 55
VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Marnic De Meulemeester, Nadia Sminate, Ward Kennes en Sofie Joosen houdende wijziging van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging – 823 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	80
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Tinne Rombouts, Wilfried Vandaele, Karin Brouwers en Marius Meremans betreffende de toegang tot en het gebruik van diensten van de informatiemaatschappij door jongeren – 811 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3 Hoofdelijke stemming	81
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) – 822 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	81
VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU) – 919 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2 Hoofdelijke stemming	81

MOTIE van Björn Rzoska en Joris Vandenbroucke tot besluit van de op 4 oktober 2016

1° door Joris Vandenbroucke in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over de uitspraken van Europees commissaris Marianne Thyssen betreffende de toepassing van de Europese begrotingsregels door de Vlaamse Regering;

2° door Chris Janssens in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois en viceminister-president Bart Tommelein over de verklaringen van Eurocommissaris Marianne Thyssen met betrekking tot het buiten de begrotingsdoelstellingen houden van het Oosterweelproject door de Vlaamse Regering en de gevolgen hiervan voor de begroting 2017 en de meerjarenbegroting;

3° door Björn Rzoska in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over de uitspraken van Europees commissaris Marianne Thyssen omtrent Oosterweel

– 904 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 82

MOTIE van Kurt De Loor en Els Robeyns tot besluit van de op 4 oktober 2016 door Kurt De Loor in commissie gehouden interpellatie tot viceminister-president Liesbeth Homans over de integratie van het OCMW in het gemeentebestuur en het standpunt van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) daaromtrent

– 905 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 82

MOTIE van Güler Turan, Tine Soens en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 4 oktober 2016 door Güler Turan in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over de verklaringen van de federale premier betreffende het opschorten van de TTIP-onderhandelingen en het standpunt ter zake van de Vlaamse Regering

– 906 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 83

MOTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron tot besluit van de op 5 oktober 2016 door Bart Caron in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over het onroerenderfgoedbeleid, in het bijzonder over de werking van Herita vzw

– 908 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 83

MOTIE van Güler Turan en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 5 oktober 2016 door Güler Turan in commissie gehouden interpellatie tot minister Jo Vandeuren over de vermarkting van het sociaal beleid

– 909 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming 87

REGLING VAN DE WERKZAAMHEDEN 89

BIJLAGEN

Aanwezigheden 92

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers 92

OPENING VAN DE VERGADERING

Voorzitter: de heer Jan Peumans

– *De vergadering wordt geopend om 14.06 uur.*

De voorzitter: Dames en heren, de vergadering is geopend.

VERONTSCHULDIGINGEN

De voorzitter: Ik deel aan de vergadering mee dat er verontschuldiging zijn ingekomen van de volgende leden:

Yamila Idrissi, Karim Van Overmeire: ambtsverplichtingen;

Hermes Sanctorum-Vandevoorde: familieverplichtingen;

Lies Jans, Stefaan Sintobin, Ludo Van Campenhout: gezondheidsredenen.

BOODSCHAP

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 11 oktober 2016 deelt de voorzitter van de Senaat mee dat de Senaat zich ter vergadering van die dag heeft geconstitueerd.

MEDEDELING VAN DE AANWIJZING VAN EEN DEELSTAATSENATOR

De voorzitter: Dames en heren, bij brief van 3 oktober 2016 deelt de griffier van de Senaat mee dat de heer Hermes Sanctorum-Vandevoorde met ingang van 1 oktober 2016 ontslag heeft genomen als deelstaatsenator.

Politieke formatie D heeft mij op 19 oktober 2016 een lijst overhandigd waarop zij mevrouw Annemie Maes, lid van de Nederlandse taalgroep van het Parlement van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest, aanwijst als deelstaatsenator. Die lijst is ondertekend door de meerderheid van de leden van de politieke formatie.

Ik zal de door de politieke formatie ondertekende voordrachtlijst aan de griffier van de Senaat betekenen.

SAMENSTELLING VAN DE COMMISSIES**Wijziging onder de vaste leden**

De voorzitter: Dames en heren, voor de N-VA-fractie is in de Commissie voor de Bestrijding van Gewelddadige Radicalisering de heer Lorin Parys als vast lid vervangen door de heer Peter Persyn.

INGEKOMEN DOCUMENTEN EN MEDEDELINGEN

De voorzitter: Dames en heren, de lijst met de ingekomen documenten en mededelingen werd op de banken rondgedeeld. (*Parl.St.* VI.Parl. 2016-17, nr. 60/4)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)**– 822 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2****VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU)****– 919 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2****Voorstellen tot aanvulling van de agenda**

De voorzitter: Dames en heren, met toepassing van artikel 50 van het Reglement van het Vlaams Parlement heeft de heer Matthias Diependaele bij motie van orde het woord gevraagd.

De heer Diependaele heeft het woord.

Matthias Diependaele (N-VA): Voorzitter, ik heb al aan de andere fractie-leiders aangekondigd dat wij willen vragen om een voorstel van resolutie betreffende het CETA-verdrag (Comprehensive Economic and Trade Agreement) tussen Canada en de EU toe te voegen aan de agenda van vandaag.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Dank u, mijnheer Diependaele, om ons daar gisteren voor verwittigd te hebben. Maar, voorzitter, ik wil toch wel even mijn ongenoegen ventileren over hoe het debat over CETA hier georganiseerd wordt.

Vier maanden geleden, op 14 juni, heeft mijn fractie een voorstel van resolutie daarover ingediend. Op 5 juli werd dat voorstel van resolutie geagendeerd op de agenda van de commissie Buitenlands Beleid, met de vermelding "toelichting, bespreking en eventuele stemming". Mevrouw Turan heeft dat voorstel van resolutie mogen toelichten. De meerderheid heeft toen, zittende in die commissie, gezegd dat er geen bespreking noch een stemming over kon plaatsvinden.

Ik werp geen steen naar de voorzitter van de commissie, wel naar de leden van die commissie, die er keer op keer een spel van maken om zaken die wij daar agenderen, niet te behandelen.

Op 16 september besliste de Vlaamse Regering om een volmacht te geven aan minister Didier Reynders, om dat akkoord te ondertekenen. En niet eerder dan vorige week woensdag, een maand later pas, komt de meerderheid af met een eigen voorstel van resolutie, dat gisteren, samen met dat van sp.a, vier maanden nadat wij het hadden ingediend, werd besproken in de commissie Buitenlands Beleid, om dan hier vandaag voor de camera's een groot debat te kunnen organiseren omdat Paul Magnette het CETA-dossier eindelijk op de agenda heeft geplaatst. Ik vind dat we ons hiermee, eerlijk gezegd, toch een klein beetje belachelijk maken. Ik begrijp niet waarom dit dossier niet kon worden besproken in de bevoegde commissie, vier maanden geleden, op het moment dat mijn fractie daartoe een verzoek indiende door middel van een voorstel van resolutie. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Matthias Diependaele (N-VA): Mijnheer Vandenbroucke, ik ben in alle eerlijkheid niet op de hoogte van de regeling van de werkzaamheden van de commissie Buitenland. Maar als er zich daar een probleem heeft voorgedaan, moest u dat ter sprake brengen op het Uitgebreid Bureau. Dat is daar de plaats voor. We zouden dan zeker naar die bekommernissen geluisterd hebben. Maar ik heb dat niet gehoord, dus, het spijt mij, ik weet niet waarover u het hebt.

De voorzitter: Dames en heren, wij gaan hier geen debat beginnen over het al dan niet functioneren van de commissie en over de CETA-motie.

De heer Daems, voorzitter van de commissie, heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Voorzitter, collega's, de commissie regelt haar werkzaamheden. Het is correct dat het voorstel van resolutie een tijd geleden is ingediend. Het is misschien een detail, maar er is wel een grote vakantie tussen gekomen. Kwestie van die vier maanden toch een beetje te relativiseren.

Ik heb begrepen dat er een optie was om het voorstel van resolutie te ledigen en tot de bizarre situatie te komen dat we via een amendement hier een voorstel van resolutie zouden krijgen waar de indieners dan tegen zouden moeten stemmen en de amendeerders voor, nochtans de hoofding houdende van de oorspronkelijke indieners. Toen ik ontvangst heb genomen van het voorstel van resolutie van de meerderheid heb ik geoordeeld om die samen te laten behandelen. Dat was een beslissing van de commissie. Het leek mij goed om dan meteen, gegeven de actualiteit, er wat mij betreft mee in te stemmen dat vandaag bij hoogdringendheid het volledige debat gevoerd zou worden, waarbij alle meningen aan bod kunnen komen.

Het is juist dat het voorstel van resolutie een tijd geleden werd ingediend, maar het is ook juist dat de aandrang om het af te ronden nu ook niet meteen van aard was om grote problemen te maken in de commissie.

Onze commissie functioneert overigens goed. Dit is een zaak die ik zeker verder zal bekijken. Ik denk dat we met dit soort van behandeling een precedent hebben geschapen, waarbij de rechten van de oppositie disproportioneel goed worden bewaakt.

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Voorzitter, ik zou het toch betreuren dat ik tegenwoordig naar het Uitgebreid Bureau moet gaan om ervoor te zorgen dat een voorstel van resolutie die je als oppositie indient, binnen een redelijke termijn kan worden toegelicht.

Het voorstel van resolutie van collega Turan stond op 5 juli op de agenda van de commissie Buitenlands Beleid, collega's: 'toelichting, bespreking en eventueel stemming'. Zij heeft dat toegelicht. Men heeft belet om dat voorstel van resolutie te bespreken. En men roept nu de hoogdringendheid in om een debat te voeren over een dossier waar de Vlaamse Regering een maand geleden een streep onder heeft getrokken. Alstublieft! (*Applaus bij sp.a*)

De voorzitter: Dit probleem doet zich ook voor in een andere zaak van een andere volksvertegenwoordiger. Ik stel voor dat ik dat op het Uitgebreid Bureau breng. Iemand is immers eigenaar van het stuk dat hij indient: een voorstel van decreet, een motie of wat dan ook. De vraag is hoe we dat kunnen oplossen. Desnoods spreekt men zich daarover uit, meerderheid tegen oppositie.

Ik stel voor dat ik dat, op basis van een nota, op het Uitgebreid Bureau breng, mijnheer Vandenbroucke. Daar kunt u dan deelnemen aan het debat.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Ik stel dan voor dat het voorstel van resolutie dat vier maanden geleden niet kon worden besproken, vandaag ook aan de agenda wordt toegevoegd.

De voorzitter: Dat was mijn tweede vraag. De heer Diependaele heeft gevraagd om het voorstel van resolutie van de meerderheid toe te voegen aan de agenda. Als ik het goed begrijp, wenst u het voorstel van resolutie van mevrouw Turan en anderen ook toe te voegen aan de agenda van vandaag. (*Opmerkingen*)

Dan zullen we daar in de loop van de vergadering over beslissen.

Het incident is gesloten.

ACTUELE VRAAG van Andries Gryffroy aan Bart Tommelein, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de aanpak van energiefraude

De voorzitter: De heer Gryffroy heeft het woord.

Andries Gryffroy (N-VA): Voorzitter, minister, collega's, ik denk dat iedereen zich voor honderd procent achter het aanpakken van energiefraude kan zetten. Het gaat dan over geld dat te veel zou zijn betaald, via premies die men ten onrechte heeft ontvangen. Of het gaat over recuperatie van wat er te weinig betaald is. Er is bijvoorbeeld foute info gegeven, waardoor je een premie hebt gekregen. Of je hebt groenestroomcertificaten gekregen, terwijl je geen dakisolatie hebt geplaatst. Of je hebt geen aangifte gedaan van je nieuwe PV-installatie (photovoltaic), waardoor je nog geen prosumententarief betaalt.

Minister, natuurlijk is niet alles moedwillig en frauduleus. Heel vaak weet men niet wat de juiste regels zijn. Ik was dan ook blij toen u vorige week vrijdag in de media aankondigde dat het energiefraudeplan effectief van start gaat vanaf 1 april, weliswaar nog zonder geldelijke boetes, en vanaf 1 juli wel degelijk met administratieve boetes tussen 150 en 20.000 euro.

Om zo iets te regelen, zijn echter heel wat wijzigingen nodig in het decreet, omtrent de bevoegdheid van enerzijds de distributienetbeheerder en anderzijds het Vlaams Energieagentschap. Kunt u wat meer toelichting geven bij de concrete aanpak van energiefraude?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Gryffroy, het gaat niet over een plan, maar over het creëren van een decretale basis om die fraude aan te pakken. Het gaat inderdaad niet alleen over het niet betalen van een aantal heffingen of het niet aangeven van bepaalde zaken, maar ook over het manipuleren van de aansluiting of het onterecht verkrijgen van premies. Het ontwerp van decreet is al in tweede lezing op de ministerraad gekomen. Het gaat nu ook naar de Raad van State. Het komt dan hier in het parlement om te worden besproken.

De essentie van het ontwerp van decreet is dat de netbeheerders, Eandis en Infrax, verantwoordelijk zullen worden voor de fraudeopsporing. Zij zullen daarvoor de middelen krijgen. Zij zijn ook het best geplaatst om dat te doen. Ze zullen ook elk jaar een actieplan opmaken om dat effectief aan te pakken. We hebben immers indicaties dat er op het terrein nogal wat fraude is.

En ik geef toe dat het ook niet altijd fraude is, mijnheer Gryffroy. Het is soms een kwestie van onwetendheid. Ik ben zelf in dat geval. Ik heb zonnepanelen gelegd, en de installatie is gekeurd. Niemand heeft me verteld dat ik die zonnepanelen ook moet aanmelden. Niemand heeft me verwittigd. Aangezien heel wat mensen dit niet weten, zullen we eerst een informatiecampagne voeren. We zullen de mensen niet onmiddellijk beboeten. Het wordt geen heksenjacht. We zullen de mensen de gelegenheid bieden dit te regelen, de fraude aan te geven.

Voor wie hardleers is, zullen er administratieve boetes tussen 150 en 20.000 euro volgen. Die boetes zullen in het Energiefonds worden gestort. Dit fonds is bedoeld om de schulden uit het verleden weg te werken. Indien iedereen op een eerlijke wijze betaalt wat hij moet betalen, zullen we op deze manier op termijn in staat zijn de energiefactuur voor alle Vlamingen te doen dalen.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Ik veronderstel dat de distributienetbeheerders de te recupereren bedragen kunnen terugvorderen. Ze kunnen dit geld dan gebruiken om hun eigen middelen te versterken of voor andere zaken waar nood aan is. Indien dit niet zou gebeuren, zou het fenomeen ontstaan dat een persoon nog meebetaalt voor de fraude die een andere persoon heeft gepleegd. Mag ik van de veronderstelling uitgaan dat, los van de gerechtelijke vervolgingen, na de opsporing van fraude altijd een administratieve boete moet worden betaald?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, we vinden het uiteraard een goede zaak dat u de energiefraude wilt aanpakken. Het kan niet de bedoeling zijn dat mensen onterecht premies opstrijken of niet solidair meebetalen aan de netkosten die in ons land bestaan.

Mijn vraag is eigenlijk identiek aan de vraag die de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV) op het einde van zijn advies heeft gesteld. Het gaat om de kosten van het actieplan. Wie draagt de kosten voor de bestrijding van de energiefraude? Wordt dit op de netbeheerders verhaald of zal de Vlaamse overheid tussenbeide komen? Het kan uiteraard niet de bedoeling zijn dat de belastingbetaler hiervoor moet opdraaien. Volgens mij moeten we de kosten uit de opbrengsten van dit energiefraudeplan kunnen recupereren.

De voorzitter: De heer Schiltz heeft het woord.

Willem-Frederik Schiltz (Open Vld): Minister, het is een goede zaak dat u de lange overgangperiode hebt benadrukt. Het is vooral de bedoeling de mensen op de hoogte te brengen van de wijze waarop ze zich in regel kunnen stellen. We willen geen heksenjacht starten op mensen die zo goed zijn zonnepanelen te plaatsen. Hoe meer zonnepanelen, hoe meer hernieuwbare energie en hoe meer decentrale productie, hoe beter dat voor iedereen is.

Ik zou u dan ook willen vragen een zeer grondige informatiecampagne te voeren. Het moet voor de mensen eenvoudig worden zich in regel te stellen en op die manier boetes te vermijden.

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Voorzitter, het is een goede zaak dat er een sensibiliseringsperiode komt. Het laatste wat mag gebeuren, is dat iedereen de mensen die zonnepanelen hebben als fraudeurs begint te beschouwen. Wat het draagvlak betreft, zou dit ons weer bij af brengen. Dit draagvlak is echter absoluut noodzakelijk om de omwenteling naar hernieuwbare energie tot stand te brengen. We moeten hier zeer goed voor opletten.

Minister, ik ben vooral benieuwd naar de hefbomen waarover u de netbeheerders zult laten beschikken. Het is belangrijk dat die hefbomen een afdoend en dwingend karakter hebben. Het gaat om een vorm van politionele taken. Ze moeten optreden tegen diegenen die ervoor zorgen dat anderen hun factuur niet op een eerlijke wijze betalen. Dit moet op een gedwongen wijze kunnen worden opgevangen. Hebt u zicht op de concrete hefbomen waarin u zult voorzien voor de netbeheerders die effectief fraude vaststellen?

De voorzitter: De heer Danen heeft het woord.

Johan Danen (Groen): Voorzitter, als we het over fraude hebben, lijkt het me belangrijk niet meteen over de zonnepanelenbezitters te spreken. Er kunnen natuurlijk ook andere problemen zijn. Het kan gaan om attesten die verkeerd of

frauduleus zijn ingevuld of om isolatiepremies die onterecht zijn geïnd. Ik zou me ervoor hoeden telkens we over fraude praten in een beweging ook over de zonnepaneelbezitters te praten.

Minister, als we over fraude spreken, gaat het om onterecht geïnde premies of om te veel geïnde groenestroomcertificaten, maar ook om boetes. U hebt verklaard dat u die boetes in het Energiefonds wilt laten storten. Hebt u een indicatie van het bedrag dat u op die manier wilt ophalen?

Minister Bart Tommelein: We moeten natuurlijk een onderscheid maken. De distributienetbeheerders kunnen de tarieven opvorderen die niet zijn betaald. Het spreekt voor zich dat dit geld ten goede komt aan de distributienetbeheerders. Het gaat immers om tarieven die zijn aangerekend, maar nooit betaald. Dat is een aparte situatie die losstaat van de administratieve boetes die het Vlaams Energieagentschap (VEA) ten vroegste vanaf 1 juni 2017 zal opleggen.

Ik geef u gelijk, mijnheer Danen, want men spreekt onmiddellijk over de zonnepanelenbezitters. Dan zouden er heel veel mensen frauderen, en dat is helemaal niet zo. We moeten er natuurlijk wel voor zorgen dat iedereen op een eerlijke manier en op dezelfde manier wordt behandeld. Het kan niet zijn dat de ene zonnepanelenbezitter wel een bijdrage moet betalen en de andere niet. Vroeger gebeurde dat automatisch omdat men zonnepanelen moest aangeven om certificaten te ontvangen, om subsidies te krijgen. Men haastte zich om de zonnepaneleninstallaties aan te geven. Nu heeft men geen enkele motivatie om dat te doen.

De boetes gaan van 150 euro voor kleine inbreuken tot 20.000 euro. Ik begrijp dat de media er onmiddellijk die 20.000 euro uit heeft gehaald en de zonnepanelenbezitters. U hebt gelijk: er zijn ook nog andere premies die onterecht worden geïnd. Er worden ook valse verklaringen afgelegd om toch premies te krijgen.

De distributienetbeheerders moeten zelf een actieplan opmaken. Zij zijn het best geplaatst om te weten hoe zij dit kunnen aanpakken en waar de fraude voornamelijk gebeurt. Het is voor hen al een incentive om die bedragen toch al te innen die ze zijn misgelopen, en het is een ongelooflijke opportuniteit voor ons om alle installaties die vandaag in Vlaanderen liggen, te weten liggen, en dit niet alleen voor de doelstelling hernieuwbare energie. Ik zou tegen de Vlaming willen zeggen dat het nog altijd meer rendabel is om zonnepanelen te plaatsen dan een spaarboekje te hebben. Iedereen heeft er dus belang bij om het te doen. We moeten het ook weten om veiligheidsredenen. Er zijn signalen dat er af en toe overbelasting is van het net. Er wordt soms gewerkt aan het net. Het is absoluut belangrijk dat we alle installaties die elektriciteit opwekken in dit land, weten liggen en dat ze worden aangegeven.

Andries Gryffroy (N-VA): Minister, ik dank u en ik dank ook de collega's voor hun betoog. Het gaat inderdaad niet enkel over fotovoltaïsche zonnepanelen. Er is enerzijds de administratieve boete, maar anderzijds ook wat de distributienetbeheerders kunnen recupereren.

Aansluitend op wat de heer Bothuyne vroeg, heb ik ook nog een bedenking. De distributienetbeheerders moeten zich organiseren om fraude op te sporen. Dit zal inherent een bepaalde kost meebrengen. Ik zou wel niet graag straks een consultatieverslag van de Vlaamse regulator moeten lezen waarin staat dat deze kosten eventueel kunnen worden doorgerekend in het tarief. Ik weet dat u zult zeggen dat u niets te zeggen hebt over deze regulator. Ik wilde het toch maar zeggen.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Chris Janssens aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de Pano-uitzending 'Hoe kijkt de Vlaming naar moslims?' op de VRT

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Tommelein.

De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister Tommelein, u bent uiteraard de ideale vervanger, want u was in de vorige legislatuur, weliswaar vanuit de oppositie, de schaduwminister van Media. U zult ongetwijfeld de VRT nog met kritische blik volgen.

Ik weet niet of u de voorbije week het nieuwe VRT-programma hebt gezien, de eerste uitzending van Pano, waarin een fictief moslimkoppel werd opgevoerd: man met baard, vrouw met hoofddoek die een winkel openden in de zogenaamde blanke gemeente Tremelo. Ondercover werd dan onderzocht hoe de inwoners van Tremelo daarop reageren.

Het nieuwe programma maakt, naar eigen zeggen, gebruik van onderzoeks-journalistiek, maar het leek me op vele momenten eerder 'candid camera'. Zo moest de onverdraagzaamheid worden aangetoond van een kapper die weigerde om de moslima apart te coifferen in een ruimte die niet toegankelijk was voor mannen. De hele reportage lijkt me eerlijk gezegd vooral een vorm van selffulfilling prophecy van de makers ervan, waarbij vooral moest worden aangetoond dat de Vlaming een grote, boze racist is.

Inderdaad, op een moment dat zowel ons land als onze buurlanden kreunen onder een golf van islamitische terreur, op een moment dat er wereldwijd aanslagen worden gepleegd in naam van de islam, wordt de Vlaming gebrandmerkt als racist en de moslim als slachtoffer – en dat nog wel door een publieke omroep die wordt gefinancierd door belastinggeld van diezelfde vermaledijde Vlaming. Er was dus de voorbije dagen terecht heel wat verontwaardiging over het gebrek aan objectiviteit en neutraliteit van de VRT in dat programma.

En daarom zou ik u iets willen vragen, minister. U weet dat zowel in het Mediadecreet als in de beheersovereenkomst die werd afgesloten met de VRT, deontologie en onpartijdigheid van informatie belangrijke begrippen zijn. Mijn vraag is: bent u het met mij eens dat de grenzen van deontologie en onpartijdigheid van informatie hier wel ver worden overschreden?

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mijnheer Janssens, de laatste die moet oordelen over die objectiviteit of onpartijdigheid, is de regering. Als minister heb ik mij daarover niet uit te spreken. De politieke en redactionele onafhankelijkheid van de media – of het nu commerciële media is of een overheidszender – moet te allen tijde gewaarborgd blijven.

Het artikel 7 van het Mediadecreet is duidelijk: de VRT stelt autonoom haar programma-aanbod en haar uitzendschema vast. Artikel 39 van hetzelfde decreet zegt dat alle informatieprogramma's, mededelingen en andere programma's met een algemeen informatieve inslag in een geest van politieke en ideologische onpartijdigheid moeten worden verzorgd.

Er is een redactiestatuut, met een deontologische code, die elke nieuwsredacteur dient te ondertekenen en die de onafhankelijkheid van de nieuwdienst moet garanderen. Een college van hoofdredacteurs en een deontologische adviesraad waken daarover. Dat betekent dat het niet de politiek is die moet waken over de

onpartijdigheid van haar informatie- en duidingsaanbod via de VRT, maar wel de geëigende kanalen. Er is een intern controlesysteem om dat allemaal te controleren: de onpartijdigheid, de integriteit, de beroepsethiek. Ze rapporteert hierover jaarlijks.

Bovendien is er nog altijd een regulator. U weet dat ik voor sterke, onafhankelijke regulators ben, mijnheer Janssens, niet alleen op het vlak van energie, maar ook op het vlak van media. De regulator moet toezicht uitoefenen op de naleving van de beheersovereenkomst door de Vlaamse Regering. Hij doet dit autonoom, zonder inmenging van de politiek of de regering, en doet dit jaarlijks.

Ik verwijs naar het bestaan van de Raad voor de Journalistiek, die onafhankelijk is en instaat voor de zelfregulering van de media. Als er effectief iets zou zijn gebeurd dat niet kan, dan zijn het die organen die daarover moeten oordelen en niet de regering, ook niet de minister van Media. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, uw antwoord verbaast mij, enerzijds omdat ik denk dat de Bart Tommelein uit de vorige legislatuur vanuit de oppositie hierover veel kritischer zou zijn geweest. Anderzijds verbaast het mij omdat minister Gatz, die u hier vervangt, ook in deze legislatuur als minister van Media wel degelijk de VRT al moreel heeft veroordeeld wanneer zij de afspraken niet nakomt. Zo staat er onder andere in de beheersovereenkomst, die toch wordt afgesloten tussen de Vlaamse Regering en de VRT, dat inzake het aanbod de hoogste standaarden inzake deontologie, onpartijdigheid van informatie, beroepsethiek en integriteit door de VRT moeten worden gehandhaafd. Maar volgens u is er met deze reportage niets aan de hand. Dat verbaast mij ten zeerste.

Bovendien staat er in het redactiestatuut, waarnaar ook u verwijst, dat het gebruik van verborgen camera's en verborgen microfoons, zoals in die Pano-reportage werden gebruikt, alleen kan voor informatie van grote maatschappelijke waarde. Welke informatie van grote maatschappelijke waarde heeft die reportage aangetoond? Dat kritiek op of scepsis over de islam niet kan? Of dat dat alleen maar is gebaseerd op vooroordelen? Ik zie echt niet wat de meerwaarde was van deze reportage, behalve dan misschien dat de Vlaming niet blind is voor de gevaren van de islamisering.

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, door hun manier van werken hebben de makers van het programma zich inderdaad wel blootgesteld aan mogelijke kritiek. Dat konden we lezen op sociale media en zowat overal. Er is dus weer kritiek op de openbare omroep. Dat had waarschijnlijk beter kunnen worden vermeden, want wij zouden de nieuwe leiding van de nieuwsdienst toch graag enig krediet geven.

Het is goed dat die mensen een tijd kunnen werken en kunnen aantonen dat die openbare omroep inderdaad objectieve en onpartijdige berichtgeving kan brengen, zoals verplicht door de overheid.

Minister Bart Tommelein: Ik ben het met de heer Vandaele eens. Onpartijdigheid en objectiviteit zijn absoluut belangrijk.

Mijnheer Janssens, het is inderdaad zo dat de VRT moet voldoen aan de hoogste deontologische standaarden – ik heb niets anders gezegd – en dat de VRT haar opdracht moet uitvoeren op een deontologisch verantwoorde manier.

Of u het ermee eens bent, of ik het ermee eens ben, met dat programma, doet er niet toe. Ik doe er geen uitspraak over. Ik zeg niet dat het fout of goed is, ik zeg dat er organen bestaan die dat moeten beoordelen, die daarvoor dienen. Er bestaan deontologische instanties – zoals de VRM – en die moeten oordelen of de

deontologie gerespecteerd is; niet u, niet ik, noch de oppositie, noch de meerderheid. Laat dit over aan de objectieve mensen en niet aan de politiek.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Minister, wij willen ook de nieuwe hoofdredactie bij de VRT alle krediet geven. Maar dan mag men niet verrast zijn, zoals ik bij een aantal journalisten op Twitter gelezen heb, dat over dergelijke reportage heel wat verontwaardiging ontstond bij de aandeelhouders van de VRT, bij de belastingbetaler, bij de kijker. Ik sta in elk geval aan de kant van de Vlamingen die vinden dat hun belastinggeld niet moet worden gebruikt door een publieke omroep om de Vlaming onterecht te framen en te brandmerken als een racist.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Mercedes Van Volcem aan Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de moeilijkheden voor zelfstandigen om een woonlening af te sluiten

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Tommelein.

Mevrouw Van Volcem heeft het woord.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, er zijn steeds meer starters in Vlaanderen en dat kunnen we alleen maar toejuichen. We moeten wel vaststellen, en dat is een pijnlijke zaak, dat één op de vijf zelfstandigen geen woonkrediet krijgt. Dit is een jammerlijke zaak omdat de eigendomsverwerving zeer belangrijk is, voor iedereen, maar ook voor mensen met een eigen zaak.

De banken weigeren namelijk kredieten aan mensen die 20 procent eigen inbreng hebben. Ze beoordelen de kredieten van een zelfstandige strenger dan van een werknemer. Dat kan niet, minister. Zelfstandigen moeten niet afgestraft worden. Ze nemen risico, ze investeren in de zaak, ze zijn meestal zeer zuinig op het eigen loon omdat ze willen investeren in machines of technologie of omdat ze mensen aan het werk willen stellen; daarom stellen ze zichzelf een beetje achteruit. Nu redeneert de bank dat het loon te laag is, zelfs als er eigen inbreng is, en dus krijgt de zelfstandige geen lening voor een eigen woning.

Minister, u komt uit de banksector. Ik reken erop dat u overleg zult plegen met de banken om de meerwaarde van starters en ondernemers onder de aandacht te brengen. De banken doen alsof de zelfstandige, als de activiteit of de onderneming stopt, niet meer aan de slag kan als werknemer.

De voorzitter: En uw vraag luidt?

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Minister, wat gaat u daaraan doen? (*Gelach*)

De voorzitter: Minister Tommelein heeft het woord.

Minister Bart Tommelein: Mevrouw Van Volcem, ik moet er u niet van overtuigen dat eigendomsverwerving zeer belangrijk is, ook voor startende ondernemers. Ik heb de signalen uit de sector ook opgevangen: een op vier zelfstandigen moet zijn heil zoeken op de huurmarkt omdat ze geen woonkrediet krijgen.

Het spreekt vanzelf dat ik dit met argusogen volg. We moeten eerlijk zijn, financiële instellingen kunnen hun reden hebben, zelfs hun verplichting, om bepaalde kredieten te weigeren. Ik weet maar al te goed dat de terugbetalingscapaciteit van een lening heel belangrijk is en dat net deze solvabiliteit van de startende ondernemer heel fragiel kan zijn.

Wat me nog meer zorgen baart, is dat ook niet-zelfstandigen moeilijker aan een woonkrediet geraken. Het is niet alleen een grote groep zelfstandigen, maar ook niet-zelfstandigen. Het is natuurlijk wel het gevolg van de Baselnorm. We moeten consequent zijn, we hebben een bankencrisis achter de rug waarbij de oorzaak van de problemen net dezelfde was. Kredieten toestaan aan mensen die ze niet kunnen terugbetalen, kan nefast zijn en dat heeft geleid tot een wereldwijde bankencrisis.

De banken moeten zich dus aan de Baselnorm houden en van de leningnemers een grotere eigen inbreng vragen. Deze ontwikkelingen hebben mij ertoe gebracht om samen met collega Homans – vandaar dat ik deze vraag beantwoord – contact op te nemen met Assuralia, de organisatie van de verzekeringsondernemingen, en met Febelfin, de organisatie van de banken, omdat we voor dit probleem oplossingen willen. We hebben inderdaad rond de tafel gezeten, en Assuralia heeft op 10 oktober een brief gericht aan alle verzekeringsinstellingen om te vragen welke leden in een systeem willen stappen waarin men een verzekering kan afsluiten voor het bedrag dat boven op de Baselnorm moet worden geleend. Een startende zelfstandige moet dan niet onmiddellijk een eigen inbreng op tafel leggen, maar kan voor de terugbetaling een verzekering afsluiten.

Ik wil ook met de bankensector nog eens rond de tafel zitten, maar we moeten ons er wel van bewust zijn dat een bank een privé-instelling is die ook risico's moet nemen en dat die risico's in bepaalde gevallen groter zijn.

We blijven dus niet bij de pakken zitten en zullen ook de problematiek van de start-ups ter sprake brengen. Zij zijn immers belangrijk voor de economische groei. Mevrouw Homans kijkt ook in welke mate het haalbaar is de verzekering gewaarborgd inkomen open te stellen voor zelfstandigen die geconfronteerd worden met een gedwongen inkomensverlies. Vandaag is die verzekering al voorhanden voor zelfstandigen die geconfronteerd worden met een ziekte. Dat willen wij nu opentrekken.

U hebt gelijk, mevrouw Van Volcem, we moeten met de sector verzekeringen en banken proberen oplossingen uit te werken om iedereen de kans te geven een eigen woning te verwerven en die op een correcte manier terug te betalen.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): Ik dank u voor uw antwoord, minister. We weten dat u zeer daadkrachtig bent, en ik reken erop dat u de banken verder kunt overtuigen dat ze een foute redenering maken. Een zelfstandige – ik denk aan een jonge arts, een jonge advocaat, iemand die een zaak begint – heeft bij het begin van zijn activiteit vaak een laag loon. Hij wil zijn spaarcenten immers in de zaak stoppen, omdat hij ondernemer wil worden, iets wil creëren, banen wil scheppen, en het is zeer belangrijk die mensen niet af te straffen. Het is een beetje pervers dat banken zeggen dat deze mensen niet voldoende terugbetalingscapaciteiten hebben omdat ze in het begin van hun carrière een te laag loon hebben. Als het niet lukt, kunnen ze ook nog als werknemer aan de slag en moeten ze zoals iedereen beoordeeld kunnen worden. Nu worden ze strenger beoordeeld, en ik reken erop dat u de banken op andere gedachten kunt brengen.

De voorzitter: Mevrouw Hostekint heeft het woord.

Michèle Hostekint (sp.a): Mevrouw Van Volcem, niet alleen voor een woning hebben zelfstandigen het moeilijk een krediet te verwerven. Jonge starters geraken nog zeer moeilijk aan kredieten tout court. Het zou in elk geval al een grote stap vooruit zijn indien we mensen, werknemers en zelfstandigen, meer woonzekerheid kunnen geven. Meer dan een jaar geleden keurden we hier een resolutie goed waarin we de regering vroegen te onderzoeken in hoeverre zelfstandigen die gedwongen hun onderneming moeten stopzetten, ook een beroep kunnen doen op een verzekering gewaarborgd wonen. Minister Homans zal nu

kijken hoe dat eventueel mogelijk is, maar we zijn intussen een jaar verder en heel concreet klinkt dat allemaal niet, minister Tommelein. Ik dring dus aan op een zekere spoed om ervoor te zorgen dat we mensen, werknemers én zelfstandigen, woonzekerheid kunnen bieden.

De voorzitter: De heer Engelbosch heeft het woord.

Jelle Engelbosch (N-VA): Zoals mevrouw Hostekint zegt, is er vorig jaar inderdaad een kamerbrede resolutie over ondernemers in moeilijkheden goedgekeurd. Daarin vroegen we onder andere de verzekering gewaarborgd wonen onder de loep te nemen. Het klopt echter niet dat het allemaal lang duurt. Minister Homans heeft de KU Leuven intussen een onderzoeksopdracht gegeven. Ze zijn er effectief mee bezig om die zaken toegankelijker te maken voor zelfstandigen. Er wordt dus wel degelijk aan gewerkt.

Als u met de bankensector gaat praten, minister Tommelein, dan wil ik u één suggestie meegeven. De banken moet eens duidelijk worden gemaakt wat een woonkostbenadering is.

Ik hoor van heel veel mensen – niet alleen zelfstandigen, het komt iedereen ten goede – dat de banken vandaag geen rekening houden met welke woning je koopt. Of dat een woning van 70 jaar oud is die heel veel energie verbruikt, of een nieuwbouwwoning die een veel lagere energiefactuur heeft, de banken maken geen onderscheid in je leencapaciteit. Dat is toch een heel belangrijke nuance.

De voorzitter: Mevrouw Christiaens heeft het woord.

An Christiaens (CD&V): Wij kunnen de vraag van mevrouw Van Volcem volledig onderschrijven. De boodschap die wordt meegegeven, mag absoluut niet zijn dat degenen onder ons die initiatief en risico nemen, onze ondernemers en starters, op de woonmarkt ook nog eens worden benadeeld. Het zijn zij op wie we rekenen om onze economie een extra boost te geven. Zij worden nu als het ware gestraft door minder toegang te krijgen tot een lening.

Minister, u zegt dat u contact zult opnemen met de bankensector. Ik wil u oproepen om samen met minister Homans die sector extra te sensibiliseren. Er moet zo snel mogelijk werk worden gemaakt van een garantieregeling voor onze ondernemers. We hebben gelezen dat het probleem elk jaar groter wordt. Dus maak snel werk van de extra verzekering, van de garantieregeling en van die sensibilisering.

Minister Bart Tommelein: Ik kan werk maken van een extra garantieregeling, en dat is ook onze bedoeling, maar ik wil toch ook duidelijk maken dat het hier niet over een redenering van de banken gaat. Dit gaat over de Baselnorm die is ingevoerd, waarbij op een bepaald moment duidelijk werd gemaakt dat aan mensen die geen terugbetalingscapaciteit hebben, geen kredieten kunnen worden verstrekt. Dat lijkt me logisch.

Dit was de oorzaak van de grote bankencrisis van tien jaar geleden. Er werden kredieten verschaft aan mensen die ze onmogelijk konden terugbetalen. In zo'n situatie moeten we niet verzeild geraken, want daar bewijs je de startende zelfstandigen geen dienst mee, met kredieten te verschaffen die ze in feite niet kunnen terugbetalen. Dan breng je ze nog meer in de problemen. Ik ben er niet van overtuigd dat we middelen moeten zoeken om ervoor te zorgen dat er extra garanties kunnen worden gegeven, dat ze extra verzekeringen kunnen afsluiten. Het voorbeeld van welk type woning je koopt, is een goed voorbeeld. Een woning waar geen energetische maatregelen meer moeten worden genomen en wel energieneutraal is, is iets anders dan een oude woning kopen die volledig moet worden gerenoveerd. Daarover moeten we met de banken en verzekeringen rond de tafel zitten.

Ik waarschuw wel: zorg er niet voor dat we aan zelfstandigen leningen moeten geven die ze onmogelijk kunnen terugbetalen, want dan krijg je nog meer faillissementen dan vroeger, en dat kan de bedoeling niet zijn.

Mercedes Van Volcem (Open Vld): De liberalen vinden starters zeer belangrijk. Ik wil vragen om de banken daar ook van te overtuigen. (*Applaus bij Open Vld*)

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Lorin Parys aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over de recente ontsnappingen uit gemeenschapsinstellingen

De voorzitter: De heer Parys heeft het woord.

Lorin Parys (N-VA): Minister, de voorbije twee weken zijn er vijf minderjarige delinquenten ontsnapt uit dezelfde gesloten instelling. Dat is ongeveer 12 procent van alle jongeren die daar opgesloten zitten. De eerste keer waren het drie jongeren die met geweld sleutels afhandig hebben gemaakt van enkele begeleiders en ook wat infrastructuur hebben vernield. De tweede keer ging het over twee jongeren die over een omheining van 6 meter hoog zijn geklommen.

Natuurlijk staat dit incident niet op zichzelf. Zes weken geleden was er in Everberg een incident met het verwijderen van de prikkeldraad. In twaalf jaar tijd was daar geen enkele jongere ontsnapt. Vier uur nadat de prikkeldraad is verwijderd, is een 16-jarige delinquent ontsnapt.

Minister, het gaat niet over doetjes. Als je in de behandelunit van De Markt zit of in Everberg, dan gaat het over zware feiten. Een van de jongeren die is opgepakt, zat daar onder andere voor een diefstal met geweld. Hij is opgepakt in een gestolen voertuig, met een mes, met valse identiteitskaarten en nummerplaten en met zwarte bivakkleding.

Minister, uw woordvoerder zei dat gemeenschapsinstellingen geen duiventil zijn. Daar ben ik het uiteraard mee eens. Het verschil met een duiventil is dat duiven uit zichzelf terugkeren, en alle jongeren die in de laatste zes weken zijn ontsnapt, zijn nog niet allemaal teruggevonden.

Minister, het is uw verantwoordelijkheid om ervoor te zorgen dat men die jongeren tegen zichzelf beschermt, dat men ook hun opvoeders beschermt en dat men uiteraard ook de maatschappij beschermt. Mijn vraag aan u is heel eenvoudig: waaraan wijt u die jongste ontsnappingen? Dat is immers toch wel een markant verschil met de tijd ervoor. Welke actie neemt u?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: Het antwoord is u, denk ik, ook wel bekend. De inschatting van onze administratie is dat het aantal ontsnappingen aan het dalen is de jongste jaren. We zien geen aanleiding op dit moment om te denken dat er een bijzonder fenomeen zou zijn. Wat in De Grubbe is gebeurd, is misschien ook wel heel specifiek. Daar zijn inderdaad verbouwingswerken bezig en moesten een aantal zaken inderdaad misschien anders worden georganiseerd. Dat heeft men daarna natuurlijk ook gedaan.

De meeste ontsnapte jongeren zijn inderdaad opnieuw van hun vrijheid beroofd, niet allemaal, maar toch de meeste. U weet wat er gebeurt in de gemeenschapsinstellingen. Men heeft ingezet op zeer intensieve vorming en training van het personeel qua omgaan met agressie. Na elke ontsnapping wordt natuurlijk bekeken wat daaruit moet worden geleerd qua infrastructuurwerken, qua

verbeteringswerken. Er wordt ook bekeken hoe er met die gast is omgegaan en wat daaruit moet worden geleerd. Had dat kunnen worden voorkomen? Men schrijft het feit dat het aantal ontsnappingen de jongste jaren aan het dalen is, toe aan het feit dat er meer wordt ingezet, met succes, op uitstroomtrajecten, waardoor de perspectieven van die jongeren om opnieuw onder een minder intens regime te komen ook aanwezig zijn.

Er zijn dus de klassieke standaarden, namelijk evalueren en bekijken of er infrastructureel of met betrekking tot de manier waarop er met die jongeren wordt omgegaan iets moet gebeuren, maar daarnaast heb ik op dit moment geen aanwijzingen dat er sprake zou zijn van een specifieke situatie. Wel geeft het agentschap aan dat er sprake zou kunnen zijn van copycatgedrag als een mogelijk element dat meespeelt, zodat je dus zou kunnen vermoeden dat sommige jongeren geïnspireerd geraken door wat er is gebeurd. Dat is een element qua inschatting dat wordt meegegeven vanuit de administratie.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Het toeval bestaat natuurlijk niet altijd: vaak is dat het woord dat we gebruiken voor het gevolg van een oorzaak die we nog niet kennen. Ik ben het eens met u als u zegt dat men elk geval goed moet analyseren. Als je naar de cijfers kijkt, dan zie je toch een aantal opmerkelijke verschillen. Je ziet dat er de voorbije jaren 0 vrouwelijke minderjarige delinquenten zijn ontsnapt uit De Markt en dat er bijvoorbeeld in Beernem in dezelfde tijdsspanne sinds 2010 35 meisjes zijn gevlucht. Uiteraard zijn er in De Markt veel minder meisjes opgesloten dan in Beernem, maar mijn vraag aan u is dat u inderdaad zou bekijken waar het verschil ligt. Waar komt de grote variatie tussen die twee cijfers vandaan en kunnen we voor de andere instelling leren uit de maatregelen die de ene instelling neemt, zodat we de maatschappij, de minderjarige en de mensen die daar werken, adequaat beschermen?

De voorzitter: Mevrouw Van den Bossche heeft het woord.

Freya Van den Bossche (sp.a): Minister, het is natuurlijk zo dat we de jongeren die er verblijven en de medewerkers voldoende bescherming moeten bieden, maar ik ben toch ook blij dat uw reactie niet disproportioneel is. We mogen immers niet vergeten dat er in die gemeenschapsinstellingen, ook de gesloten gemeenschapsinstellingen, redelijk wat jongeren verblijven die geen als misdrijf omschreven feit hebben gepleegd, maar simpelweg in een verontrustende opvoedingssituatie zitten. Ik herinner u aan het Kinderrechtenverdrag. Jongeren opsluiten is een ultieme remedie. Het zou natuurlijk jammer zijn, mocht men eigenlijk alle jongeren straffen, want zo zou het zeker overkomen, met een andersoortig regime omdat een aantal jongeren de benen hebben genomen. Het lijkt me dus heel belangrijk dat u correct reageert, maar ook niet disproportioneel, zodat het evenwicht daar toch bewaard kan blijven. Niet alle jongeren zijn daar natuurlijk om eenzelfde reden geplaatst.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Daarop inhakend, we hebben gisteren nog het debat gehad in de commissie. Meer dan 80 procent van de jongeren die daar verblijven, zijn eigenlijk jongeren die nood hebben aan psychische en psychiatrische begeleiding en niet thuishoren in die gemeenschapsinstelling, en dat weegt op die instelling. Het is ook om die reden dat er recent een staking van het personeel is geweest. Als je met personeelsleden praat, dan blijkt dat dat op hen weegt. Ze hebben eigenlijk niet de tijd, de ruimte en de expertise om op een juiste manier met dergelijke jongeren om te gaan.

Ze worden geconfronteerd met weglopers, maar ook met agressie en geweld.

Uw antwoord is genuanceerd. Het is effectief nodig om de manier van werken en van leven in die gemeenschapsinstellingen goed op te volgen en te bewaken om

te vermijden dat er situaties komen waar we jaren later onderzoekscommissies voor gaan eisen.

De voorzitter: De heer Depoortere heeft het woord.

Ortwin Depoortere (Vlaams Belang): Minister, we hebben gisteren in de commissie de grotere problematiek van de gemeenschapsinstellingen besproken. De kern van het probleem is dat er enerzijds te weinig plaatsen zijn in die gemeenschapsinstellingen en anderzijds daar een aantal jongeren zitten die daar niet thuishoren, jongeren met psychiatrische problemen, die zouden moeten doorstromen naar psychiatrische centra.

Het gevolg laat zich raden. Er ontstaat een soort straffeloosheid, een soort sfeer waarbij rechters niet onmiddellijk plaats vinden in de gemeenschapsinstellingen, maar de echt zware jongens komen er wel terecht. Dan zitten we met een situatie die we nu meemaken, waar er een soepeler regime wordt gehanteerd voor die jongeren. Zoals collega Parys het formuleerde: het zijn geen doetjes, het zijn zware criminelen, weliswaar minderjarig, maar toch, hun daden zijn er wel naar. Ik ben van mening dat we dat pamperbeleid moeten vervangen door een lik-op-stukbeleid waarbij die jonge criminelen gestraft worden naargelang van de feiten die ze hebben gepleegd.

De voorzitter: Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Natuurlijk is beveiliging van belang, maar we moeten toch het nodige evenwicht vinden. De eerste finaliteit van de gemeenschapsinstellingen blijft toch wel de pedagogische finaliteit en zorgen dat die jongeren op een goede manier later kunnen re-integreren in de maatschappij. Daarvoor is natuurlijk de infrastructuur belangrijk, het hele leefklimaat in die gemeenschapsinstellingen en de begeleiding. We moeten het goede evenwicht vinden voor alle jongeren die er verblijven.

Dan verwijs ik naar wat de minister heeft gezegd. Hij heeft verwezen naar de mogelijkheid van copycatgedrag. De 'fuge' van een of meerdere jongeren heeft vanzelfsprekend heel wat invloed op de andere jongeren die daar op dat moment verblijven. Worden daar specifieke maatregelen voor genomen?

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik vind het bijzonder positief dat u in uw antwoord vooral aandacht hebt voor het individuele traject voor de persoon van de jongere en wat die persoon nodig heeft om opnieuw in de maatschappij te kunnen functioneren.

U spreekt van een constante evaluatie door de administratie van de veiligheidsmaatregelen. Dat gaat dan over de infrastructuur. Minister, is het misschien aangewezen, voor zover dat nog niet gebeurd is, dat er een screening komt door een gespecialiseerde instelling van de infrastructuur om, naast de persoonlijke begeleiding, er ook voor te zorgen dat de infrastructuur aangepast is aan het nodige veiligheidsniveau?

Minister Jo Vandeuren: Collega's, ik heb er absoluut geen probleem mee dat we onze administratie vragen om naar aanleiding van de gebeurtenissen toch nog eens te kijken naar het algemene veiligheidsaspect van onze gemeenschapsinstellingen. Ik ben wel blij met een aantal betogen.

U vraagt of het nog veiliger kan. Daar hoeft ik geen audit voor te vragen, het zal zeker nog veiliger kunnen, maar dan moet u bereid zijn om het pedagogische concept van die voorziening daar mee in te betrekken. De bedoeling is natuurlijk

dat het een vrijheidsberovende setting is voor een aantal, maar dat het uiteraard ook een pedagogische finaliteit kan waarmaken. Het is zoeken naar het juiste evenwicht tussen die twee realiteiten.

Als u de cijfers ziet, betekent dat dat het aantal ontsnappingen daalt. We kiezen voor dat concept. In De Grubbe is dat heel illustratief. Dat komt van een federaal penitentiair centrum en is een onderdeel geworden van onze gemeenschapsinstellingen. We hebben het personeelsbestand vervangen door minder in te zetten op veiligheidsverantwoordelijken maar meer op mensen die er vanuit het opvoedkundig perspectief aanwezig zijn. Je ziet dat het aantal gevallen van agressie in De Grubbe daalt doordat we de organisatie hebben ingevuld vanuit een andere visie dan vroeger.

Ik zal de zorg nog eens uitdrukkelijk overmaken om een algemene evaluatie te bekijken, maar ik pleit er toch voor om oog te blijven hebben voor de finaliteit van deze instelling die natuurlijk haar rol als vrijheidsberovende instelling moet kunnen waarmaken, ook in een context dat de finaliteiten van uitstroom, doorstroom en het pedagogische traject ook kunnen worden gerealiseerd.

Lorin Parys (N-VA): Minister, ik dank u voor uw antwoord. Mevrouw Van den Bossche heeft er ook naar verwezen dat vandaag jongeren die in een problematische opvoedingssituatie zitten, samenzitten met jongeren die zware feiten hebben gepleegd in de behandelunit. Ik denk dat het nieuwe jeugdsanctierecht een belangrijk antwoord kan bieden op die problematiek, precies om die verschillende groepen van elkaar te scheiden en hun een aangepast traject te bieden, zowel op het vlak van pedagogie als op het vlak van beveiliging.

Een van de zaken waar wij en waar ook de expertenwerkgroep voor hebben gepleit, is ervoor te zorgen dat de gemeenschapsinstellingen die gesloten zijn, alleen nog jongeren opsluiten die zware feiten hebben gepleegd en private gesloten voorzieningen in te richten voor jongeren die thuis in een problematische opvoedingssituatie zitten en om die reden nood hebben aan gesloten opvang. Daar ligt volgens mij een heel belangrijke sleutel voor de oplossing van het probleem. Minister, ik hoop dat u gelijk hebt wanneer u zegt dat dit een tijdelijke stijging is van het aantal ontsnappingen en dat dit niet duidt op een diepergaand structureel probleem.

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Martine Taelman aan Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, over het percentage minderjarigen dat in 2015 een persoonlijkeassistentiebudget (PAB) heeft gekregen

De voorzitter: Mevrouw Taelman heeft het woord.

Martine Taelman (Open Vld): Minister, wij hebben cijfers ter beschikking over 2015 waaruit blijkt dat van het budget van uitbreiding voor de zorg voor kinderen met een beperking nog niet eens 1 procent ging naar een persoonlijkeassistentiebudget (PAB). Het goede nieuws is dat 3637 kinderen een budget hebben gekregen. Slechts 29 daarvan kregen een PAB. Nu zou men kunnen denken dat wanneer een vraag wordt gesteld, daarop wordt ingegaan. Het bizarre echter is dat er op de wachtlijst van 31 december 2015, 5721 vragen waren waarvan 30 procent een PAB vroeg. Dat lijkt me redelijk logisch in het geval van minderjarigen omdat per definitie voor minderjarigen een veel breder netwerk voorhanden is. De ouders zijn er meestal nog, en eventueel zijn ook broers of zussen.

Minister, hoe verklaart u dat nog geen 1 procent van de toegekende budgetten naar de PAB's gaat?

De voorzitter: Minister Vandeurzen heeft het woord.

Minister Jo Vandeurzen: De cijfers staan in het jaarverslag Jeugdhulp. Het was de eerste keer dat we een verslag hebben gepubliceerd waarin alle ondersteuning van jongeren vanuit de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB's), vanuit de bijzondere jeugdzorg en vanuit de gehandicaptensector in beeld wordt gebracht. Dat cijfer is echter niet juist.

In 2015 is het uitbreidingsbeleid van de sector personen met een handicap verdeeld in een budget beschikbaar voor de ondersteuning van volwassenen en een budget voor de ondersteuning van minderjarigen. Het budget dat voorbehouden was voor het nog altijd aanbodgestuurde systeem in de sector minderjarigen met een handicap, is gegaan naar de heel zware problematiek van jongeren met autisme. Het is ook ingezet om jongeren met complexe zorgvragen kansen te geven op een adequate oplossing die vaak de ondersteuning vanuit verschillende expertises veronderstelt. Een deel van dat budget is conform de omzendbrief gereserveerd voor persoonsvolgende convenanten of PAB's.

Als we het budget bekijken dat voor de minderjarigen beschikbaar was in 2015 conform de omzendbrief, dan is ongeveer 20 procent daarvan effectief ingezet op PAB's. Maar natuurlijk zijn er ook jongeren die een beroep hebben gedaan op het rechtstreeks toegankelijke aanbod voor personen met een beperking. Er zijn ook jongeren die hebben ingetekend op zorg in natura. Heel wat jongeren hebben dus een ondersteuning gekregen, maar dat gebeurde slechts in beperkte mate op het niveau van de PAB's.

Wij moeten die vraaggestuurde redenering in de gehandicaptensector die in het decreet is opgenomen en die wij nu aan het implementeren zijn via een gefaseerde invoering, doorzetten.

We moeten weg van een systeem waarbij iemand maar aanspraak kan maken op datgene dat toevallig in het aanbod beschikbaar is. Als je geprioriteerd bent en als er een budget is, dan moet je dat als persoon met een beperking kunnen inzetten voor de zorg en ondersteuning die je nodig hebt.

Er zijn natuurlijk minderjarigen met complexe zorgvragen, en vaak zijn dat jongeren met een gedrags- of emotionele stoornis. We moeten ervoor zorgen dat er ook voor hen effectief ondersteuning is. Dat moet vaak in een setting waarin complexe zorg wordt gegeven, waarin toezicht nodig is en waarin een medische component noodzakelijk is. Het gaat om diensten en voorzieningen die deze specifieke ondersteuning kunnen aanbieden.

Voor minderjarigen is het nog anders dan voor meerderjarigen omdat in het bestaande beschikbare budget er weinig turn-over is. Bij volwassenen heb je een budget dat in de loop van de jaren evolueert omdat mensen overlijden en waardoor er budget beschikbaar komt. Dat is voor minderjarigen een veel trager mechanisme. Ik ben het er ten gronde mee eens dat de finaliteit van onze hervormingen moet zijn dat de vraag moet bepalen welk aanbod moet worden ingezet. Daar gaan we ook naartoe.

Martine Taelman (Open Vld): Minister, ik heb cijfers uit het jaarverslag geciteerd over het uitbreidingsbeleid. Het blijft dan nog raar dat het maar om 1 procent gaat, terwijl de vraag 30 procent is. U zegt dat het totaal aantal jongeren met een handicap dat een PAB krijgt, 20 procent is. Ik zou dan ook graag de volledige cijfers van u ontvangen.

De doelstelling om personen met een handicap tegen 2020 zelf aan het stuur van hun zorg te zetten en ze zelf te laten beslissen, dragen we enorm in het hart. Als we dan dergelijke cijfers krijgen, dan maakt me dat een beetje ongerust. Ik wil

erop aandringen om alle bestaande valkuilen weg te werken en te gaan naar een volledig vraaggestuurd aanbod.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Mevrouw Taelman stelt pertinente vragen. We hebben een M-decreet goedgekeurd waarbij we kinderen met een beperking naar het gewone onderwijs willen laten gaan. Dat sluit aan bij een algemene visie dat kinderen en volwassenen met een handicap aan het gewone leven moeten kunnen deelnemen. Obstakels die er zijn, moeten worden weggenomen. Persoonlijke assistenten en mensen die de kinderen helpen met alledaagse taken, zijn daarin een ongelooflijk belangrijke schakel. Het is dan ook wraakroepend dat een regering die daar zo op inzet, er geen effectief antwoord op biedt en ervoor zorgt dat de PAB's beschikbaar zijn voor wie er recht op heeft.

Minister, u bent het ten gronde eens met het principe. Wanneer zult u ervoor zorgen dat alle kinderen die recht hebben op een PAB, er effectief een krijgen?

De voorzitter: Mevrouw van der Vloet heeft het woord.

Tine van der Vloet (N-VA): 29 mensen die een PAB krijgen terwijl er 1627 mensen wachten, is een druppel op een hete plaat. Het zou mooi zijn dat van de 117 miljoen uitbreidingsbeleid dat er in 2017 komt, voldoende gaat naar PAB voor minderjarigen. Ik vraag u om de invoering van de PVF voor minderjarigen niet door te schuiven naar 2020, maar om dit op korte termijn te bekijken en snel te komen met een datum zodat jongeren hun eigen keuze kunnen maken inzake de zorg die ze willen inkopen.

De voorzitter: Mevrouw Jans heeft het woord.

Vera Jans (CD&V): Het nadeel is dat er in het zorgregierapport Jongerenhulp enkel over aantallen wordt gesproken en niet over de budgetten die eraan gekoppeld zijn. Dat zorgt inderdaad voor een vertekend beeld. 20 procent van het uitbreidingsbeleid gaat naar minderjarigen. 25 procent daarvan gaat naar de rechtstreeks toegankelijke hulp.

Vorige week werden er nog een aantal vragen gesteld over de toegang tot de zorg voor kinderen en jongeren met autisme. Minister, u had het met nadruk over de 2 miljoen euro, alsook over de 2 miljoen euro die gaat naar het multi-functionele aanbod voor kinderen en jongeren met complexe problematieken. Ik vond het heel belangrijk om dat te benadrukken. Maar meer nog dan dat alles is het cruciaal om te beseffen dat wij allemaal echt geloven in een vraaggestuurde ondersteuning. Dat houdt in dat investeren in voorzieningen, diensten en aanbieders ook investeren in mensen is. We moeten er vooral voor opletten dat iedereen zijn vraag en zijn zorg kan invullen zonder die tweedeling altijd naast elkaar te blijven zetten. Dat is echte vraagsturing.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

Bart Van Malderen (sp-a): Collega's, we hebben allemaal een brief gekregen van onze voorzitter waarin hij een oproep doet om het niet te hebben over individuele gevallen. Maar minister Vandeuren maakt het ons bijzonder moeilijk. Want als je op een heel jaar amper 29 dossiers met aanvragen voor een PAB goedgekeurd krijgt, zit je bijna in die individuele gevallen. Minister, dat is net het probleem. Moet het nu verbazen dat die PAB's vandaag bijna de helft uitmaken van uw wachtlijst bij de minderjarigen? U blijft in uw antwoord bijzonder vaag. Opnieuw, en bijna elke week opnieuw, horen we hier kamerbreed een oproep om echt werk te maken van een oplossing voor de persoonsvolgende financiering voor minderjarigen. U blijft daar vaag over. Mijn eenvoudige vraag is dan ook opnieuw – en desnoods doen we het

volgende week nog eens: wat zal u deze legislatuur concreet doen om tegemoet te komen aan die terechte vraag van duizenden gezinnen om gepaste vraaggestuurde hulp te hebben en deze week een PAB? (*Applaus bij sp.a en Groen*)

Minister Jo Vandeurzen: Collega's, wij gaan volgend jaar 117 miljoen euro uitbreidingsbeleid investeren in de sector van de personen met een handicap. Het parlement heeft een decreet goedgekeurd waardoor we de hele manier waarop we die centen investeren, gaan hervormen. Wij gaan het koppelen aan het aanbod loslaten, en wij gaan het koppelen aan de vraag. Wij hebben daar een transitieplan voor, en wij zitten midden in de hervormingen die starten bij het aanbod voor de volwassenen. Wij proberen die grote vraag naar een adequate ondersteuning voor jongeren met complexe vragen, gedragsproblemen, mentale handicap en agressie op te lossen door ons aanbod in de financiering zeer flexibel te maken. Tot nu toe zijn we erin geslaagd in tweehonderd situaties waarin er zo goed als geen uitzicht was op een oplossing, door onze nieuwe manieren van financiering en onze extra middelen oplossingen te brengen. Wij moeten nog een stuk van die weg gaan. Het is onze diepe overtuiging dat wij voor personen met een handicap, minderjarig of meerderjarig, moeten eindigen in een systeem dat een budgettair groter beslag legt op de publieke middelen maar dat ook de financiering koppelt aan de vraag. Dat proces is ingezet aan een ongelofelijk tempo. Dat is een zeer grote hervorming in de sector. Ik pleit ervoor om die hervorming nu met een rustige vastheid door te zetten, om ervoor te zorgen dat we onze ambities kunnen waarmaken. (*Applaus bij CD&V*)

Martine Taelman (Open Vld): Minister, er worden hier inderdaad week na week vragen gesteld over de valkuilen in het systeem, en over de transformatie naar een echt vraaggestuurd systeem voor zorg voor personen met een handicap. Week na week hoor ik gelukkig ook van alle fracties het geloof in dat echt vraaggestuurd systeem en in die transformatie. Minister, laat ons er samen over waken dat die transformatie uitmondt in een echt vraaggestuurd systeem waar de personen met een handicap, of ze nu minderjarig of meerderjarig zijn, echt zelf aan het stuur zitten van hun zorg.

De voorzitter: Ter attentie van de heer Van Malderen: er is geen bezwaar tegen dat u een individueel geval gebruikt om een probleem te signaleren. Maar waar we wel problemen mee hebben, is dat aan de minister wordt gevraagd hoe een individueel geval wordt opgelost. Daarvoor zijn de actuele vragen niet bedoeld. Ik stel voor dat u die brief nog eens grondig leest. Als u hem dan niet gesnapt hebt, mag u altijd eens bij mij langskomen op mijn kantoor, dan zal ik u dat verder uitleggen. (*Applaus bij CD&V*)

De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de moeizame invulling van vacatures bij bedrijven

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de toeleiding naar openstaande vacatures bij bedrijven

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Voorzitter, minister, collega's, gisteren was er een nieuwe noodkreet van de Vlaamse bedrijven. Het ging niet over de vennootschapsbelasting of de meerwaardebelasting, waar de politiek de voorbije weken mee bezig was, maar over een probleem dat heel veel bedrijven dagelijks ondervinden en dat een echte hinder is bij verdere groei, namelijk de moeilijke zoektocht naar geschikt en gekwalificeerd personeel. Uit een enquête van Manpower bleek dat een op de drie Vlaamse bedrijven echt moeilijkheden ondervindt om geschikt personeel te vinden.

Het is geen nieuw probleem, minister. U doet ook al heel wat inspanningen. U hebt bijvoorbeeld, samen met de collega van Onderwijs, het systeem van duaal leren, dat onderwijs en arbeidsmarkt dichter bij elkaar moet brengen. Ook bij VDAB gebeurt heel wat, met meer werkplekleren en inspanningen om ook rond knelpuntopleidingen een en ander te organiseren.

Ik heb wel vastgesteld dat die knelpuntopleidingen zelf de voorbije twee jaar veeleer in dalende dan in stijgende lijn gaan. Als we 2015 vergelijken met 2013, zijn er 9 procent minder knelpuntopleidingen georganiseerd door VDAB. Daar is dus zeker nog ruimte voor verbetering en bijsturing.

Niet alleen op onze eigen arbeidsmarkt zit er potentieel om die knelpuntvacatures in te vullen. Ook over de grens zit er potentieel, niet alleen over de landsgrens, maar ook over de taalgrens. Met Wallonië en Brussel zijn er samenwerkingen actief rond interregionale mobiliteit, maar ik ben ervan overtuigd dat er meer mogelijk is en dat er een win-winsituatie kan worden gecreëerd door Waalse en Brusselse werkzoekenden in Vlaamse knelpuntjobs aan de slag te krijgen. Dat is goed voor die werkzoekenden, goed voor de Vlaamse bedrijven en goed voor de sociale zekerheid, die minder uitkeringen moet betalen en meer bijdragen kan binnenhalen.

Minister, wat zult u bijkomend doen om het bijkomende probleem van de knelpuntvacatures in onze economie aan te pakken?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Beste collega's, tot spijt van wie het benijdt, stijgt het aantal vacatures inzake private tewerkstelling in ons land, en in het bijzonder in Vlaanderen. We stellen bovendien vast dat die vacatures – en dat doet mij bijzonder veel plezier – vooral bij kmo's voorkomen. Kmo's zijn wat mij betreft, ook in het licht van de recente actualiteit, de beste garantie op duurzame tewerkstelling. Gisteren was het nog vrij spectaculair om te zien, bij de finalisten voor Onderneming van het Jaar. Allemaal toonden ze op hun laatste slide een spectaculaire toename in de laatste twee jaar van personeel, van talent dat kansen krijgt.

Natuurlijk heeft die positieve situatie ook een schaduwzijde. De poel met beschikbaar talent wordt kleiner en er zijn meer en meer werkgevers die erin vissen, vandaar ook het belang van knelpuntopleidingen. In tegenstelling tot mijn collega stel ik vast dat die net fors toenemen in succes. Er is op twee jaar tijd 8 procent meer uitstroom in knelpuntopleidingen. 64 procent van de mensen die zo'n opleiding volgen, vindt na drie jaar werk. Twee jaar geleden was dat nog 58 procent. Collega Bothuyne heeft ook verwezen naar de opportuniteiten in Wallonië en Noord-Frankrijk. Vandaar mijn vraag, minister: op welke manier zult u de toeleiding naar openstaande vacatures versnellen?

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Collega's, ik ben heel blij met wat Manpower naar voren heeft gebracht. Het aantal vacatures stijgt enorm, maar de werkloosheid daalt nu al vijftien maanden op rij. Als je die twee dingen samenbrengt, is het nogal logisch dat de matching moeilijker wordt. Als de visvijver van werkzoekenden kleiner wordt en het aantal mensen die gezocht worden, groter wordt, dan is die matching moeilijker.

Ik vind het dan ook raar dat er soms wordt gezegd dat men het in Brussel en Wallonië beter doet. Die vergelijking gaat niet echt op. Spanje was een goed voorbeeld van matching: er waren veel werklozen en weinig vacatures, en dan vul je dat snel in. Ik denk dat we blij mogen zijn met de vaststelling die hier is gebeurd. Wil dat zeggen dat we die matching nog beter kunnen doen? Ik denk dat we daar al heel veel rond doen.

Wat de instroom betreft, is het duaal leren al aangehaald. Ik wil ook graag Science, Technology, Engineering and Mathematics (STEM) aanhalen. We hebben gemerkt dat de instroom in de technische studierichtingen is verbeterd. Ook de uitstroom, het aantal gediplomeerden, is gestegen.

Op dat vlak gebeurt al veel. We geven de jongeren goede informatie. We zorgen ervoor dat ze de juiste keuzes kunnen maken. De schoolverlatersenquête is een boeiend instrument. Natuurlijk werken we ook aan de matching. Voor het competentiegericht werken worden we in het buitenland benijd. Dit wordt zelfs in het buitenland aangekocht.

Uit de studie van Manpower blijkt dat 48 procent van de bedrijven momenteel in de niet-klassieke doelgroepen op zoek gaat om de eigen vacatures in te vullen. De mindswitch om meer te kijken naar wat mensen kennen en kunnen, is volgens mij echt ingezet.

Over de knelpuntopleidingen hebben we het in de commissie en tijdens voorgaande plenaire vergaderingen al uitvoerig gehad. Ik ben dan ook een beetje teleurgesteld dat er volgens sommigen nog marge is omdat er minder knelpunt-opleidingen zijn. Volgens mij is niet het aantal knelpuntopleidingen, maar de uitstroom belangrijk. Die uitstroom is enorm gestegen. We zullen de knelpuntopleidingen elk jaar opnieuw bekijken. In functie van de markt zullen we aanpassen wat moet worden aangepast.

Wat we ten aanzien van de bedrijven doen, is er niet enkel op gericht tot betere vacatures te komen. De mentaliteitsverandering stroomt blijkbaar ook hier door. Uit het onderzoek van Manpower blijkt dat vorig jaar 17 procent van de vacatures dankzij opleidingen en doorstroming in het bedrijf zijn ingevuld. Dat is tot 51 procent gestegen. De mensen krijgen in de bedrijven meer kansen om op basis van competenties, talenten en opleidingen door te groeien. Ik vind dit een prachtig resultaat, waar we gerust fier op mogen zijn.

Ik wil het ook even over de interregionaliteit hebben. We hebben het daar in de commissie en tijdens plenaire vergaderingen al vaak over gehad. De bestaande samenwerking tussen VDAB, Actiris en het Office wallon de la formation professionnelle et de l'emploi (Forem) verloopt zeer goed. Er is een uitwisseling van vacatures met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest. Er wordt op eenzelfde manier aan competenties gewerkt. Ik heb samenwerkingsovereenkomsten met het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest en het Waalse Gewest die het VDAB toelaten voor de opleidingen en de bemiddeling te betalen. We doen daar alles wat we kunnen doen. Het punt is natuurlijk dat ik een persoon uit Brussel of uit Wallonië, zelfs als hij werkzoekend is, nooit kan verplichten in Vlaanderen te komen werken. Dit kan enkel in zeer uitzonderlijke gevallen.

Mijn conclusie is dat ik blij ben met dit resultaat. We hebben meer vacatures en minder werkzoekenden. We beschikken over een heel instrumentarium om de vacatures optimaal in te vullen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw antwoord. De realiteit op de arbeidsmarkt verandert snel. De demografie doet haar werk. Wat de jobcreatie betreft, werpt het succesvol beleid van de Federale Regering en de Vlaamse Regering zijn vruchten af. Gelukkig trekt ook de conjunctuur weer aan. Er worden samen met het onderwijs inspanningen geleverd, onder meer betrekking tot de STEM-studiekeuze. De bedrijven passen zich aan en kijken niet langer enkel naar de klassieke doelgroepen. Ze voorzien ook in interne opleidingen en brengen een doorstroming tot stand. Er is echter nog veel meer mogelijk. Ook wij kunnen nog meer doen.

Wat de interregionale mobiliteit betreft, heeft VDAB, ondanks de vaststelling dat er 2015 veel meer vacatures waren dan in 2014, in 2015 30 procent minder

vacatures naar Brussel en naar Wallonië doorgestuurd. Slechts een achtste van die vacatures is uiteindelijk ingevuld. Er is nog veel meer mogelijk om de inter-regionale mobiliteit aan te zwengelen. Onze bedrijven wachten daar echt op. Ik hoop dat u, samen met de bevoegde Brusselse en Waalse ministers, op dat vlak nog een tandje kunt bijsteken.

Axel Ronse (N-VA): Ik zit op hetzelfde spoor als de heer Bothuyne. Hoe kan het ook anders als West-Vlaming? Mijn tongval verraadt me op dat vlak. West-Vlaanderen grenst aan Noord-Frankrijk en Henegouwen. Ik stel vast dat de instroom aan Noord-Fransen bijzonder hoog ligt. VDAB zet daar alles op alles. Het enige wat nog kan worden verbeterd, is het aantal mensen in een individuele beroepsopleiding (IBO). Dit moet echter met Pôle emploi worden bediscussieerd. Minister, een aantal jaren geleden hebt u het mogelijk gemaakt voor Fransen om in het IBO-statuuut in West-Vlaanderen te werken. We stellen echter vast dat Pôle emploi dat in de eigen communicatie weinig pusht en daar de turbo zou mogen aanzetten. Misschien kunt u hierover nog even met hen overleggen.

De voorzitter: Mevrouw Talpe heeft het woord.

Emmily Talpe (Open Vld): Minister, collega's, ik steun de bezorgdheid van mijn collega. De toestand is nog frappanter in West-Vlaanderen en zeker in de West-hoek. Er is daar een structurele personeelskrapte, enerzijds door de bijzonder lage werkloosheidsgraad en anderzijds door gebrekkige mobiliteit. Het gaat vooral over knelpuntvacatures. Wij hameren voortdurend op heroriëntering naar knelpuntberoepen. Ik wil zeker ook een lans breken voor de interregionale arbeidsmobiliteit. We stellen vast dat de Fransen al de weg vinden naar de West-Vlaamse bedrijven; ook voor werkzoekenden uit Wallonië moet die weg duidelijk zichtbaar zijn.

Wat positief is, is dat de bedrijven zelf initiatieven nemen en niet bij de pakken blijven zitten en intern opleidingen organiseren. Het is een echte bottom-upaanpak die wij zeker ondersteunen. Ook de Vlaamse overheid moet dit mee ondersteunen en faciliteren. Mensen hebben heel wat talenten en het gaat niet zozeer om wat je vandaag kunt maar om wat je morgen zou kunnen doen met de juiste bijstand, motivatie en opleiding.

Minister, hoe zou Vlaanderen de bottom-upaanpak verder kunnen stimuleren?

De voorzitter: Mevrouw Kherbache heeft het woord.

Yasmine Kherbache (sp.a): Minister, de algemene werkloosheidsgraad daalt en dat is positief. We zien toch ook wel een andere trend, zeker in de steden, waar de jeugdwerkloosheid toch nog schrikbarend hoog is. In Antwerpen blijft de jeugdwerkloosheid trouwens nog stijgen. We zitten nu aan 30 procent. Spreken van krapte op de arbeidsmarkt is zeer relatief. In West-Vlaanderen kan men dat zeggen, maar zeker niet in de steden. Het is dus belangrijk dat we nog verder inzetten op het vormen van die jongeren. In de opleidingen zien we echter dat laaggeschoolden ondervertegenwoordigd zijn.

Minister, hoe wilt u werk maken van een betere vertegenwoordiging van laaggeschoolde werkzoekenden in de opleidingen die VDAB aanbiedt?

De voorzitter: De heer Annouri heeft het woord.

Imade Annouri (Groen): Minister, openstaande vacatures op de arbeidsmarkt zijn op zich positief. Het zijn kansen voor werkzoekenden. Minder positief is dat België bovenaan de lijst staat van het aantal niet-ingevulde vacatures. Dat is al zes kwartalen zo. We stagneren ongeveer rond 2,5 procent van het totale aantal jobs dat niet ingevuld raakt. Dat we werkzoekenden activeren en zorgen dat ze allerlei opleidingen volgen om door te stromen naar knelpuntberoepen, is een

goede zaak. Dat werkgevers investeren in opleidingen voor hun eigen personeel, is ook een goede zaak. Het toont aan dat ze willen investeren en opleidingen willen geven en dat ze tijd willen geven om ervoor te zorgen dat knelpuntberoepen ingevuld geraken. Alleen lijkt het mij een betere zaak als werkgevers zouden investeren in diezelfde opleidingen, niet voor hun eigen personeel, maar wel voor werkzoekenden. In die zin denk ik dat VDAB een heel belangrijke rol kan spelen.

Minister, hoe zult u ervoor zorgen dat er inderdaad niet binnen de vijver van reeds werkende mensen wordt gevist naar mensen om die knelpuntberoepen in te vullen, maar dat werkzoekenden worden betrokken en we dus in een veel grotere vijver vissen?

Minister Philippe Muyters: Mijnheer Annouri, het is duidelijk dat als in een bedrijf een doorstroming kan gebeuren, de vorige functie van die persoon open komt. Dat geeft net kansen aan mensen die niet de job erboven, maar wel de vorige job kunnen invullen.

Ik kan een prachtig voorbeeld geven. Ik ben op bezoek geweest bij een zuivelbedrijf waar men voor de eerste keer in het eigen bedrijf heeft gevist om een aantal technische jobs op te vullen. Het gevolg was dat niet alleen de jobs ingevuld geraakten – ook al hadden bepaalde mensen de vereiste diploma's niet –, maar dat ook andere mensen konden instromen in dat bedrijf. Een bijkomend voordeel was dat er zich plots veel meer mensen kandidaat stelden, want men wist dat men binnen het bedrijf kon doorstromen. Dat is de weg die we moeten gaan.

Het doet me dan ook heel veel plezier dat 51 procent van de bedrijven die doorstroming wel onderzoeken – 17 procent vorig jaar, 51 procent dit jaar. Dit betekent echt een mentaliteitswijziging bij de bedrijven. 48 procent van de bedrijven gaat zoeken naar talent buiten de klassieke segmenten. Ook dat vind ik heel positief. Beide kunnen een boost geven, ook aan doelgroepen die vandaag nog achter zijn.

Mevrouw Kherbache, wat kan ik doen met de opleiding van de VDAB? Dat is nogal logisch. We gaan voor elk individu naar maatwerk, dat weet u. Dat wil zeggen dat we, als we de indruk hebben dat we met een traject naar werk, met opleiding, iemand naar de reguliere arbeidsmarkt kunnen brengen, dat uiteraard zullen doen. We willen verder gaan op die weg, met maatwerk.

Mevrouw Talpe, jullie in West-Vlaanderen zouden blij moeten zijn met het feit dat er zoveel mensen aan het werk zijn en dat de werkloosheidsgraad er laag is. Ik denk trouwens ook dat jullie blij zijn.

Nu richt ik me ook tot de heer Bothuyne. Moet je gaan kijken of je de vacatures die open blijven staan, toch niet ingevuld krijgt, bijvoorbeeld vanuit Henegouwen? Ja, absoluut. En dat doen we ook, maximaal. Ik ken de cijfers over het aantal vacatures dat zou zijn gedaald niet zomaar uit het hoofd. In elk geval is er een groot verschil. De heer Ronse zegt dat men in Noord-Frankrijk de weg vindt naar West-Vlaanderen, maar in Henegouwen niet. De wetgeving is natuurlijk ook wel verschillend. De wetgeving rond werkloosheidsuitkeringen is in Noord-Frankrijk niet dezelfde als in Wallonië of België. Die elementen kunnen ook meespelen bij de vaststelling dat men vanuit Noord-Frankrijk wel komt werken in West-Vlaanderen, maar vanuit Henegouwen dan misschien toch maar niet.

Mijnheer Bothuyne, mijnheer Ronse, ik zal zeker doorgeven dat IBO meer kenbaar moet worden gemaakt. Ik zal ook navragen waarom er minder vacatures werden doorgestuurd. Als daarvoor redenen zijn, bijvoorbeeld dat er minder vacatures waren, dan is dat goed. Anders zullen we nagaan hoe we ervoor kunnen zorgen dat er meer interregionaliteit is op vrijwillige basis – want dat wil

ik blijven benadrukken –, hoe we ervoor kunnen zorgen dat die vacatures in West-Vlaanderen nog beter worden opgevuld. Maar dat geldt ook voor de rest van Vlaanderen.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, ik dank u voor uw engagement om er toch nog eens achterna te gaan. Het is vreemd dat, in tijden waar we in Vlaanderen tientallen procenten meer vacatures hebben, er 30 procent minder vacatures naar Wallonië en Brussel worden gestuurd, net op het moment dat onze bedrijven het moeilijk hebben om goede mensen te vinden.

Minister, er is nog meer mogelijk. Ik geef u een paar voorbeelden. VDAB stuurt vacatures door naar Service Public Wallon de l'Emploi et de la Formation Professionnelle (Forem), naar Wallonië, maar krijgt daarover niet systematisch feedback. Wat gebeurt er dan met die vacatures? Ik denk dat u akkoorden kunt sluiten met uw collega uit Wallonië om die informatie-uitwisseling te verbeteren en op die manier de invulling van vacatures te versterken.

VDAB krijgt jaarlijks te maken met duizenden vacatures die door werkgevers worden geannuleerd, wellicht omdat daarvoor geen of onvoldoende kandidaten worden gevonden. VDAB weet het niet en gaat het ook niet vragen aan de werkgevers. Nochtans is het een elementair onderdeel van kwaliteitscontrole om werkgevers te vragen waarom zij hun vacatures annuleren. Het is dus dringend nodig.

Axel Ronse (N-VA): Op dat vlak heb ik een andere visie dan mijn collega, de heer Bothuyne, die ik zal uitnodigen om eens samen naar Doornik te gaan, waar VDAB en Forem in een gemengd team opereren, als één arbeidsbemiddelingsdienst. Zij doen die opvolging gezamenlijk. VDAB doet dat trouwens ook met Pôle emploi. Het pijnlijke is dat we ooit, toen ik in een vorig leven nog bij de Unie van Zelfstandige Ondernemers (UNIZO) werkte, hebben voorgesteld om dat zelfs tripartiet te doen: Pôle emploi, VDAB en Forem. Maar welke dienst voor arbeidsbemiddeling paste? De Forem.

Mijnheer Bothuyne, ik denk dat we de handen in elkaar moeten slaan en ook op federaal niveau een aantal maatregelen moeten nemen waarnaar de minister heeft verwezen, zoals een beperking van werkloosheidsuitkeringen in de tijd, om zo het Waals talent dat er is effectief naar hier te activeren. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Jo De Ro aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over mogelijke problemen voor de onderwijssector door het nieuwe PWA-stelsel

ACTUELE VRAAG van Elisabeth Meuleman aan Hilde Crevits, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Onderwijs, over de gevolgen voor de scholen van de afschaffing van het PWA-statuuut en de introductie van een nieuw systeem van voor- en naschoolse kinderopvang

ACTUELE VRAAG van Rob Beenders aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het PWA-stelsel

ACTUELE VRAAG van Robrecht Bothuyne aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het PWA-stelsel

ACTUELE VRAAG van Axel Ronse aan Philippe Muyters, Vlaams minister van Werk, Economie, Innovatie en Sport, over de hervorming van het PWA-stelsel

De voorzitter: De heer De Ro heeft het woord.

Jo De Ro (Open Vld): Voorzitter, ministers, het engagement van steden en gemeenten en van inrichters van onderwijs om voldoende en kwalitatieve voor- en naschoolse opvang, middagtoezicht en busbegeleiding te organiseren, is groot. Minister Crevits dankt in de commissie vaak mensen op het terrein die zo'n goed werk leveren. Dat is hier ook op zijn plaats. Die mensen zetten zich op moeilijke tijdstippen in. Scholen, steden en gemeenten organiseren dat. Ze kunnen dat alleen maar als ze kunnen steunen op een systeem zoals het plaatselijke werkgelegenheidsagentschap (PWA). Het PWA is immers voor schoolbesturen, steden en gemeenten een voldoende flexibel systeem aan een kostprijs die voor hen te doen is.

In de commissie Onderwijs heb ik hierover in het vorige parlementaire werkjaar al vragen gesteld. Het is niet vrijdag dat de onderwijswereld ontdekt heeft dat er wel wat bezorgdheden zijn over dat nieuwe PWA-statuuut, het wijk-werken, maar al vanaf maart hebben we die ongerustheid geregistreerd en hebben we daar vragen over gesteld.

Men stelt zich vragen op het terrein: bij scholen, bij steden en gemeenten. Gaat het nieuwe systeem voldoende mensen leveren, voldoende geschikte mensen? Zal er continuïteit zijn? Zal men mensen kunnen inzetten die voldoende lang met kinderen kunnen werken zodat het kwalitatief goed is?

Minister Crevits heeft toen gezegd: dit is een dossier van mijn collega, maar ik volg dit nauwgezet op, mijn kabinet volgt dit nauw op. Er is de komende weken nog heel veel overleg gepland, en indien nodig, zo heeft de minister bevestigd voor de Vlaamse Regering, passen we de nota aan. Mijn vraag was dan ook heel eenvoudig, het was geen actuele vraag maar een vraag om uitleg die ik gesteld heb: welke aanpassingen gaat de Vlaamse Regering doen ten opzichte van het oorspronkelijke op basis van het overleg en de ongerustheid bij scholen, steden en gemeenten?

De voorzitter: De vraag die u indiende, luidde: "Wat zijn de resultaten van het aangekondigde overleg?" (*Opmerkingen*)

Ik heb in mijn brief geschreven dat u de vraag moet hanteren die in uw tekst staat. Dat heeft niets met kindertuin te maken. Hier worden vragen gesteld die

de minister niet heeft voorbereid. Ik waak puur over het reglement, mijnheer Somers, zoals u dat doet in de stad Mechelen.

Mevrouw Meuleman heeft het woord.

Elisabeth Meuleman (Groen): Collega's, ik denk dat iedereen in Vlaanderen met schoolgaande kinderen al eens gebruik heeft gemaakt van de binnenschoolse, naschoolse of voorschoolse opvang of van de middagopvang. De regering wil dat we met ons allen met tweeën gaan werken; het tijdskrediet wordt teruggeschroefd; activeren is het ordewoord; ouderen moeten langer werken, dus grootouders moeten aan het werk. Tenzij u van plan bent om met een ontwerp van decreet op de bilocatie te komen, zodat mensen én aan de schoolpoort én op het werk kunnen zijn om 16 uur, zullen we de buitenschoolse opvang broodnodig blijven hebben.

We hadden het PWA-systeem, niet perfect maar wel werkbaar, en dat wordt afgeschaft. "Neen, dat is niet waar", zegt minister Muyters, "dat is desinformatie en paniekzaaijerij van het katholieke onderwijs, dat is niet zo. Er is een oplossing: de PWA wordt wijkwerk." Het systeem blijft zagezegd bestaan, maar men kan slechts zes maanden in dat statuut blijven, daarna moeten de scholen en gemeenten iemand anders zoeken. Elke zes maanden moeten ze nieuwe opvangkrachten zoeken, ofwel moet men ze toeleiden naar regulier werk omdat ze het daar gewoon zijn, omdat de kinderen ermee vertrouwd zijn, omdat ze erin geïnvesteerd hebben. Maar als men zulke mensen willen aanstellen in een regulier contract, zal de school of gemeente hen ook zo moeten betalen. Een school kan dat niet, heeft de middelen niet. En een verhoging van de speelpleinfactuur van 80 euro per maand naar maar liefst 124 euro per maand per kind, zo heeft het katholieke onderwijs berekend, is niet werkbaar.

Geen van die twee oplossingen – ofwel die tijdelijke statuten, ofwel die hoge facturen – is voor ons aanvaardbaar. Met welke nieuwe oplossing gaat u op de proppen komen? (*Applaus bij Groen en sp.a*)

De voorzitter: De heer Beenders heeft het woord.

Rob Beenders (sp.a): Ongeveer zesduizend Vlamingen hebben het statuut van PWA'er. We komen ze niet alleen tegen op school, maar ook bij gepensioneerden, in een klusjesdienst, bij het onderhoud van een tuin of bij de stadswachten. Kortom, ze vervullen vandaag toch wel een maatschappelijke nood die morgen door de privésector niet zal worden ingevuld.

U hebt gekozen voor een hervorming, en op zich is sp.a ook voorstander van de hervorming van het PWA-statuut, maar dan moet het wel een verbetering zijn. Dat is nu net het probleem. Het voorstel dat vandaag op tafel ligt, is geen verbetering. In hun adviezen wijzen de sociale partners en de SERV nog op heel wat mankementen in de conceptnota. Zelfs zozeer dat we ervan overtuigd zijn dat door uw hervorming meer mensen in de werkloosheid zullen terechtkomen, omdat u zich op doorstroming toespitst. Op zich is ook dat geen probleem, maar vandaag tonen de cijfers aan dat slechts 16 procent van de PWA'ers kan doorstromen. Als u zich enkel op de sterksten focust, valt een grote groep uit de boot.

Een van de grote problemen is de termijn waarbinnen de mensen vanuit wijkwerken naar een reguliere job moeten doorstromen. Ze mogen zes maanden in het nieuwe statuut werken, en die termijn kan één keer worden verlengd. Daarna moeten ze naar regulier werk. Dat is een probleem, want daarmee focust u op de sterksten en valt er een grote groep uit de boot. Over termijnen is er blijkbaar binnen de meerderheid ook discussie, want na de discussie die het katholiek onderwijs op gang heeft gebracht, hebben collega's De Ro en Bothuyne zelf ook opgeroepen die termijn te herbekijken.

Mijn vraag is concreet: bent u bereid die termijn van zes maanden opnieuw te bekijken en te verlengen om de continuïteit van de dienstverlening van het nieuwe wijk-werken te garanderen?

De voorzitter: De heer Bothuyne heeft het woord.

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, het PWA-systeem bestaat intussen ongeveer 20 jaar. In de jaren 1990 waren er meer dan 100.000 PWA'ers in ons land; vandaag verrichten er in Vlaanderen nog ongeveer 10.000 werkzoekenden PWA-werk. Ze zorgen niet alleen voor de buitenschoolse opvang, maar doen ook klusjes bij heel veel mensen thuis en bieden hulp in de bibliotheek, bij lokale besturen, in land- en tuinbouwbedrijven. Op heel veel werkplekken wordt op dit moment PWA-werk verricht. Deze hervorming gaat dan ook niet alleen over die 10.000 PWA'ers, ze gaat ook over de vele tienduizenden gebruikers die rechtstreeks of onrechtstreeks op PWA-diensten een beroep doen.

Een hervorming is echter inderdaad noodzakelijk en we steunen de doelstellingen die u daarbij hebt. U wilt een laagdrempelige vorm van werkervaring creëren, zodat mensen een eerste opstap kunnen maken naar een echte, reguliere job. De hervorming heeft echter ook nood aan een zekere flexibiliteit, wederzijds, zowel in het belang van de werkzoekenden, als in het belang van al die werkplekken, scholen, vzw's, lokale besturen en natuurlijke personen die klussen aan huis nodig hebben. Allemaal verschillende soorten werkplekken zijn dat, en misschien moet uw concept hier en daar wat worden bijgestuurd op basis van de adviezen die u kreeg. De eerste stap daartoe hebt u al gezet. In uw communicatie van vrijdag hebt u duidelijk gemaakt dat er voor de huidige PWA'ers eigenlijk niets verandert. Zij kunnen hun werk voortzetten op dezelfde manier als vandaag. Dat is een belangrijk signaal omdat ook daarrond op het terrein vragen waren gerezen.

Er zijn nog veel andere vragen, en de mijne is dan ook kort en duidelijk. Wat zult u doen om een gedragen hervorming van het PWA-systeem in te voeren, zodat het én voor de werkzoekenden én voor de mensen die werkplekken aanbieden een positief verhaal wordt?

De voorzitter: De heer Ronse heeft het woord.

Axel Ronse (N-VA): Minister, op 9 maart 2016 werd in de plenaire vergadering gedebatteerd over de conceptnota Wijk-werken. De eerste toegeving waarnaar collega Bothuyne verwijst, staat daar eigenlijk al in. U zegt letterlijk: "We hebben ook afgesproken dat wie vandaag PWA'er is, zijn rechten en plichten kan bewaren." Precies dat vraagt het katholiek onderwijs nu als zagezegde bijsturing. Bizarre communicatie.

We keren terug in de tijd, naar vorige week vrijdag. Ik verslik me in mijn koffie wanneer ik in de heer Boeve in De Ochtend op de radio hoorde zeggen dat kinderopvang duurder zou worden. Dat vond ik verschrikkelijk, want wij zetten in op mensen die willen werken, hun nek willen uitsteken. Dat mag dus niet gebeuren. De heer Boeve had het over de afschaffing van het PWA-systeem. Ik heb die man niet horen spreken over het hervormde wijk-werken, niet over de zogenaamde toegeving die u eigenlijk al in maart hier hebt toegezegd.

Ik heb wel een aantal collega's of concollega's gretig mee zien springen op de tafel en de beeldvorming die de heer Boeve met zijn interview had uitgelokt en het verhaal dat die factuur zou verhogen, mee zien verspreiden. De regering antwoordde heel collegiaal dat er geen neveneffecten voor de kinderopvang zullen zijn.

Het is toch bijzonder belangrijk dat we in het parlement aan u allen, die bijzonder bezorgd bent over dit thema, duidelijkheid kunnen scheppen. Daarom is het fantastisch dat zowel minister Muyters als minister Crevits hier zijn en een

antwoord kunnen geven op de vraag die luidt: welke mogelijkheden biedt het nieuwe wijk-werken voor gebruikers? (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: Minister Muyters heeft het woord.

Minister Philippe Muyters: Ik vind het fijn dat jullie met vijven minister Hilde Crevits en mij ondervragen over PWA. Dat wil zeggen dat het iets is dat leeft. Ik heb een conceptnota Wijk-werken aan de regering voorgelegd, die ze heeft goedgekeurd. Ik wil toch nog even zeggen waarom we die hervorming moesten doen.

Dit bestaat twintig jaar, en wat was toen de doelstelling? Ten eerste wilden we dat een aantal taken die door het normaal economisch circuit niet konden worden uitgevoerd, toch zouden kunnen gebeuren. Ten tweede hadden langdurig werklozen hiermee een opstap naar het normaal economisch circuit, naar een job buiten de werkloosheidsuitkering. Als je ziet hoeveel mensen er tien jaar en langer in het PWA-statuuut zitten, dan kan ik alleen vaststellen dat die doelstelling niet is gehaald. Wel, laat ons die doelstelling dan terug scherper stellen. Dat wilde ik doen en dat heb ik gedaan in de conceptnota, zodat het wijk-werken – ik heb het een andere naam gegeven in plaats van de PWA – een opstap is naar stoppen met een werkloosheidsuitkering krijgen en een job hebben in het normaal economisch circuit.

Hoe willen we dat aanpakken? Het is heel belangrijk dat we eerst kijken naar de selectie van de personen in kwestie. Voor wie wijk-werken doet, is een dubbel aspect belangrijk: hij moet een job kunnen invullen, bijvoorbeeld zelfstandig werken in een tuin of toezicht houden op de speelplaats. De selectie is dus heel belangrijk. Door die taak op te nemen, zetten ze een stap naar het normaal economisch circuit. Niet direct, want daar is heel veel misverstand over. Weinig mensen zullen onmiddellijk na het wijk-werken naar het normaal economisch circuit gaan. Wellicht zullen een aantal mensen door de attitudes die ze er door het wijk-werken bij krijgen, de stap kunnen zetten naar een werkervaring, naar een individuele beroepsopleiding (IBO), naar een opleiding op de werkvloer. Dan gaan we die mensen de kans geven om op termijn geen werkloosheidsuitkering meer te krijgen, maar een volwaardige job te hebben met een wedde. Dat is de doelstelling, daar gaan we van uit.

De attitudes die mensen met een hele grote afstand tot de arbeidsmarkt met wijk-werken kunnen opdoen, is de eerste stap. De attitudes en competenties die ze kunnen aanleren in die jobs, kunnen ze binnen de zes maanden meenemen. Daarom gaat het over zes maanden. Als het voor het individu belangrijk is, kan dat nog eens met zes maanden worden verlengd. We gaan toch niet iemand die de volgende stap gaat of kan zetten, naar een IBO sturen omdat het niet goed is. Dat gaan we toch niet doen. We gaan ervoor zorgen dat wie de stap kan zetten, die ook effectief zet.

Met de conceptnota hebben we een concept voorgesteld dat daar een oplossing voor biedt. Wie in het PWA-statuuut zit, kan erin blijven. Ik ga die mensen wel screenen om, als ze een kans maken de volgende stap te zetten in een traject naar werk, hun ook die kans te bieden. Wie zich goed voelt in dat PWA-statuuut, wie het PWA-statuuut heeft, kan de rechten en de plichten van het PWA-statuuut houden. Dat heb ik sinds maart al zeker vijf keer herhaald in de commissie. Wie een stap verder wil zetten, moet dat ook kunnen. Ik veronderstel dat niemand van u vindt, dat hij dan in de werkloosheid en in het PWA-statuuut moet blijven.

We gaan dat betaalbaar houden, want aan de prijs wordt niet geraakt. Ik heb nergens gezegd dat die prijs verandert. Wie de conceptnota heeft gelezen, zal dat ook hebben gezien.

Ik ben er zeker van dat we de kwaliteit kunnen garanderen. Het is niet de school die op zoek moet gaan naar een volgende kandidaat: het is VDAB, of andere toeleiders, die de juiste mensen zal moeten sturen naar de jobs die er zijn, naar de taken die er zijn bij scholen en bij andere gebruikers. Zo wordt het echt een win-winsituatie, voor

de werkzoekende, de persoon die een uitkering krijgt en die een stap kan zetten naar een reguliere job, én voor diegene die taken heeft die anders niet zouden kunnen worden vervuld door het normale economische circuit. We komen dus echt terug tot de basis, tot wat altijd is vooropgesteld met betrekking tot het PWA.

Ik wil er nog het volgende bij zeggen. Tenzij ik dat verkeerd heb begrepen, is een conceptnota iets waarbij je eens nadenkt, redelijk veel consulteert, op een bepaald moment gaat focussen en iets voorlegt aan de regering. De regering beslist dan of ze ons daarin volgt. Zijn dan alle discussies gedaan? Neen, want dan had ik meteen een ontwerp van decreet ingediend bij de regering. Ik heb een conceptnota ingediend, een conceptnota die dient om te consulteren, om adviezen te vragen. Ik vond het SERV-advies best goed. Het idee dat in de nota staat, wordt bijvoorbeeld ondersteund door de SERV. Ik ben echter heel graag bereid om, op basis van alle input die ik krijg, met een ontwerp van decreet naar de regering te gaan en daarna naar het parlement, indien de regering dat goedkeurt. Ik wil dat doen om de filosofie te kunnen realiseren waarvan ik denk dat bijna iedereen erachter staat, namelijk dat wijk-werken een stap is naar het normale economische circuit. Met andere woorden, zo kunnen we de PWA's van vroeger activeren en helpen we in de toekomst mensen weg van de werkloosheidsuitkering en naar een job die wordt betaald in het normale economische circuit. *(Applaus bij de N-VA)*

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Ik had afgesproken met collega Muyters dat hij zou antwoorden, maar geef nog een kleine aanvulling voor de collega's die specifiek vragen hadden over hoe de opmerkingen vanuit Onderwijs zullen worden behandeld. De onderwijsschools hebben een brief geschreven aan collega Muyters en mezelf. Er is een overleg geweest op mijn kabinet, maar er is ook overleg geweest tussen de administraties en de onderwijsschools om tegemoet te komen aan hun zorgen. Ik kan bevestigen wat collega Muyters daarnet zei: een conceptnota die wordt goedgekeurd, is geen ontwerp van decreet. Dat dient als basis voor discussie. Het is evident dat, als we gaan naar een ontwerp van decreet, we uiteraard ook de bezorgdheden die zijn geuit in de adviezen, ook gaan bediscussiëren en proberen mee te nemen. We zullen ons daarbij niet beperken tot de bezorgdheden van de formele adviezen die zijn gegeven. We zullen zeker ook de opmerkingen bekijken die er vanuit het onderwijs zijn gekomen.

Jo De Ro (Open Vld): Het klopt dat een conceptnota geen ontwerp van decreet is, maar sinds het M-decreet weten we dat er in het domein Onderwijs geen decreettekst moet worden goedgekeurd voor er effecten op het terrein zijn. Zodra de Vlaamse Regering deze nota had goedgekeurd, was er ongerustheid. Ongerstheid kan worden weggenomen. U hebt daar allebei op gereageerd met de mededeling dat men rustig moet blijven, dat er nog aanpassingen kunnen worden gemaakt, dat de prijs hetzelfde blijft, dat mensen die er nu in zitten, erin kunnen blijven.

Ik stel echter het volgende vast. De stad waar ik schepen ben, is een grote PWA-klant. Wij zijn geen gebruikers: wij zijn klant. Wij kopen daar 12.000 uur PWA. Er zijn 31 PWA-mensen die voor de stad werken, voor alle onderdelen die we hebben. We zien nu al, als we bellen naar het PWA, dat er minder mensen bereid zijn om te komen, dat er een minder grote voorraad aan potentiële kandidaten is. Hoe komt dat? Dat komt omdat er natuurlijk al een reactie is, en omdat de mensen van het PWA zeggen dat ze geen intake meer mogen doen. Men moet dus wel meer doen dan rust op het terrein creëren door te zeggen dat er over dit alles nog niet is beslist. Er zijn daadwerkelijk effecten nu. We kunnen er de verantwoordelijkheid niet voor nemen als er in het buitengewoon onderwijs een bus zonder busbegeleider uitrijdt.

Elisabeth Meuleman (Groen): Minister Muyters, u zegt: wij staan hier met twee omdat we collegiaal hebben geantwoord, en vrijdag hebben wij ook collegiaal

gecommuniceerd. Ik heb dat zo niet begrepen toen u vrijdag in uw communicatie zei: ik ga uit van de noden van de werkzoekenden en niet van de scholen. Mijn bezorgdheid is er voor de werkzoekenden maar ook en vooral voor de scholen, voor de ouders en voor de kinderen die in de naschoolse opvang moeten blijven. Sommige kinderen zitten daar meer dan vijftig uur in de week, volgens onderzoek, en brengen daar de helft van hun tijd door omdat ouders moeten gaan werken. Andere kinderen zitten daar tot half zes, dan gaan ze snel iets eten en dan vliegen ze naar de avondactiviteit, de muziekschool of de sportclub. Ik denk dat het tijd is om met een degelijk voorstel te komen wat betreft die buitenschoolse opvang. De hele PWA-kwestie legt pijnlijk bloot hoe het nu gesteld is met die buitenschoolse opvang. Mijn vraag was aan minister Crevits gericht. Ik denk dat die opvang kwaliteitsvol ingericht moet worden. Daar heb ik nog geen collegiaal antwoord op gehoord, zelfs geen antwoord. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

Rob Beenders (sp.a): Minister, dank u wel. U hebt eigenlijk niet geantwoord op mijn vraag, wat toch wel een cruciale vraag was. We staan eigenlijk op de vooravond van het in werking treden van uw hervorming. Het duurt nog maar enkele maanden voor alles concreet moet zijn. Ik vraag u nog eens concreet: bent u nog steeds overtuigd van en wilt u nog steeds vasthouden aan die termijn die u vrijdag in steen hebt geschreven, namelijk dat men zes maanden actief moet zijn en dan moet er worden doorgestroomd? Of zegt u dat u wilt luisteren naar het werkveld, is continuïteit voor u ook heel belangrijk en wilt u luisteren naar de commentaren van het onderwijs?

De heer Boeve had wel gelijk in zijn commentaar. U doet dit allemaal af alsof die man aan paniekzaaiërij doet. Dat is niet zo. Die man denkt in functie van de praktijk. Die ziet hoe het gaat gebeuren: om de zes maanden komt er iemand nieuw die de stiel moet leren, die men moet begeleiden. Na zes maanden moet die persoon weer vertrekken. Hij gaat misschien na drie jaar tot de conclusie komen dat het nieuwe systeem gewoon niet werkt, maar hij moet er wel voor zorgen dat de kinderen op school worden opgevangen. Dan wordt hij verplicht om contractuelen aan te stellen met een hogere kost tot gevolg. De heer Boeve heeft niet aan paniekzaaiërij gedaan; hij heeft gezorgd voor een advies waar u rekening mee moet houden. *(Applaus bij sp.a)*

Robrecht Bothuyne (CD&V): Minister, dank u wel voor het antwoord. U hebt het juist geschetst. U hebt een conceptnota voorgelegd aan de regering en u hebt daarmee het debat geopend. Het debat heeft een aantal adviezen, opmerkingen en een hele resem vragen opgeleverd. Daar moet nu zo snel mogelijk rekening mee worden gehouden. Het overleg moet worden georganiseerd met de betrokkenen, met de gebruikers maar ook binnen de meerderheid om uiteindelijk de knopen door te hakken.

Er leven nog heel veel vragen op het terrein omdat die hervorming al een stuk uitgerold wordt. Vanaf 1 januari verdwijnen de PWA-beambten stap voor stap om uiteindelijk halfweg 2017 te verdwijnen uit alle lokale kantoren en naar VDAB of elders over te schakelen. Als er geen PWA-beambten meer zijn, is er niemand meer om een PWA te organiseren. Wie moet dat overnemen? Nu zijn de PWA-cheques er nog, ze zullen er volgend jaar nog zijn, maar daarna niet meer. Er moet een nieuwe aanbesteding komen. Ook daar zijn een aantal vragen over. U hebt ondersteuning in het vooruitzicht gesteld voor wijkwerkorganisaties, organisaties die in deze hervorming actief willen zijn, maar welke ondersteuning zal dat dan zijn? Ook daar zijn heel veel vragen over. We hopen snel op antwoorden.

Axel Ronse (N-VA): Ik ben blij dat ik de laatste ben in het rijtje vraagstellers, want ik stel vast dat er nog een aantal misverstanden zijn die opheldering behoeven.

Ik keer terug naar diezelfde plenaire van 9 maart 2016. Collega De Ro zegt dat er minder mensen geïnteresseerd zijn in het nieuwe systeem, maar toen werd

duidelijk gezegd dat men verplicht zal zijn om in wijk-werken te stappen als men door VDAB wordt gezien als een persoon die rijp is voor wijk-werken. Vandaag is het vrijblijvend en op basis van de duur van de werkloosheid.

Collega Beenders, u hebt de vorige keer zeer terecht geduid op het feit dat voor mensen die wat zwakker zijn in het systeem en niet naar het reguliere circuit kunnen gaan, sociale economie noodzakelijk is. Wel, minister Homans heeft u vorige commissievergadering duidelijk gemaakt dat we met een groeipad zitten van 7 miljoen euro. Ook daar wordt het dus versterkt. Mijn vraag luidt dan: minister Muyters en minister Crevits, kunt u voor de collega's nog wat meer duidelijkheid scheppen zodat de paniekzaaiërij stopt? (*Applaus bij de N-VA*)

Minister Philippe Muyters: Heel wat mensen geven commentaar zonder dat ze de conceptnota hebben gelezen. Ik heb het dan niet over de vraagstellers.

Mijnheer Bothuyne, wanneer bijvoorbeeld De Standaard vorige vrijdag meldde dat de kinderopvang driemaal zo duur zal worden, dan is dat toch paniekzaaiërij.

Mijnheer Beenders, u zegt dat we aan de vooravond van een hervorming staan en vraagt of ik bereid ben de termijn te verlengen. Ik antwoord niet ja of neen, want ik wil eerst alle commentaren bekijken en zien waar ik al dan niet rekening mee moet houden in een ontwerp van decreet.

Die vooravond wordt door het parlement zelf bepaald: ik durf nergens een datum voorop te stellen, want de parlementaire behandeling moet alle kansen krijgen. Mijn doelstelling is om tegen midden volgend jaar een ontwerp van decreet op te maken dat kan worden uitgevoerd. Het is echter het parlement dat beslist wanneer die termijn ingaat.

Mevrouw Meuleman, wat de scholen betreft, staan er in de conceptnota voldoende garanties. Ik heb u er trouwens drie gegeven. Ik heb gezegd dat de selectie zal gebeuren op basis van de capaciteiten om die taak te doen. De scholen moeten niet gaan zoeken; dat zal gebeuren door VDAB en door andere toeleiders. Iedereen is het eens met dat concept.

De prijs wordt niet gewijzigd. Kinderopvang wordt dan ook niet driemaal duurder. De PWA's die in het statuut zitten, blijven in het statuut.

Ik ben ervan overtuigd dat we geen paniek moeten zaaien; dat is ook niet nuttig. Wat vandaag kan, kan ook morgen op een of andere manier worden voortgezet.

Mijnheer Ronse, wanneer iedereen de nota leest, zetten we al een grote stap vooruit.

Mijnheer Bothuyne, sinds de zesde staatshervorming zijn wij bevoegd voor de PWA's. Wij hebben die mensen ondergebracht bij VDAB omdat het de enige wettelijke mogelijkheid is. We hebben wel gezegd dat ze nog een jaar kunnen worden gedetacheerd wanneer die vraag wordt gesteld en in afwachting van de definitieve beslissing van die mensen. Ook daar slaan we een brug tussen het oude en het nieuwe systeem.

Communicatie is heel belangrijk. Ik vind het essentieel dat er wordt gecommuniceerd over zaken die beslist zijn. Dat kan dan ten gronde gebeuren. Er kan natuurlijk ook worden gecommuniceerd over een conceptnota. Een conceptnota is een basis voor discussie en moet, zoals minister Crevits zei, eindigen in een ontwerp van decreet dat na goedkeuring door de regering, voor goedkeuring wordt voorgelegd aan het Vlaams Parlement.

Minister Hilde Crevits: Het gaat hier om een activeringsinstrument. De screening die minister Muyters aankondigt en waarover het katholiek onderwijs

vanmiddag heeft gecommuniceerd, heeft niet tot doel mensen weg te halen maar na te gaan of er kansen zijn voor mensen om een andere volwaardige job te vinden. Ik vind het goed dat dit gebeurt. Wanneer de mensen daar willen blijven, dan kunnen ze dat ook.

In de conceptnota staat ook dat voor mensen die ondanks de trajecten die ze volgen, niet slagen om een volwaardige job uit te oefenen, moet worden gezocht naar een oplossing. De ministers van Werk, Sociale Economie en Welzijn moeten zich engageren om ook voor hen een goed traject uit te stippelen. Er zijn dus nog oplossingen in de maak voor de toekomst.

In Onderwijs reageert men altijd heel proactief. Dat hebben we al een aantal keren vastgesteld. In dit geval wil ik echter benadrukken dat iedereen die daar zit, daar ook mag blijven. Mevrouw Meuleman, u mag ook niet de indruk geven dat de buitenschoolse opvang alleen gebeurt door mensen die in PWA's zitten. Dat is helemaal niet het geval. Zij zijn een belangrijke toegevoegde waarde in heel veel scholen. Scholen zijn nu vooral bezorgd omdat het tijdens het schooljaar moeilijk is om te switchen. Dat is een terechte bezorgdheid, en die heb ik ook aan minister Vandeuren doorgegeven.

We moeten proberen om de bezorgdheden van minister Muyters, het onderwijs en mezelf goed met elkaar te verzoenen. De oplossingen liggen redelijk voor het grijpen, zonder dat we zwaar moeten ingrijpen op de nota zoals die vandaag ter tafel ligt.

Jo De Ro (Open Vld): Minister, u hebt terecht gezegd dat communicatie ontzettend belangrijk is. Op dat vlak was vrijdag geen goed moment. De heer Ronse schiet op de heer Boeve, maar als uw kabinet – het was u niet zelf – reageert met de zin "Het is niet onze taak om opvang te organiseren", dan worden gemeenten, steden en scholen wakker. Daar mag u de boodschappers niet op afrekenen. Dat is de vorm van communicatie die we niet nodig hebben om dit probleem aan te pakken.

PWA was nu niet vrijblijvend, maar vrijwillig. Dat is geen semantiek, maar een belangrijk iets. Ik vertrouw de kinderen in mijn stad als schepen van Onderwijs graag toe aan mensen die zich willen inzetten. De huidige mensen in PWA willen zich inzetten. Als dan het antwoord komt dat het verplicht wordt, vraag ik me af of al wie verplicht wordt, met zo'n groot hart die taak zal doen. Daar moeten we goed over waken.

Onze fractie zal u altijd steunen in het activeren van mensen en het aanbieden van echt werk, maar het zal voor de hele Vlaamse Regering ook collegiaal een opdracht zijn om in kwalitatief en voldoende voor- en naschoolse opvang te voorzien.

Elisabeth Meuleman (Groen): Het getuigt echt van slecht bestuur om een systeem af te schaffen en er geen volwaardig alternatief voor in de plaats te hebben. De vraag is wie de buitenschoolse opvang zal organiseren. Scholen? Neen, het is niet hun taak en ze hebben er de middelen niet voor. De minister van Werk? Neen, hij zegt verantwoordelijk te zijn voor de werkzoekenden en niet voor de scholen. De gemeenten? Neen, want in de middelen flankerend onderwijsbeleid die daarvoor moesten zorgen, is drastisch gesnoeid. Wie dan wel? De minister van Welzijn? Die is bezig aan een conceptnota, maar er is nog geen regelgeving en er zijn geen middelen. Wie zal de buitenschoolse opvang, die zo belangrijk is, kwalitatief en betaalbaar organiseren als we willen dat iedereen werkt? Ik weet het niet. Ik zie het niet. Er is een probleem in de Vlaamse Regering.

Rob Beenders (sp.a): Minister Crevits, ik zal u toch moeten ontgoochelen want u verwijst naar sociale economie en naar de minister van Welzijn, die mee zullen helpen zoeken naar een vangnet voor mensen die morgen geen werk meer kunnen vinden via wijk-werken. Er zijn nog geen uitvoeringsbesluiten bij W². Wat betreft

het groeipad bij sociale economie: dat is er de afgelopen twee jaar niet geweest. De beperkte middelen waarin nu wordt voorzien, zijn een druppel op een hete plaat. Ik vrees dat de VIONA-studie die heel duidelijk aangeeft dat er een probleem zal ontstaan bij uw hervorming, waarbij de zwakkere profielen geen vangnet meer zullen vinden bij sociale economie en arbeidszorg, realiteit zal worden.

Ik vraag u expliciet om keiharde afspraken te maken met de ministers van Welzijn en Sociale Economie. Zorg dat u met een totaalverhaal komt dat gelijktijdig in voege treedt. Kom dan terug naar het parlement. Communiceer tot dan op een manier die iedereen geruststelt. Ik heb binnen de meerderheid meer bezorgdheden gehoord dan geruststellende signalen. Dat geeft duidelijk aan dat er aan uw hervorming naar wijk-werken nog heel wat werk is. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

Robrecht Bothuyne (CD&V): Dit debat en de commotie van de voorbije dagen maakt duidelijk dat deze hervorming niet in het luchtledige gebeurt. Dit raakt duizenden werkzoekenden. Dit raakt tienduizenden gebruikers, zowel individuen, scholen, gemeenten als andere organisaties. Het is heel belangrijk om hierover in goed overleg snel knopen door te hakken en duidelijkheid te scheppen voor al die mensen. Ik roep u op om de lokale besturen als echter partners te gebruiken. OCMW's en gemeenten zijn partners om van wijk-werken een succes te maken. Ik hoop dat u ook met hen in overleg gaat.

Axel Ronse (N-VA): Ministers, er blijven me drie gedachten bij. Er zijn collega's kwaad omdat we de inspanningen verhogen om mensen die nu het PWA-systeem zitten via wijkwerk naar regulier werk te brengen. Van die mensen zijn er 1843 middengeschoold en 480 hooggeschoold. In tijd van arbeidskrapte is het een morele verplichting om die hervorming door te voeren.

Tweede gedachte. Ik stel vast dat een aantal collega's het moeilijk hebben met het feit dat we meer gaan investeren in werknemers, dat we kwalitatieve en geen kwantitatieve toeleiding gaan doen, dat we gaan investeren in begeleiding naar regulier werk. Dat is toch een sociale maatregel?

En drie: twee ministers bevestigen hier vandaag, zoals ze in maart 2016 en vrijdag jongstleden bevestigden, dat de Vlaamse Regering er alles aan zal doen om de betaalbaarheid van buitenschoolse kinderopvang constant te houden zoals ze is op vandaag.

Dus, collega's, alstublieft, wees wat gelukkig!

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Joris Poschet aan Sven Gatz, Vlaams minister van Cultuur, Media, Jeugd en Brussel, over de renovatie van het Koninklijk Conservatorium in Brussel

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Crevits.

De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Voorzitter, minister, beste collega's, begin dit jaar gaat de renovatie van het Koninklijk Muziekconservatorium in Brussel van start. In 2017 gaan de studenten er opnieuw volop aan de slag en zullen de cultuurminnaars er opnieuw aan hun trekken komen. Althans, dat was het plan toen een jubelende Brusselminister drie jaar geleden sprak van een akkoord waaraan vooral vanuit de federale Regie der Gebouwen gewerkt was, onder toenmalig staatssecretaris Servais Verherstraeten. Driewerf helaas: de driepartijen-overeenkomst tussen de Franse en de Vlaamse Gemeenschap en de Regie der

Gebouwen heeft wel in een nv voorzien voor de renovatie van het conservatorium, maar die nv is nog altijd, drie jaar later, niet op poten gezet. Het was de afspraak om elk 20 miljoen euro in te brengen en dan de hele site te renoveren.

De toestand is daar echt wel dramatisch. Het regent daarbinnen, er is brand geweest en op bepaalde plaatsen groeien paddenstoelen binnen. De situatie is uitermate kritiek. De Koningin Elisabethwedstrijd verliet het pand al in 2011.

Wat gaat er eigenlijk fout? Wat zit er vast? Blijkbaar zit het vast op het federale niveau want ik twijfel niet aan de goede wil van de gemeenschappen en zeker niet aan die van u, minister. Waarom zit dit dossier nog altijd geblokkeerd, zodat mensen zelf bezig zijn met crowdfunding en zelfs vensters adopteren om de renovatie op gang te brengen?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer Poschet, het Koninklijk Muziekconservatorium en zijn toekomst zijn al herhaaldelijk aan bod gekomen in de commissie Onderwijs van het Vlaams Parlement. Op 17 juni jongstleden was er een federaal overleg. Daar is een nieuw struikelblok boven water gekomen. Voorzitter, misschien kan dit kaartje aan het verslag worden gehecht (zie [bijlage](#)). Dit is de site van het conservatorium. *(Minister Hilde Crevits toont een luchtfoto voorzien van aanwijzingen)*

Er is een discussie ontstaan tussen de federale dienst Regie der Gebouwen en de diensten van Beliris, en dus tussen de ministers Reynders en Jambon, over wat de site precies inhoudt. De diensten van de Regie der Gebouwen zeggen dat de site beperkt moet worden geïnterpreteerd. De met rood gemerkte twee kleine gebouwtjes, die uitgeven op de Kleine Zavel, zitten niet mee in het renovatiedossier. Daar is nu heel wat discussie over. Maar als de site niet omschreven is, kun je niet beginnen aan een dossier. Op 17 juni werd afgesproken dat dit moest worden uitgeklaard. Dan zouden alle akten waarnaar u verwees, zo spoedig mogelijk kunnen doorgaan.

Mijnheer Poschet, wij staan in Vlaanderen te popelen om onze inbreng te doen in dit dossier. Een aantal collega's hier, onder anderen mevrouw Brusseel, hebben al vaak op die nagel geklopt. We zijn zeer permanent in overleg. Hopelijk is dit het laatste euvel dat belet dat het dossier kan worden gestart. Wij hopen dat het snel opgelost geraakt.

Joris Poschet (CD&V): Minister, CD&V pleit al jaren, zoals vele anderen trouwens, voor een oplossing voor deze dramatische toestand. Ik zei al dat we in 2013 eindelijk een principeakkoord gevonden hebben waarin wordt gesteld hoe we het zullen aanpakken. Ik deel, samen met duizenden Brusselaars en andere cultuurminnaars, uw ongeduld. Het is nu vier maanden geleden dat het laatste interfederale overleg hierover heeft plaatsgehad. Ik weet niet of u al zicht hebt op een nieuwe datum, en of dit eventueel op de agenda zou kunnen worden geplaatst van het federale Overlegcomité, want de toestand is echt wel dramatisch. Hoe langer we talmen, hoe hoger de kosten zullen oplopen van de uiteindelijke renovatie.

De voorzitter: Mevrouw Brusseel heeft het woord.

Ann Brusseel (Open Vld): Minister, dit moet zowat het meest frustrerende dossier zijn dat ik al enkele jaren vooruit probeer te krijgen. Ook al werd er door de Regie der Gebouwen sinds 2004 al meer dan 1,3 miljoen euro begroot voor herstellingen, dat heeft niet belet dat het verder verkrotte. Wie dus bij de Regie der Gebouwen al jaren bezig is met dit dossier, heeft sowieso genoeg genomen met veel te weinig ingrepen, wie het ook is, van welke partij ook.

Dat het een hele tijd geblokkeerd zit vanwege de statuten van de nv's, en nu vanwege het afbakenen van wat kan worden behouden en wat moet worden verkocht, vind ik compleet onverantwoorde houdingen van al wie met dat dossier bezig is. Het zit nu weer vast op federaal niveau, want nu moet men gaan beslissen wat er verkocht kan worden. Ik stel voor dat degenen die vinden dat er niets verkocht mag worden, dan met een groter aandeel van het budget komen voor de renovatie, want 60 miljoen euro zal ondertussen niet meer volstaan. Wij kunnen het hier niet oplossen, maar als het aan ons lag, minister, ging het wel een beetje sneller vooruit.

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Ik kan de collega's alleen maar bijtreden: dit dossier is echt een schandvlek, een absolute schande, pijnlijk voor het imago van Brussel, van Vlaanderen, van België. Het conservatorium is zo gereputeerd. Internationale studenten komen naar een gebouw waar het binnen regent. Collega Poschet overdreef niet. Het is zelfs nog erger: de brand brak uit en de directeur hoorde op het radionieuws dat zijn gebouw in brand stond, want de rookdetectoren werkten niet. Het is verschrikkelijk.

In de vorige Vlaamse Regering heeft Pascal Smet dat getrokken. Toen is de nv opgericht. Ik denk dat het opnieuw vanuit de Vlaamse Regering zal moeten komen om in dit dossier het voortouw te nemen. Iemand moet het trekken.

Geruchten bereiken ons ook dat een deel van de gebouwen, waarschijnlijk die die u daarnet op het kaartje hebt aangeduid, nu op tafel liggen om verkocht te worden. Ook dat is heel pijnlijk, want nu staat al een derde van het gebouw leeg, waar er geen les meer kan worden gegeven. Dat is absoluut een probleem voor de lesgevers en de studenten.

De voorzitter: Mevrouw Van den Brandt heeft het woord.

Elke Van den Brandt (Groen): Minister, hoe schaamtelijk, hoe schandalig en hoe onaanvaardbaar is dit? Al meer dan twaalf jaar wordt er naar een oplossing gezocht. Drie jaar geleden al was er een oplossing beloofd in de nv. Dan was er gekibbel en gevecht over statuten. En nu komt u met een kaartje aan, om aan te tonen wat het volgende detail in het dossier is waarom het blokkeert.

Brussel mag geen speelbal zijn van kibbelende regeringen. Brussel mag niet de speelbal zijn van ministers die verstoppertje spelen achter elkaars rug. Sluit u desnoods samen met minister Gatz en minister Smet en hun Franstalige collega's op totdat er een oplossing is, maar zorg dat ons conservatorium zijn naam waardig is en dat het de investeringen en de gebouwen krijgt die het verdient. *(Applaus bij Groen)*

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Minister, het is inderdaad een beetje kafkaïaans aan het worden dat we zoveel jaren moeten wachten. Het is een beetje een paraplusysteem, waarbij de ene overheid naar de andere wijst. Al jaren proberen we een oplossing te zoeken. Er waren afspraken gemaakt over de herfinanciering: 20 miljoen euro door de Vlaamse Gemeenschap, 20 miljoen euro door de Franse Gemeenschap en 20 miljoen euro door de federale overheid. Maar dan blijkt er nog discussie over wat precies de afbakening is.

Er moet worden nagegaan wat effectief nodig is voor het conservatorium. Het is geen goede zaak dat er bijkomende gebouwen of lokalen, die al dan niet tot de site behoren, ook aan het conservatorium zouden worden toegewezen. Dat brengt immers bijkomende kosten voor later met zich mee.

Ik hoop dat er een forcing kan gebeuren. Misschien is het de taak van de Vlaamse Gemeenschap om samen met de Franse Gemeenschap die forcing te voeren. Er bestaat nu een betwisting tussen Beliris en de Regie der Gebouwen. Het is dus een discussie tussen twee federale overheden, waar het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest natuurlijk ook nog bij betrokken is. Maar ik hoop dus dat er een forcing kan gebeuren en dat wij daar ook onze verantwoordelijkheid in nemen. De federale minister, bevoegd voor de Regie der Gebouwen, minister Jambon, heeft zijn verantwoordelijkheid genomen. Na de brand zijn er meerdere vergaderingen geweest. Ik hoop dat ook de Vlaamse Gemeenschap aan het laken kan trekken.

Minister Hilde Crevits: Collega's, ik deel de ergernis over het feit dat dit dossier nog altijd niet vooruitgaat, maar ik aanvaard niet dat men zegt dat Vlaanderen hier de paraplu zou opentrekken.

We gaan akkoord met de idee in verband met een vennootschap. Mevrouw Segers heeft daarnet al verwezen naar de inspanningen die in het verleden zijn geleverd om die vennootschap op te richten. We gaan hiermee akkoord. We hebben een akkoord over de middelen. Ik kan er echter niet veel aan doen dat ondertussen een nieuwe ruzie is ontstaan tussen de Regie der Gebouwen en Beliris. Dat is niet de Vlaamse overheid. Nu discussieert de federale overheid onderling. Ik vind het spijtig dat sommige mensen vinden dat de Vlaamse overheid het dan maar moet doen. Met betrekking tot dit dossier moet iedereen, alle partijen die aan de tafel zitten, zijn verantwoordelijkheid nemen.

Ik heb er geen enkel probleem mee in een gesprek met de minister-president na te gaan of we dit punt op de agenda van het Overlegcomité kunnen plaatsen. Er is een interfederaal overleg. Wat mij betreft, mag daarover morgen of nog liever gisteren worden vergaderd. We moeten trancheren.

Als ik het goed begrijp, is het enige punt dat nu nog op tafel ligt de grootte van de gebouwen die aan de vennootschap moeten worden overgedragen. Over het groene deel op het kaartje is geen discussie. Dat gaat allemaal naar de vennootschap. De discussie draait om twee eigendommen die nu door het conservatorium van de Franse Gemeenschap worden gebruikt. Blijkbaar mogen die panden niet naar de vennootschap. Volgens sommigen zouden ze het best worden verkocht.

Mij maakt het niet uit, zolang dit maar opgelost geraakt. Dit moet snel gebeuren. De tijd dringt en de schade wordt steeds groter. Ik heb geen zin meer te moeten betalen voor bijkomende schade die ontstaat ten gevolge van het talmen. Ik herhaal nogmaals dat dit talmen geenszins de verantwoordelijkheid van de Vlaamse overheid is.

Joris Poschet (CD&V): Minister, volgens mij gaat het om een gedeelde frustratie. Ik zit hier nu twee jaar en dit is een van de dossiers waar ik me geweldig aan erger. Een onnozele onderhandeling houdt alles tegen. Hierdoor zullen we uiteindelijk op termijn veel meer moeten betalen.

Het klopt dat een derde van het gigantische gebouw leegstaat. Het plafond komt er naar beneden. Ik ben blij dat Beliris dit heeft opgenomen. Er zal ook in middelen worden voorzien. Mijn partij heeft hier mee voor gepleit.

Ik hoop dat er snel interfederaal overleg kan komen. Ik weet niet of de minister-president, minister Gatz of uzelf hier iets aan kunnen doen. Indien iedereen oplossingsgericht zou denken, zouden we, zoals u zelf hebt verklaard, de toekomst rooskleurig kunnen zien. *(Applaus bij CD&V)*

De voorzitter: De actuele vraag is afgehandeld.

ACTUELE VRAAG van Wilfried Vandaele aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de resultaten van het recente waterkwaliteitsrapport van de Vlaamse Milieumaatschappij en het behalen van de doelstellingen van MAP 5

ACTUELE VRAAG van Bart Caron aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de nutriënten in het oppervlaktewater, naar aanleiding van de resultaten van het MAP-meetnet 2015-2016

ACTUELE VRAAG van Bruno Tobback aan Joke Schauvliege, Vlaams minister van Omgeving, Natuur en Landbouw, over de tegenvallende resultaten van het mestbeleid

De voorzitter: De heer Vandaele heeft het woord.

Wilfried Vandaele (N-VA): Voorzitter, de Vlaamse Milieumaatschappij heeft haar rapport over nutriënten in het oppervlaktewater in landbouwgebied gepubliceerd. Gedurende het najaar van 2015 en het voorjaar van 2016 zijn 760 meetpunten onderzocht. Ik denk dat we de resultaten bedroevend mogen noemen.

Wat nitraat betreft, is de norm in 20 procent van de meetpunten overschreden. Eigenlijk hadden we de doelstelling dat in 2014 slechts 16 procent van de meetpunten een overschrijding mocht tonen. In 2018 mag dat nog slechts 5 procent zijn. De VMM heeft verklaard dat dit utopisch is. We halen dat niet.

Wat fosfaat betreft, is de situatie eigenlijk nog erger dan met betrekking tot nitraat. In 77 procent van de meetpunten is er een overschrijding. Bovendien is de situatie in 25 procent van de meetpunten verslechterd en slechts in 8 procent van de meetpunten verbeterd.

Minister, het is een bedroevende situatie. Het Mestdecreet biedt u, als bevoegde minister, de mogelijkheid tijdens de uitvoering van het actieplan bij te sturen en bijkomende maatregelen op te leggen indien dit nodig zou blijken. Bent u dit van plan?

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Voorzitter, ik wil de woorden van de vorige spreker aanvullen. Het is opvallend dat het laaghangend fruit is geplukt. Gedurende vele jaren hebben we een daling van de nitraat- en fosfaatgehalten gekend. De voorbije drie jaar is er een stabilisering geweest. Uit het rapport blijkt duidelijk dat het laaghangend fruit weg is. Nu wordt het zeer moeilijk. Hoe zullen we de boom, bij wijze van spreken, aanpakken om nog verder te geraken?

Er zijn drie regio's waar de problemen zeer groot zijn. Dat is toevallig ook mijn regio. Het Leiebekken, het IJzerbekken en het Maasbekken zijn problematisch. In het Leiebekken is de nitraatnorm zelfs in 44 procent van de meetpunten overschreden. Dit is zeer veel en zeer ernstig.

Als we zo verder gaan, halen we nooit de Europese normen. In 2014 mocht het maximum 14 procent zijn; het is er nu 20. Het mag zelfs maar 5 procent in 2020. Het lijkt onhaalbaar.

Minister, welke acties zult u ondernemen om vooralsnog die doelstelling te bereiken, wetende dat als we dat niet doen, we ook door Europa in gebreke kunnen worden gesteld?

De voorzitter: De heer Tobback heeft het woord.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, het mestbeleid in Vlaanderen is intussen bijna twintig jaar oud. Het is altijd een worsteling geweest. Het is altijd moeilijk

geweest, maar het heeft gedurende jaren wel resultaten opgeleverd, zij het dat die resultaten altijd te traag gingen.

Als ik het rapport van de VMM dat deze week is uitgekomen, lees, dan bent u vandaag de eerste minister die de twijfelachtige eer heeft onder wiens beleid het niet meer vooruit, te traag, maar gewoonweg achteruitgaat. Inzake fosfaat gaat het klaar en duidelijk achteruit; de positieve evolutie inzake nitraat is al een paar jaar stilgevallen; en niet toevallig blijkt, als je naar de kaarten en de studie kijkt, dit heel duidelijk gelinkt te zijn aan die regio's en aan die waterbekkens waar er ook zeer intensieve veeteelt is. De link tussen de twee is ongetwijfeld niet toevallig.

Minister, bent u inderdaad van plan om deze negatieve evolutie proberen om te buigen? Bent u bereid om daarvoor binnen de commissie en binnen dit parlement zeer snel aan tafel te gaan zitten? Kan de aanpak van de intensieve veeteelt hiervan een onderdeel uitmaken, want daaraan kan men ongetwijfeld niet meer voorbijgaan?

De voorzitter: Minister Schauvliege heeft het woord.

Minister Joke Schauvliege: Collega's, de VMM doet in onze opdracht jaarlijks meetcampagnes en maakt de resultaten bekend. Alles wat gemeten wordt, heeft als bedoeling te worden gebruikt in het beleid. In de resultaten van de periode 2015-2016 is er inderdaad niet echt een daling. Als je over de jaren kijkt – u zegt dat terecht, collega Tobback –, is er een globale daling. Er is wel telkens een knik wanneer er een nieuw Mestactieplan is. Het verwondert mij een beetje dat jullie vragen welke maatregelen we zullen nemen. U zou toch moeten weten dat het nieuwe Mestactieplan nog niet in deze meetcampagne zit. Het nieuwe Mestactieplan is hier na de mestperiode 2015 goedgekeurd, en in de metingen die er nu aankomen – dus vanaf de winter –, zullen de resultaten van het nieuwe, verstrengde Mestactieplan zichtbaar zijn.

Wat hebben we in het nieuwe MAP gedaan dat is goedgekeurd door dit parlement? In dat nieuwe MAP staan veel strengere maatregelen die vooral gericht zijn op de gebieden waar het niet goed is. Net daarom zet het nieuwe MAP, dat pas volgend jaar vruchten zal afwerpen, heel gebiedsgericht in. Het zet ook in op extra controle, betere handhaving, en dus pas in de meetcampagne van volgend jaar zullen de resultaten van die strengere aanpak ook zichtbaar zijn.

Je moet ook een duidelijk onderscheid maken tussen nitraat en fosfaat. Het verwondert mij een beetje dat u zegt dat voor fosfaat de maatregelen niet helpen. Er zijn nog nooit maatregelen genomen voor fosfaat. Nu is het de eerste keer, in het Mestactieplan, dat er specifieke fosfaatmaatregelen zijn. Ze worden ook jaar na jaar verstrengd. We zullen ook pas later de resultaten zien. Voor nitraat zijn de resultaten altijd sneller zichtbaar. Voor fosfaat zijn er ook in de bodem historische opgebouwde reserves die moeten worden uitgemijnd, en dat is niet evident om daar snel resultaat van te zien. Voor fosfaat zijn er dus in het verleden nooit maatregelen genomen. Wij hebben de moed gehad om dat wel te doen, en dat is ook aanvaard door Europa.

Laat ons dus wachten op die metingen van volgend jaar. Europa heeft ons ook gevraagd om volgend jaar, in 2017, een tussentijdse evaluatie te doen. Dat is ook zo afgesproken. We moeten daarop wachten en naar die resultaten kijken.

Ik moet ook wat nuanceren. Men zegt hier dat het alles te maken heeft met veeteelt en dat er daar een probleem zit. Iedereen weet dat er ook in de sierteelt en de groenteteelt heel wat bemesting is en dat er dus ook daar scherpe controles nodig zijn. Al die gebieden samen zorgen ervoor dat we gebiedsgerichte controles doen en dat we verstrengde bemesting hebben. Volgend jaar zullen we de resultaten, de vruchten daarvan kunnen plukken.

Wilfried Vandaele (N-VA): Minister, u zegt dat wat nu wordt gemeten, nog niet het resultaat is van het nieuwe MAP 5. Dat klopt. Maar de bedoeling van het MAP 4 was toch ook dat er resultaten zouden zijn. We zien nu dat die resultaten niet goed zijn. Dat baart mij toch wel zorgen, ook al omdat we die meetresultaten gebruiken om die fameuze derogatie te vragen aan Europa, om afwijkingen te vragen van de strenge normen en onze landbouwers wat ter wille te zijn.

De meetresultaten die nu voorliggen, zijn op basis van het vorige MAP. Daarmee ben ik het eens. Maar toch houd ik mijn hart vast hoe Europa zal reageren als wij opnieuw derogaties vragen. Je zou kunnen zeggen dat het ook voor de landbouw zelf een slechte zaak is als wij op die manier in het nauw worden gedreven.

Minister, hoe kijkt u daartegenaan, tegen noodzakelijke, gewenste, nuttige, nieuwe derogaties in de toekomst, met de cijfers die nu op de tafel gelegd zijn door de VMM?

Bart Caron (Groen): Minister, het vorige MAP heeft inderdaad alleen het eerste jaar enig effect gehad. Nadien is het gestabiliseerd. Het nieuwe MAP moet inderdaad zijn resultaten nog tonen. Spreek mij alstublieft tegen als ik geen gelijk heb, maar ik denk dat we met het huidige MAP nooit de ook door Vlaanderen vooropgestelde doelstellingen voor 2018 en 2020 zullen bereiken.

De vraag is: wat zullen we doen? We kunnen dat toch niet zo op zijn beloop laten? Het is waar, het verschil tussen MAP 5 en MAP 4 is dat we stappen zetten in de loop van de periode. Ik hoop dat dat effect er ook is. Zoals de heer Vandaele hoop ik dat de landbouwsector zich daar zelf heel bewust van is. Als zij niet meegaan in dat verhaal, zullen ze het eerste slachtoffer zijn omdat die derogatie bij het uitrijden van mest niet meer zal worden toegestaan. Ik pleit dus voor een strenge toepassing. Er is voor iedereen in Europa een gelijk speelveld, dus ook voor de landbouwers in Vlaanderen. Specifiek in die probleemregio's moet er een tandje bij worden gestoken.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, uw verhaal dat het allemaal wel goed komt en dat we u moeten vertrouwen, vind ik eerlijk gezegd weinig vertrouwenwekkend. Het vorige MAP, waarvoor u ook verantwoordelijk was, heeft, zo blijkt op basis van dit rapport, zijn doelstellingen niet gehaald. In 2015-2016 halen we zelfs de doelstellingen voor 2014 niet.

Met andere woorden, zelfs indien u bijstuurt en opnieuw een knikje kunt maken, moet u een knikje maken van 20 procent overschrijding naar 5 procent overschrijding. In die sprong is het vorige MAP niet geslaagd. We hebben daarover trouwens meermaals onze twijfels geuit. We hebben vastgesteld dat we die niet zouden halen en dat er moest worden bijgestuurd. Er is één keer bijgestuurd. Die bijsturing heeft klaar en duidelijk niet volstaan. Ik heb dan ook grote bedenkingen bij uw vraag om u te vertrouwen dat het de volgende keer wel goed zal komen. Uit recentere cijfers, onder andere over toezicht en controle op mestverwerking, blijkt namelijk dat ook vandaag nog bijna 40 procent van de controles wijzen op overtredingen en overschrijdingen. Met andere woorden, op het terrein is deze zaak niet onder controle op een manier die ons toelaat om aan de Vlaamse burger te zeggen dat we dit zullen oplossen. We zullen dit niet oplossen.

De voorzitter: Mevrouw Peeters heeft het woord.

Lydia Peeters (Open Vld): Voorzitter, collega's, we moeten naar de juiste cijfers en gegevens kijken. In de commissie van maart van dit jaar hebben we het uitvoerig gehad over het verslag van 2014. Nu gaat het over het verslag van 2015. Ik wil niemand de conclusie van dat verslag onthouden, namelijk dat de algemeen fysisch-chemische waterkwaliteit nog steeds verbetert, maar – en dat moeten we benadrukken – niet meer zo snel als de voorgaande jaren.

Minister, u hebt al geantwoord. MAP 5 werd onderhandeld in 2015 en is in werking getreden, maar dat zit nog niet in deze cijfers. Vandaag vermoed ik en hoop ik dat we straks betere cijfers gaan hebben.

Als we terugkijken op de discussie rond MAP 5, dan hebben we veel strengere bemestingsnormen. Er is veel meer gefocust op gebiedsgerichte maatregelen. Minister, denkt u dat we met de specifieke maatregelen van MAP 5 betere resultaten kunnen halen inzake waterkwaliteit waarvan we weten dat de historische vervuiling al heel lang meegaat?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): Ik sluit me aan bij de vragen. In het verleden is al gebleken dat het behalen van resultaten geen sinecure is. De extra maatregelen die zijn opgelegd in MAP 5 en de gebiedsgerichte aanpak vormen een heel grote stap. De geïntegreerde aanpak op bedrijfsniveau houdt eveneens nieuwe maatregelen in voor bedrijven waar incorrect of niet conform gewerkt wordt. Er zijn heel wat stappen gezet om de doelstellingen te bereiken, maar we zijn er nog niet. Heel wat factoren hebben een impact op die resultaten.

Collega's, laten we de evaluatie ten gronde en in haar geheel bekijken, voordat we concluderen dat de maatregelen van MAP 5 volledig onvoldoende zijn en totaal niet het gewenste effect zouden hebben. Het is belangrijk om een volledige evaluatie te maken. Minister, er is ook gebiedsgericht onderzoek. Er wordt bekeken waarom het ene gebied sneller tot resultaat leidt dan het andere. Wordt dat meegenomen in de evaluatie?

Minister Joke Schauvliege: Ik heb de indruk dat sommigen niet naar het antwoord hebben geluisterd en op voorhand hun conclusie al hadden ingestuurd. Ik heb heel duidelijk gezegd dat we met de meetcampagne de effecten van MAP 5 volgend jaar zullen kennen. Het Mestactieplan is goedgekeurd door de Europese Commissie. We hebben afgesproken dat er volgend jaar een evaluatie komt. Het is belangrijk om dat hier te onderlijnen.

Ik ben het volledig eens met de collega's die zeggen dat iedereen zijn verantwoordelijkheid moet nemen. Het is belangrijk dat de landbouwsector zelf beseft dat als de resultaten niet goed zijn, dat ook wel vergaande gevolgen kan hebben naar Europa. Dat is de boodschap die wij altijd heel duidelijk naar de sector brengen. Er wordt dan ook fel ingezet op responsabilisering, controle en eigen watergroepen. Ze confronteren elkaar met de resultaten, gebiedsgericht. Dat werkt goed. De sociale controle heeft wel effect, samen met de handhaving.

Als MAP 5 op een correcte manier wordt toegepast en iedereen in de sector volledig zijn verantwoordelijkheid neemt, komen we tot de resultaten die we voorop hebben gesteld. Daar ben ik van overtuigd. Dat zal van iedereen inspanningen vragen.

Het gaat over nitraat – want alleen voor nitraat hebben we een doelstelling, voor fosfaat hebben we dat voor alle duidelijkheid niet – richting 2018. Daarom is het belangrijk dat we blijven herhalen dat de strenge bemestingsnormen en de gebiedsgerichte aanpak goed moeten worden opgevolgd. Ik heb de landbouworganisaties al vaak horen zeggen, en ze menen dat ook, dat de cowboys eruit moeten. Dat is waar het om draait. Daar dienen de gerichte aanpak en controles – waar we ons op focussen – voor.

Collega Rombouts, de evaluatie komt er volgend jaar. Als we bijkomende inzichten hebben omtrent de resultaten die nog niet goed zijn op basis van de VLM-studie die nu start, zullen we die meenemen in de evaluatie.

In het begin van de vraagstelling heeft iemand gezegd: het laaghangend fruit is geplukt. Dat klopt wel een beetje.

De maatregelen worden natuurlijk steeds strikter, steeds strenger en het vraagt wat tijd om er effectief de resultaten van te zien. Het nieuwe mestactieplan zal nu pas zijn vruchten afwerpen. Bij een nieuw MAP zien we telkens een knik en zodra het in werking treedt, zien we een stagnatie. Dat klopt, en misschien is het ook wel een beetje logisch. In het nieuwe Mestactieplan hebben we nu maatregelen opgenomen die stelselmatig strenger worden, zeker op het vlak van fosfaat. Wij blijven meten. Meten is weten. Op basis van de metingen blijven we het beleid goed volgen en de situatie op het terrein goed begeleiden en aanscherpen.

Wilfried Vandaele (N-VA): Collega Peeters is misschien toch een beetje te optimistisch. Ze verwijst natuurlijk naar het algemene rapport over de fysico-chemische kwaliteit van de waterlopen, maar dat is iets anders dan het specifieke MAP-meetnet voor fosfaten en nitraten.

Collega Rombouts zegt dat we naar alle factoren moeten kijken. Misschien bedoelt ze ook naar periodes van hoge neerslag, maar ik dacht dat de VMM daarmee in dit rapport al rekening hield. Voor juni is er een uitzondering gemaakt voor 32 meetpunten en werd er eigenlijk gecorrigeerd.

Minister, we hechten allemaal belang aan een leefbare landbouw en doen daar allemaal inspanningen voor, met subsidies vanuit Europa en inspanningen vanuit Vlaanderen. Daar moeten echter eindelijk tastbare milieuresultaten tegenover staan. Anders dweilen we met de kraan open en dat is voor niemand goed, ook niet voor de landbouwers, want zij zijn het eerste slachtoffer.

Bart Caron (Groen): De VMM verklaart dat het wellicht onhaalbaar is om de doelstellingen te bereiken.

Aan mevrouw Peeters wil ik zeggen dat in het rapport ook letterlijk staat dat er geen statistisch significante trend waar te nemen is. We hebben het dan over de voorbije drie jaar. Dat is nog iets anders dan de optimistische boodschap die zij meegeeft.

Minister, ik hoop dat u gelijk hebt. Dat wens ik u van harte toe. Onder het vorige MAP hadden we in 2014 voor nitraat maximum 16 procent overschrijding. Nu, volgens de meetresultaten van 2015, zitten we op 20 procent. De weg is nog heel erg lang en ik hoop dat het effect van MAP 5 groter zal zijn. Laten we dat van nabij monitoren in het belang van de landbouwsector en in het belang van de kwaliteit van onze oppervlaktewateren.

Bruno Tobback (sp.a): Minister, het halen van de doelstellingen is belangrijk. Het is belangrijk voor de landbouwsector indien we uit de eeuwige loopgravenoorlog willen geraken en willen vermijden dat de gevolgen voor de hele sector groot zijn. Het is belangrijk voor de hele Vlaamse bevolking, want uiteindelijk draait zij vandaag op voor de kosten van zuivering en sanering. Ik deel niet het optimisme van sommige collega's dat het allemaal wel goed zal komen. Voor zover ik weet is het de allereerste keer dat een instelling zoals de VMM in een rapport klaar en duidelijk schrijft dat ze op dit ogenblik niet ziet hoe we ooit nog de Europese doelstellingen voor 2018 kunnen halen. Zo'n duidelijke boodschap verdient een diepgaander antwoord dan we net hebben gekregen. Het volstaat niet te zeggen dat het allemaal goed komt, want zoals we nu bezig zijn, komt het niet goed.

De voorzitter: De actuele vragen zijn afgehandeld.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, we schorsen de vergadering.

– *De vergadering wordt geschorst om 16.40 uur.*

– *De vergadering wordt hervat om 16.49 uur.*

VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Marnic De Meulemeester, Nadia Sminate, Ward Kennes en Sofie Joosen houdende wijziging van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging – 823 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

Algemene bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van decreet van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Marnic De Meulemeester, Nadia Sminate, Ward Kennes en Sofie Joosen houdende wijziging van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging.

De algemene bespreking is geopend.

Mevrouw Schryvers heeft het woord.

Katrien Schryvers (CD&V): Voorzitter, collega's, weinig zaken zijn de voorbije jaren zo sterk geëvolueerd als onze houding tegenover onze laatste rustplaats en de wijze waarop we willen dat stoffelijke overschotten worden bewaard. Steeds vaker willen we daarin zelf meer zeggenschap hebben om ook aan dit aspect van ons bestaan een persoonlijke toets toe te voegen. Steeds vaker wordt getracht de laatste wensen van de overledenen zoveel mogelijk te honoreren.

De maatschappelijke tendensen en wensen op dat vlak veranderen dermate snel dat de decreetgever nog maar moeilijk kan volgen. Er zijn de voorbije jaren dan ook al verscheidene wijzigingen aangebracht aan het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging. Zo zijn onder meer de mogelijkheden met betrekking tot de laatste wilsbeschikking uitgebreid en is het sinds 2014 mogelijk om het stoffelijk overschot van een foetus van minder dan 12 weken een laatste rustplaats te geven op een begraafplaats.

Met het voorliggend voorstel van decreet hebben we opnieuw geluisterd naar wat de mensen vandaag als belangrijk beschouwen met betrekking tot dit thema. Zo klinkt in onze huidige maatschappij geregeld de vraag om te worden uitgestrooid of begraven in een meer natuurlijke omgeving dan de traditionele begraafplaatsen zoals wij die in alle Vlaamse gemeenten kennen. En steeds vaker nemen nabestaanden de as van een overledene mee naar huis. Dat mag, zij het dat er daarna weinig controle is over de bestemming van deze as. Niet zelden beslissen de nabestaanden om toch in te gaan op de wensen van de overledenen en de as uit te strooien op een plek die voor hem of haar een bijzondere betekenis had, zoals de duinen, een park, een rivier of een bos. En dat, het uitstrooien of begraven van assen op andere publieke plaatsen dan een officiële begraafplaats of de aan België grenzende territoriale zee, dat mag vandaag niet.

Nochtans is het als decreetgever niet zo moeilijk om aan deze maatschappelijke tendens gehoor te geven. Vandaar ons voorstel om de lokale besturen – want zij zijn het best geplaatst – de mogelijkheid te geven om buiten de gemeentelijke begraafplaats, nog andere publieke plaatsen aan te duiden waar assen mogen worden uitgestrooid of begraven, om zo praktijk en regelgeving met elkaar in het reine te brengen.

Om nog beter te kunnen inspelen op de vragen van vandaag, willen we eveneens meer flexibiliteit inbouwen voor de inrichting van een begraafplaats. Vandaag moet elke begraafplaats zowel plaats bieden om te begraven als om as uit te strooien en urnen te bewaren. Dat is streng en het biedt weinig gelegenheid om enerzijds een antwoord te bieden op het steeds prominenter verlangen om persoonlijker te begraven en anderzijds bijna vergeten plaatsen en ruimtes een nieuwe, waardevolle bestemming te geven.

Wij stellen dan ook voor om, zolang een gemeente de drie mogelijkheden – begraven, uitstrooien en bewaren van urnen – blijft aanbieden, haar toe te laten die op verschillende plaatsen te organiseren. Dat schept de mogelijkheid om stukjes erfgoed – denk aan de vele kapelletjes die Vlaanderen rijk is of aan niet meer gebruikte en ontwijde parochiekerken – om te bouwen tot bijvoorbeeld een columbarium. Anderzijds voorkomt deze wijziging ook dat begraafplaatsen waar sommige vormen van lijkbezorging niet meer mogelijk zijn, moeten sluiten.

Laat ons ook niet voorbijgaan aan de verzuchtingen met betrekking tot natuurbehoud in relatie tot het bewaren van de stoffelijke overschotten van onze dierbaren. Naast het uitstrooien van assen op andere publieke plaatsen dan de begraafplaats, moet ook het begraven van assen mogelijk worden op door de gemeente daartoe voorziene openbare plaatsen. We benadrukken daarbij het belang van het materiaal waaruit de urne is vervaardigd en de biologische afbreekbaarheid ervan. Daarbij kan in het deksel van de urn een zaadje of stekje van een plant of een boom worden geplaatst, zodat er op de plaats van de begraafing zelfs een herdenkingsbos zou kunnen ontstaan, naar analogie van een geboortebos, zoals we dat in vele Vlaamse gemeenten kennen.

We zijn ons er ten volle van bewust dat niet alle plaatsen en niet elk stuk van het openbaar domein geschikt is voor het uitstrooien of begraven van stoffelijke overschotten, en dat ook absoluut moet worden vermeden dat er op openbaar domein een vermenging van functies zou komen. Het is natuurlijk niet onze bedoeling dat men as zou mogen uitstrooien of biologisch afbreekbare urnen zou mogen begraven op bijvoorbeeld openbare speelpleinen, in de buurt van scholen, dicht bij veelgebruikte wandelpaden enzovoort. Het komt de gemeenten echter toe om in volle vrijheid en autonomie, en met het nodige gezond verstand, waar we zeker van zijn, de daartoe geschikte zones af te bakenen.

Zoals gezegd, is dit voorstel van decreet gegroeid vanuit maatschappelijke tendensen, die gestoeld zijn op de veranderende voorkeuren van de mensen met betrekking tot de bestemming van henzelf of hun dierbaren na het overlijden. We hebben geluisterd naar de vragen en de wensen, die steeds persoonlijker worden, en ook gekeken naar praktijken die thans eigenlijk onwettelijk zijn. Met deze voorstellen willen we een zo groot mogelijke beslissingsvrijheid geven aan de gemeenten, die per slot van rekening toch nog altijd het dichtst staan bij hun inwoners, opdat zij op hun beurt een zo goed mogelijk antwoord kunnen formuleren op deze groeiende maatschappelijke vraag.

Collega's, aan de vooravond van 1 november, een datum waarop verwanten of anderen die ons dierbaar zijn, speciaal worden herdacht, hoop ik dat we met dit voorstel van decreet de mensen meer mogelijkheden kunnen bieden om een afscheid persoonlijker in te vullen, een persoonlijke invulling die ongetwijfeld ook helend kan werken. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Wouters heeft het woord.

Peter Wouters (N-VA): Voorzitter, voor de toehoorders zal dit misschien een korte samenvatting lijken van wat collega Schryvers mooi heeft verwoord.

In de huidige stand van de regelgeving bepaalt artikel 2, derde lid, van het Begraafplaatsendecreet dat iedere begraafplaats en ieder intergemeentelijk crematorium

over een urnenveld, een strooiweide en een columbarium moeten beschikken. Door de voorgestelde versoepeling van artikel 2 van het Begraafplaatsendecreet moet niet elke individuele gemeentelijke begraafplaats alle mogelijke vormen van lijkbezorging mogelijk maken. Wel moet iedere gemeente op de totaliteit van de begraafplaatsen op haar grondgebied in voldoende ruimte voorzien voor alle decretaal mogelijke vormen van lijkbezorging. Wegens de verplichting dat elke begraafplaats alle vormen van lijkbezorging moet aanbieden, zijn de afgelopen jaren heel wat begraafplaatsen gesloten, hoewel sommige vormen van lijkbezorging er nog mogelijk waren. Ten gevolge van de voorgestelde wijziging van artikel 2 dat elke gemeente op de totaliteit van haar begraafplaatsen alle vormen van lijkbezorging moet aanbieden, lijkt het ons, de indieners van dit voorstel van decreet, wenselijk dat de gemeente een gesloten begraafplaats nog kan blijven gebruiken voor die vormen van lijkbezorging waarvoor er nog ruimte bestaat. Op die manier kan het funerair erfgoed opnieuw naar waarde worden geschat. Bovendien is er de groeiende maatschappelijke zoektocht naar nieuwe bestemmingen voor niet meer gebruikte en dus ontwijde parochiekerken en kapelletjes. Door de wijziging van het Begraafplaatsendecreet wordt het mogelijk om voormalige parochiekerken om te vormen tot 'begraafplaatsen', waar asurnen in een 'columbarium' zouden kunnen worden geplaatst. Het zijn de lokale besturen die zelf de keuze moeten maken of ze al dan niet in die mogelijkheid willen voorzien.

Collega Schryvers, ik ga u nu even corrigeren. Als goed christen herdenk ik de doden op 2 november, op Allerzielen. (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

Marnic De Meulemeester (Open Vld): Voorzitter, collega's, dit voorstel van decreet heeft tot doel meer mogelijkheden te geven aan gemeenten om in te gaan op vragen van inwoners om te worden begraven of uitgestrooid op andere plaatsen dan klassieke begraafplaatsen.

Dit voorstel van decreet geeft dus de mogelijkheid om bijvoorbeeld te komen tot echte natuurbegraafplaatsen, iets waar sommige gemeenten vandaag al mee experimenteren. Ik kom hier straks nog even op terug.

Gemeenteraden zullen andere plaatsen dan de afgebakende begraafplaatsen kunnen aanduiden als zones waar assen zullen mogen worden uitgestrooid of in biologisch afbreekbare asurnen begraven. Er zijn wel enkele terechte beperkingen opgesomd in de toelichting, zoals een verbod om dat te doen op speelpleinen of in de buurt van scholen, maar principieel is het aan de gemeenteraden om deze zones af te bakenen. Op deze manier wordt de weg vrijgemaakt om te komen tot volwaardige natuurbegraafplaatsen waar men assen zal mogen uitstrooien of biologisch afbreekbare asurnen begraven.

De plicht om in alle wettelijke vormen van lijkbezorging te voorzien op elke gemeentelijke begraafplaats, wordt daarmee versoepeld. Vandaag moet elke gemeentelijke begraafplaats naast klassiek begraven, een urnenveld, een strooiweide en een columbarium hebben. Met het voorstel van decreet wil men die plicht enkel nog behouden over de totaliteit van alle begraafplaatsen op het gehele grondgebied van de gemeente, en dus niet meer op elke begraafplaats afzonderlijk. Deze versoepeling maakte het mogelijk om bijvoorbeeld oude parochiekerken om te vormen tot een columbarium of om oude begraafplaatsen die niet alle vormen van lijkbezorging hadden, opnieuw te gebruiken.

Voorzitter, collega's, Open Vld heeft bijzonder actief meegewerkt aan de totstandkoming van dit voorstel en steunt het volmondig. Met dit voorstel van decreet geven we mensen immers meer keuzevrijheid, zelfs na hun dood. We komen tegemoet aan de stijgende vraag om ook elders dan op een klassieke begraafplaats begraven te worden, zoals in de vrije natuur. Dit voorstel van

decreet maakt de weg vrij om te komen tot volwaardige natuurbegraafplaatsen, waar assen kunnen worden uitgestrooid of in biologisch afbreekbare urnen begraven. Bovendien geven we meer autonomie aan de gemeenten om dit te organiseren. Zij zullen zelf hun zones vrij kunnen afbakenen. Ook versoepelen we de huidige verplichting om op alle begraafplaatsen in alle vormen van lijkbezorging te voorzien. Zo geven we gemeenten meer mogelijkheden om te komen tot een modern, hedendaags beleid inzake lijkbezorging.

Meer keuzevrijheid voor de mensen en meer autonomie voor de steden en gemeenten: dit zijn de hoofdredenen waarom we met Open Vld dit voorstel van decreet zullen goedkeuren.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

Kurt De Loor (sp.a): Voorzitter, collega's, ik ga niet herhalen wat de vorige drie sprekers reeds hebben uiteengezet. Ik zou namens de sp.a-fractie willen toevoegen dat we inhoudelijk achter dit voorstel van decreet staan, niet enkel omdat het de keuzevrijheid vergroot, maar ook omdat het beantwoordt aan een maatschappelijke behoefte.

We vinden het wel jammer – ik heb die bekommernis ook geuit in de commissie – dat we niet werden betrokken bij dit voorstel van decreet, wat in het verleden wel gebeurde. Het is toch een problematiek die de partijgrenzen overstijgt. We zullen dit voorstel van decreet mee goedkeuren.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De algemene bespreking is gesloten.

Artikelsgewijze bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de artikelsgewijze bespreking van het voorstel van decreet. *(Zie Parl.St. VI.Parl. 2015-16, nr. 823/1)*

– De artikelen 1 tot en met 5 worden zonder opmerkingen aangenomen.

De artikelsgewijze bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet houden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Tinne Rombouts, Wilfried Vandaele, Karin Brouwers en Marius Meremans betreffende de toegang tot en het gebruik van diensten van de informatiemaatschappij door jongeren
– 811 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het voorstel van resolutie van Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Tinne Rombouts, Wilfried Vandaele, Karin Brouwers en Marius Meremans betreffende de toegang tot en het gebruik van diensten van de informatiemaatschappij door jongeren.

De bespreking is geopend.

De heer Bajart heeft het woord.

Lionel Bajart (Open Vld): Voorzitter, collega's, dit voorstel van resolutie zet in op twee zaken. Ten eerste is dat op mediawijsheid. Het belang van mediawijsheid is intussen voor iedereen duidelijk. Jongeren maar ook volwassenen, kinderen

maar ook hun ouders, moeten ondersteund worden in hun gebruik van media in het algemeen en sociale media in het bijzonder. Daar gaat dit voorstel van resolutie gedeeltelijk over.

Nog altijd blijkt dat velen, jong en oud, zich niet helemaal bewust zijn van de risico's en implicaties die verbonden zijn aan het gebruik van sociale media, en dus wat er kan gebeuren met de private gegevens, maar ook met de interacties op de sociale media.

Daarom vragen we een versterking van het huidige beleid. Recent werd ook een apart platform gelanceerd dat zich richt op ouders en mediaopvoeding, www.medianest.be. Ik nodig iedereen uit om eens te gaan kijken.

Met dit voorstel van resolutie vragen wij dat mediawijsheid niet enkel in het mediabeleid en onderwijsbeleid een stevige verankering krijgt, maar ook breder gezien wordt binnen het welzijnsbeleid. Op die manier kunnen jongeren en ouders ervoor zorgen dat ze veilig maar vooral correct met deze zaken leren omgaan.

Wij willen af van een onwenselijke en bovendien onrealistische minimumleeftijd voor de toegang tot sociale media. Die werd ingevoerd door de Europese Privacyverordening van april 2016. Zonder ouderlijke toestemming zou het voor min-16-jarigen niet meer toegelaten zijn om actief deel te nemen aan sociale media. Dat zou een keuze in de verkeerde richting zijn. Vooral in een periode waar we kansen geven en de hand reiken aan jongeren, zijn we niet voor een selectieve toegang en nog minder voor betutteling. We willen wel instrumenten aanreiken om mensen sterker te maken en dat begint natuurlijk bij de jongeren.

De omzettingstermijn voor die verordening loopt tot 2018 en biedt de mogelijkheid om de leeftijdsgrens te verlagen. We moeten die mogelijkheid benutten en de dialoog aangaan met de federale overheid en duidelijk maken dat wat Vlaanderen betreft, de leeftijdsgrens een stap in de verkeerde richting zou zijn.

Ik wil alle collega's van de commissie Media danken voor hun steun voor dit voorstel van resolutie en voor hun open geest. Dit is een moeilijk want emotioneel dossier. Het gaat over gegevens, maar ook over onze kinderen. Ik verwacht dat we hier vandaag een duidelijke opdracht kunnen geven aan de Vlaamse Regering om die minimumleeftijd zo veel mogelijk naar beneden te halen, in casu tot 13 jaar, en verder samen kunnen inzetten op mediawijsheid.

De voorzitter: Mevrouw Van Eetvelde heeft het woord.

Miranda Van Eetvelde (N-VA): We kunnen sociale media niet meer wegdenken uit onze hedendaagse leefwereld. Dat is vooral het geval bij jongeren. Wereldwijd is een derde van de gebruikers van sociale media jongeren dan 18 jaar. Het zou dan ook wereldvreemd zijn om hen wettelijk de pas af te snijden en hun een belangrijk communicatiemiddel en de kans op participatie te ontfagen door de leeftijdsgrens op 16 jaar te leggen.

De N-VA is van mening dat verbodsregels en het opleggen van leeftijdsregels geen goede keuze zijn. Er moet wel blijvend worden ingezet op een ambitieus en kwaliteitsvol beleid inzake mediawijsheid. Kinderen en jongeren moeten de positieve aspecten van sociale media ten volle kunnen gebruiken, maar ze moeten ook op hun hoede zijn voor de mogelijke gevaren en bedreigingen inherent aan het gebruik van sociale media en er ook attent op gemaakt worden.

Minister van Media Gatz heeft al een aantal initiatieven genomen. Zo versterkte hij conform de lijn van het Vlaams regeerakkoord het Kenniscentrum Mediawijsheid. Een verbod of een optrekking van de leeftijdsgrens zou dan ook indruisen tegen het beleid dat Vlaanderen voert inzake mediawijsheid. We

moeten kinderen en jongeren wel leren om met de nodige omzichtigheid om te gaan met sociale media. Het werk is dus nog lang niet af.

Vanuit deze visie vragen we als indieners van dit voorstel van resolutie om er bij de Federale Regering op aan te dringen geen leeftijdsgrens van 16 jaar vast te leggen, maar te voorzien in een lagere leeftijd voor de toegang van kinderen tot de diensten van de informatiemaatschappij, meer bepaald vanaf 13 jaar.

We hopen dat dit voorstel van resolutie breed kan worden gesteund, net zoals dat in de commissie is gebeurd.

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Tinne Rombouts (CD&V): De vorige sprekers hebben het voorstel van resolutie al toegelicht, maar ik wil het belang ervan ook nog eens benadrukken. Mensen vragen ons of we met dit voorstel de leeftijdsgrens voor de toegang tot sociale media zullen verlagen en of dat wel oké is.

Inderdaad, ik denk dat iedereen er wel eens over nadenkt of dit wel ok is. Als we opvoedkundig nadenken, dan zou het niet goed zijn dat we kinderen en jongeren afschermen. Soms zien we kinderen of jongeren verschijnen op Facebook of in een discussie en blijken ze plots een aantal jaartjes ouder te zijn. Met andere woorden, ze zijn ermee bezig maar een beetje in een duistere sfeer omdat het eigenlijk niet mag.

Met dit voorstel van resolutie willen we net aangeven dat het niet slecht is om met sociale media in aanraking te komen op jonge leeftijd. Het is wel belangrijk dat dit op een goede en veilige manier gebeurt. Dit voorstel van resolutie onderstreept nogmaals het belang van mediakennis. Erover spreken met ouders en de rol die het Kenniscentrum Mediawijsheid hierin kan vervullen, is belangrijk. Het Kenniscentrum Mediawijsheid is enkele jaren geleden opgestart, naar aanleiding van een discussie over gaming. Ook daar was de vraag of we kinderen en jongeren ervan moeten weghouden of dat we ze ermee moeten leren omgaan en op een betere manier sensibiliseren. Dit is ook hier de juiste weg om in te slaan.

We onderstrepen de rol van de intermediarissen. We maken de keuze om deel te nemen en te participeren. Mediawijsheid zal in de toekomst alleen maar belangrijker worden en dat onderstrepen we nogmaals met dit voorstel van resolutie. (*Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw Segers heeft het woord.

Katia Segers (sp.a): Voorzitter, dames en heren, sociale media zijn een essentieel onderdeel van de leefwereld van ons allen, en zeker van jongeren. Internet en sociale media zijn een bijzonder belangrijke bron van zowel geweldige opportuniteiten als van risico's. Vandaag ligt de leeftijdsgrens om een account te mogen openen op Facebook en andere sociale media op 13 jaar. Europa heeft een voorstel gemaakt waarbij de leeftijdsgrens zou worden opgetrokken naar 16 jaar. Wij – en daar zijn we het kamerbreed over eens – vinden dat geen goed idee.

Het is niet alleen onrealistisch, maar zelfs onzinnig te denken dat we jongeren tot 16 jaar kunnen weghouden van de Facebooks, Snapchats en Instagrams van deze wereld. Het is bovendien ook zeer onwenselijk, want het geeft een vals gevoel van veiligheid. We moeten jongeren mediawijs maken: zorgen dat ze zo jong zo goed mogelijk hun weg leren kennen op de digitale snelweg. Het voorstel van resolutie dat voorligt, kunnen wij vanuit sp.a dan ook alleen maar ondersteunen. Wij zijn verheugd dat er, over meerderheid en oppositie heen, een duidelijke consensus bestaat dat het optrekken van de minimumleeftijd naar 16 jaar een totaal verkeerd signaal is. Een overheid hoort media niet uit het leven van jongeren te bannen, maar heeft de opdracht om hen weerbaar en mediawijs te maken.

Het blijvend inzetten op mediawijsheid is een job die nooit af is, want er komen steeds nieuwe technologieën en uitdagingen bij. Het is vooral een gedeelde verantwoordelijkheid. In die idee van 'multistakeholder governance', waarbij scholen, ouders, middenveld en het Kenniscentrum Mediawijsheid betrokken worden, hebben ook de mediabedrijven zelf een verantwoordelijkheid. De Facebooks van deze wereld blijven voorlopig zoveel mogelijk buiten schot en nemen weinig tot geen verantwoordelijkheid op om te werken aan de veiligheid en de empowerment van jongeren. Daarom hebben wij een amendement ingediend dat de Vlaamse Regering aanspoort om de mediabedrijven te wijzen op hun rol bij de ontwikkeling van mediawijsheid.

Ik ben de meerderheid heel erkentelijk dat zij ons amendement hebben goedgekeurd, waarmee nu in dit voorstel van resolutie expliciet is opgenomen dat mediabedrijven een rol te spelen hebben in het realiseren van een 'beschermde participatie' van minderjarigen. *(Applaus)*

De voorzitter: De heer Janssens heeft het woord.

Chris Janssens (Vlaams Belang): Ik wil voor de volledigheid meegeven dat we dit voorstel van resolutie ook zullen goedkeuren. Het getuigt immers van enige wereldvreemdheid dat het Europees Parlement in de Privacyverordening stelt dat enkel jongeren onder 16 jaar met toestemming van hun ouders nog toegang zouden krijgen tot sociale media die erg populair zijn bij jongeren onder 16 jaar.

Het lijkt mij alleen maar van gezond verstand te getuigen dat die leeftijdsgrens wordt verlaagd naar 13 jaar, weliswaar gekoppeld, zoals een aantal collega's hebben benadrukt, aan een mediawijsheidsbeleid dat de jongeren leert om te gaan met sociale media. Wij leggen dus ook de focus op bewustmaking bij jongeren en ouders voor eventuele risico's die gepaard gaan met het gebruik van sociale media, in plaats van jongeren ervan uit te sluiten.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? *(Neen)*

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie houden.

VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over het behoud van de leeftijdstoeslagen in het hervormde Vlaamse gezinsbijslagstelsel – 788 (2015-2016) – Nr. 2

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over het verzoekschrift over het behoud van de leeftijdstoeslagen in het hervormde Vlaamse gezinsbijslagstelsel.

Mevrouw Croo, verslaggever, heeft het woord.

Caroline Croo (N-VA): Op 17 februari 2016 werd een verzoekschrift ingediend door de Gezinsbond over het behoud van de leeftijdstoeslagen in het hervormde Vlaamse gezinsbijslagstelsel. De Gezinsbond stelt in zijn verzoekschrift dat kinderen veel geld kosten en meer geld kosten naarmate ze ouder worden. De leeftijdstoeslagen in de gezinsbijslag op 6, 12 en 18 jaar vangen die meerkosten deels op, aldus de verzoekers. Daarom vinden ze de beslissing van de Vlaamse Regering om de leeftijdstoeslagen af te schaffen onterecht. De verzoekers vragen de leeftijdstoeslagen in de gezinsbijslag te behouden. De ondertekenaars vragen hierover gehoord te worden in het Vlaams Parlement.

De Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin besprak het verzoekschrift een eerste maal op 1 maart 2016 en besliste hierover een hoorzitting te organiseren. De hoorzitting vond plaats op 20 april 2016. De commissie hoorde Frans Schotte, eerste ondertekenaar en voorzitter van de Gezinsbond, en Yves Coemans, van de studiedienst van de Gezinsbond.

Na afloop van de hoorzitting besliste de commissie om Jo Vandeurzen, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, om uitleg te vragen over dit verzoekschrift.

Op 5 oktober 2016 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de commissie. De commissie had inmiddels op 18 juli 2016 van minister Vandeurzen een antwoord ontvangen op dit verzoekschrift. In dit antwoord stelt minister Vandeurzen dat Vlaanderen met de overdracht van de gezinsbijslagen de opportuniteit aangrijpt om van de kinderbijslag een basispijler te maken van een geïntegreerd gezinsbeleid, om het systeem te vereenvoudigen met aandacht voor de dekking van de kosten van de opvoeding van een kind en de bestrijding van kinderarmoede. Er wordt uitgegaan van het principe dat alle kinderen gelijkwaardig zijn en dat ze allen evenveel kansen moeten krijgen om te participeren aan de samenleving en zo maximale ontwikkelingskansen te genieten. Verder blijkt uit wetenschappelijk onderzoek dat het uitermate belangrijk is om dergelijke ondersteuning vooral te bieden in de eerste levensjaren. Meer kansen krijgen vanaf de geboorte verhoogt namelijk de ontwikkeling en de kansen die een kind krijgt in de toekomst.

Mevrouw Lies Jans en mevrouw Cindy Franssen gingen akkoord met het antwoord van de Vlaamse Regering. Mevrouw Jans stelde voor dit antwoord aan de verzoekers te bezorgen.

Commissievoorzitter Van Malderen merkte een groot verschil op tussen de vraag van de verzoekers en het antwoord van de Vlaamse Regering. Zijn fractie staat voluit achter het behoud van de leeftijdstoelag. De recentste cijfers over kinderarmoede leiden tot een levendig debat over de kinderbijslag. Het antwoord van de Vlaamse Regering komt niet tegemoet aan deze bezorgdheid. De partij van de heer Van Malderen kan niet akkoord gaan met het antwoord van de Vlaamse Regering.

De aanwezige leden hebben ingestemd met het voorstel van de commissievoorzitter om het antwoord van de Vlaamse Regering en het verslag van de hoorzitting aan de indieners van het verzoekschrift te bezorgen.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

**VERSLAG VAN HET VERZOEKSCHRIFT over de onduidelijkheid voor het personeel van de provinciale welzijnsdiensten ten gevolge van het project tot afslanking van de provincies
– 912 (2016-2017) – Nr. 1**

Verslag

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is het verslag namens de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin over het verzoekschrift over de onduidelijkheid voor het personeel van de provinciale welzijnsdiensten ten gevolge van het project tot afslanking van de provincies

De heer Moyaers, verslaggever, heeft het woord.

Bert Moyaers (sp.a): Op 29 maart 2016 werd bij de voorzitter van het Vlaams Parlement een verzoekschrift ingediend over de onduidelijkheid voor het personeel van de provinciale welzijnsdiensten ten gevolge van het project tot afslanking van de provincies. De verzoekers vragen duidelijkheid over de toekomst van het personeel van de provinciale welzijnsdiensten.

Het verzoekschrift werd op 12 april 2016 ontvankelijk verklaard door de voorzitter van het Vlaams Parlement en voor verdere behandeling verwezen naar de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De commissie besprak het verzoekschrift een eerste maal op 26 april 2016 en besliste Jo Vandeuren, Vlaams minister van Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, om uitleg te vragen over dit verzoekschrift. Op 5 oktober 2016 werd het verzoekschrift opnieuw toegevoegd aan de agenda van de Commissie voor Welzijn, Volksgezondheid en Gezin. De commissie had inmiddels op 8 juni 2016 van minister Vandeuren een antwoord ontvangen op dit verzoekschrift.

Tijdens de bespreking leerden we dat mevrouw Cindy Franssen akkoord gaat met het antwoord van de Vlaamse Regering, dat mevrouw Lies Jans eveneens met het antwoord van de Vlaamse Regering kan instemmen, en dat in het verzoekschrift wordt gewezen op de korte termijn waarop beslissingen genomen moeten worden.

Inmiddels is de deadline ook één jaar naar achteren verschoven, tot 1 januari 2018. Commissievoorzitter Bart Van Malderen beaamt dat de Vlaamse Regering de termijn om tot afspraken te komen met één jaar heeft verlengd. Daarmee is de ongerustheid evenwel niet afgenomen. Een goed halfjaar na de indiening van het verzoekschrift staan de verzoekers geen stap verder. De spreker maakt zich daar grote zorgen over. De provincies hebben hun schaarse middelen zorgvuldig in vaak innovatieve welzijnsinitiatieven geïnvesteerd. De onduidelijke toekomst van die innovatieve projecten roept tal van vragen op bij het personeel. Medewerkers vertrekken, en dat is begrijpelijk, maar het is tegelijk ook nefast voor de kennisopbouw en dienstverlening. De heer Van Malderen kan zich dan ook niet vinden in het antwoord van de Vlaamse Regering.

De conclusie is dat de aanwezige leden instemmen met het voorstel van de commissievoorzitter om het antwoord van de Vlaamse Regering aan de indiener van het verzoekschrift te bezorgen.

De voorzitter: Is het parlement het eens met de conclusies van de commissie? (*Instemming*)

Ik zal de verzoeker hiervan in kennis stellen.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)
– 822 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU)
– 919 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Voorstellen tot aanvulling van de agenda

De voorzitter: Dames en heren, vanmiddag hebben de heren Matthias Diependaele en Joris Vandenbroucke bij motie van orde voorstellen gedaan tot aanvulling van de agenda met respectievelijk het voorstel van resolutie van Karl

Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU) en het voorstel van resolutie van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA).

Het voorstel van resolutie van mevrouw Güler Turan, mevrouw Tine Soens en de heer Steve Vandenberghe werd door de commissie verworpen.

Bij mail van 19 oktober 2016 hebben mevrouw Güler Turan, mevrouw Tine Soens en de heer Steve Vandenberghe verzocht het op de agenda van de plenaire vergadering te plaatsen.

Conform artikel 77, punt 5, van het Reglement van het Vlaams Parlement moeten wij ons bij zitten en opstaan uitspreken over het aanvatten van de bespreking.

Ik stel voor dat wij ons in één enkele stemming uitspreken over de voorstellen tot aanvulling van de agenda en het al dan niet aanvatten van de bespreking van het voorstel van resolutie van mevrouw Güler Turan, mevrouw Tine Soens en de heer Steve Vandenberghe. Is het parlement het hiermee eens? (*Instemming*)

Is het parlement het eens met de voorstellen tot aanvulling van de agenda en het aanvatten van de bespreking? (*Instemming*)

Dan stel ik voor dat de besprekingen van de voorstellen van resolutie van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU) worden samengevoegd tot één enkele bespreking.

Is het parlement het daarmee eens? (*Instemming*)

Het incident is gesloten.

Bespreking

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde zijn de voorstellen van resolutie van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) en van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU).

De bespreking is geopend.

De heer Vanbesien, verslaggever, heeft het woord voor een mondeling verslag.

Wouter Vanbesien (Groen): Ik zal namens mevrouw de Bethune en mezelf verslag doen vanuit de commissie. Aangezien de participanten aan het debat hier in de plenaire vergadering ook nog het woord zullen voeren, zullen we de verslaggeving toespitsen op hoe het debat is georganiseerd in de commissie en hoe de procedure verlopen is.

Er liggen twee voorstellen van resolutie voor over het CETA. Het eerste is ingediend door Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe van de sp.a-fractie en ziet veeleer redenen om het CETA niet te steunen. Het is ingediend op 14 juni 2016, voor het zomerreces. Het tweede voorstel van resolutie is ingediend door Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan

Van Esbroeck, van meerderheidsfracties N-VA, CD&V en Open Vld, op 12 oktober 2016, vorige week dus, en ziet vooral redenen om het CETA wel te steunen.

De eerste bespreking in de commissie heeft plaatsgevonden op 5 juli. Die ging uiteraard enkel over het voorstel van resolutie van sp.a, omdat dat van de meerderheid nog niet ingediend was. Mevrouw Turan heeft het voorstel van resolutie toegelicht en heeft aangedrongen op onmiddellijke behandeling, gebruik makend van het argument dat het Vlaams Parlement op die manier volop zijn rol als parlement zou kunnen spelen. De meerderheidsfracties vonden een afhandeling na het zomerreces beter, omdat het op dat moment nog niet duidelijk was of het CETA een gemengd verdrag was of niet en of het Vlaams Parlement er zich dus überhaupt over moet uitspreken bij de ratificatie, en ook om beter te kunnen inschatten wat de gevolgen van de brexit op dit verdrag zouden zijn.

De bespreking is weer opgepikt in de commissievergadering van 18 oktober, gisteren dus. Toen was het eigenlijk nog te vroeg om het voorstel van resolutie van de meerderheidspartijen mee te bespreken, omdat het daarvoor te laat was ingediend, maar er was consensus om het, gezien de actualiteitswaarde van het debat, in spoed mee in behandeling te nemen. Er is overgegaan tot een gelijkwaardige behandeling van beide voorstellen van resolutie.

Het voorstel van resolutie van de meerderheidsfracties is toen toegelicht door collega Vanlouwe, en ik denk dat hij dat zo dadelijk opnieuw zal doen. Daarna volgde het inhoudelijke debat, en dat zal hier zo dadelijk ook gebeuren. Ik zal de posities dus nog niet prijsgeven, want dat zou de spanning wegnemen.

De commissie heeft gestemd. Het voorstel van resolutie van de sp.a-fractie is verworpen met negen stemmen tegen en drie stemmen voor. Het voorstel van resolutie van de meerderheidsfracties is aangenomen met negen stemmen voor en drie stemmen tegen. Benieuwd of na het plenaire debat dezelfde verhoudingen zullen blijven staan. Ik dank u. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Voorzitter, ik dank de heer Vanbesien voor zijn mondelinge verslag. Het is in sneltempo moeten verlopen. Dit wordt bij hoogdringendheid behandeld omdat het natuurlijk een dringende zaak is. Iedereen die de kranten wat leest, weet hoe belangrijk dit dossier is.

Het gaat hier natuurlijk om de discussie over een zeer belangrijk vrijhandelsakkoord tussen de EU en Canada. Het gaat, voor alle duidelijkheid, niet om een vrijhandelsakkoord met Noord-Korea, Venezuela of andere totalitaire staten als Saoedi-Arabië. Het gaat om een belangrijke partner en een democratie waar we al jaren handelsrelaties mee onderhouden.

In 2009, ongeveer zeven jaar geleden, hebben alle Europese lidstaten, inclusief ons land en zijn verschillende deelstaten, de Europese Commissie een mandaat gegeven om de onderhandelingen over het CETA met Canada te starten. In 2011, twee jaar later, heeft de Federale Regering, die nog steeds uit dezelfde coalitie bestond, dit mandaat nog eens herbevestigd. De Federale Regering, inclusief de PS en sp.a, heeft beslist dat de onderhandelingen tussen de EU en Canada mochten worden voortgezet. Het was de bedoeling tot een handels- en investeringsakkoord tussen Canada en de EU met haar 28 lidstaten te komen.

Ondertussen zijn we 7 jaar en maar liefst 30 onderhandelingsrondes verder. We staan net voor de deadline en we hebben nog geen CETA. Op 28 oktober 2016 komt de Canadese premier echter naar Brussel om het akkoord samen met de Europese Commissie te ondertekenen. Er is echter nog geen akkoord. Iedereen kent de discussie. Eigenlijk gaan 27,5 landen echt akkoord met het CETA.

Volgens mij is het CETA goed voor Vlaanderen en voor onze economie. Wij hebben een open exporteconomie. Van de export uit het federale België komt 80 procent uit Vlaanderen. Vorig jaar hebben we voor 1,75 miljard euro aan goederen naar Canada uitgevoerd. Er zijn in dit land echter nog steeds veel handelsbelemmeringen voor onze Vlaamse bedrijven.

Ik geef een voorbeeld. Eigenlijk zijn we in heel de wereld gekend voor onze diepvriesgroenten. Vooral bedrijven in Vlaanderen, meer bepaald in West-Vlaanderen, staan wereldwijd aan de top. Om deze producten in Canada te krijgen, moet echter een importheffing van maar liefst 300 procent worden betaald. Iedereen kan uitrekenen hoeveel dat kost om Belgische diepvriesgroenten in Canada te importeren. Dat kost 300 procent meer omdat er in Canada een vorm van protectionisme bestaat. Met dit verdrag wil de Canadese regering hierop terugkomen. Het CETA werkt 92 procent van de invoerrechten voor landbouwproducten weg en laat zelfs 99 procent van alle douanerechten vervallen.

We hebben dit protectionisme in het verleden ook in verschillende Europese landen gekend. Dat bestaat ook in Canada, net zoals het bestaat in de VS. Ik wil het niet hebben over de manier waarop linkse totalitaire regimes hun land proberen te beschermen. In Venezuela lijden de mensen momenteel honger door de beslissingen van de regering omdat ze geen kapitalistische producten wenst in te voeren.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Mijnheer Vanlouwe, u hebt het over de importheffing en de douanerechten die worden weggewerkt. Ik neem aan dat u grondig hebt geluisterd naar de middenveldorganisaties die bezwaren bij de voorliggende vrijhandelsakkoorden hebben geformuleerd en naar mijn pogingen u allerlei zaken te vertellen.

Ik heb een vraag voor u. Hebt u mij of andere mensen van middenveldorganisaties die tegen het CETA en het Transatlantic Trade and Investment Partnership (TTIP) zijn, iets horen zeggen over invoerrechten die niet mogen worden afgeschaft?

Wat is essentieel aan deze handelsakkoorden? Het gaat niet alleen over tarifaire barrières. Het gaat niet over douanerechten. Het gaat niet over geld. Waar en wanneer hebt u mij, een van de grootste tegenstanders, horen zeggen dat die tarifaire belemmeringen niet mogen worden weggewerkt?

Karl Vanlouwe (N-VA): U hebt me iets te vroeg onderbroken. Ik zat nog niet aan dat stuk. Ik weet wat vooral uw probleem is: Investor-State Dispute Settlement (ISDS) en Investment Court System (ICS) en de democratie die in gevaar is. Ik heb ook de e-mails gekregen van de middenveldorganisaties. Gisteren zijn er naar het schijnt 200 mensen komen betogen, er zijn er maar twee toegelaten.

U was gisteren zelf wel niet in de commissie en vanmorgen ook niet.

Güler Turan (sp·a): Collega Vanlouwe, het moest allemaal snel-snel gaan waardoor natuurlijk het nadeel is dat hier een debat moet worden gevoerd zonder een verslag. Zo uitzonderlijk zijn die omstandigheden vandaag! Oh wee. Over het handelsakkoord wordt al zeven jaar onderhandeld, maar wij kunnen geen tijd nemen om een verslag te laten opstellen.

U bevestigt met uw 'afleidend' antwoord dat ik nergens ooit een bezwaar heb geformuleerd over tarieven. Kunt u dat nogmaals bevestigen?

Karl Vanlouwe (N-VA): Mevrouw Turan, u was afwezig gisteren in de commissie. U was vanmorgen afwezig toen we nog eens het CETA tot in detail

hebben besproken. U was afwezig. U hebt ook nagelaten om de voorbije 7 jaar opmerkingen te formuleren. Uw resolutie waarin u kritiek hebt op het CETA dateert van twee jaar nadat het verdrag klaar was. Twee jaar. In de zomer van 2014 was het verdrag klaar. In die tussentijd hebt u nooit opmerkingen gemaakt. Uw regering heeft de onderhandelingsrondes telkens gevolgd. U had geen opmerkingen. Nu we het bijna moeten ondertekenen, zegt u, vooral onder druk van het TTIP-akkoord: 'Oei, er is een TTIP-akkoord en er is eigenlijk ook nog een vrijhandelsakkoord met Canada. We hebben eigenlijk dezelfde kritiek op dat akkoord.' U hebt inderdaad nagelaten om de voorbije zeven jaar een initiatief te nemen of met uw partij die onderhandelingen te blokkeren, bij te sturen, opmerkingen te formuleren. Nu gaat u zeggen: 'Met ons voorstel van resolutie, ingediend in juli 2016, proberen we dat tegen te houden.' (*Applaus bij de N-VA, CD&V en Open Vld*)

De voorzitter: De heer Vandenbroucke heeft het woord.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega, ik vind het een beetje flauw dat u mevrouw Turan aanwrijft dat ze gisteren niet in de commissie was. Ze was gisteren in het buitenland op een internationale conferentie, al maanden geleden aangeduid als vertegenwoordiger van het Vlaams Parlement, samen met een aantal collega's. Mevrouw Turan had veel liever, maanden geleden al, met u van gedachten gewisseld over haar voorstel van resolutie dat al vier maanden stof lag te vergaren voor het mocht worden besproken in de commissie. U hebt haar geen les te leren en zeker niet haar te verwijten dat ze haar opdracht is gaan vervullen in het buitenland, zoals maanden geleden al werd beslist door het Uitgebreid Bureau. Alstublieft. (*Applaus bij sp.a, Groen en van mevrouw Sabine De Bethune*)

Karl Vanlouwe (N-VA): Ik vraag me toch af wat jullie de voorbije zeven jaar hebben gedaan toen jullie in de Federale Regering zaten, effectief aan het stuur zaten, en de mogelijkheid hadden, in het kader van die onderhandelingsrondes, om bijsturingen te doen. Waarom hebben jullie dat op dat ogenblik niet gedaan? Er is na de ondertekening in 2014 nog een juridische opkuis geweest en werd het ISDS-systeem nog bijgestuurd naar ICS. Gedurende zeven jaar hebt u nagelaten iets te ondernemen. Nu denkt u: 'We hebben ons voorstel van resolutie in juli ingediend. Dat was het moment om het tegen te houden' – goed wetende dat het in september of oktober zou worden ondertekend. Waar zaten jullie op dat moment? Zeven jaar aan een stuk? U zat aan het stuur, samen met de PS. Nu de PS dit als lilliputter probeert tegen te houden in Europa – ze hebben geen enkel belang bij dit handelsakkoord, ze kunnen alleen maar Europa en Vlaanderen pesten, net zoals jullie dat willen doen – vraag ik waar jullie de voorbije jaren zaten. (*Applaus bij de N-VA en Open Vld*)

Dames en heren, collega's, het handelsakkoord tussen de Europese Unie en Canada staat ondanks alles op de helling. Alle cijfers en logica ten spijt ziet het ernaar uit dat men dit akkoord onder de taalgrens bij onze Waalse burens probeert te torpederen.

Ik hoor de linkse zijde al komen: "Maar mijnheer Vanlouwe, hebben de Frans-taligen dit recht dan niet? U bent toch zelf voorstander van de autonomie voor de deelstaten?" Natuurlijk, collega's van de oppositie. Iedereen, maar dan ook iedereen heeft voor mijn part het recht om domme en de domste beslissingen te nemen. Als Vlaams-nationalist respecteer ik de autonomie van de deelstaten in dit land dan ook volledig. Dat mag u zeker niet verbazen. Ze hebben het recht om domme beslissingen te nemen, zoals er inderdaad in het Waals Parlement, in het Parlement van de Franse Gemeenschap is gebeurd. Dat is hun volste recht.

Ik zeg dan ook aan de mensen in dit parlement die nog altijd belgicist zijn, wat uiteraard hun goed recht is: "Mijn partij, de N-VA, zal nooit of te nimmer akkoord gaan met een herfederalisering van bepaalde bevoegdheden en zeker niet van Buitenlandse Handel. Laat dat heel duidelijk zijn."

Ik erken het recht op domheid, dat behoort tot de autonomie. Maar dat de domheid van de ene schade berokkent aan de andere, dat de onwil van de ene leidt tot het blokkeren van de andere, dat in Wallonië de PS de hete communistische adem van de PVDA-PTB in de nek voelt, mag onze groei in Vlaanderen niet belemmeren. Het mag die groei niet tegenhouden. Dat men onder de taalgrens kiest voor protectionisme, mag er niet voor zorgen dat onze bedrijven de toegang tot Canada – en ik spreek dan heel specifiek over de Vlaamse baggeraars –, tot de Canadese markt ontzegd blijft. Want dat, collega's, is wat hier vandaag effectief gebeurt. De 'njet' van Mignette heeft economische, desastreuze gevolgen voor alle Europese lidstaten en niet het minst voor Vlaanderen. (*Applaus bij de N-VA*)

Wouter Vanbesien (Groen): Mijnheer Vanlouwe, ik begrijp het niet. Dit moet u even uitleggen. U zei twee zinnen. In uw eerste zin zegt u: "Autonomie? Ja. Ik ben een rechtgeaarde volksnationalist en dus mogen ze in Wallonië een beslissing nemen, zelfs al ben ik het met die beslissing niet eens."

Ten tweede zegt u: "Eigenlijk vind ik dat dit op Europees niveau moet worden beslist." Ik weet anders niet hoe u dat zult operationaliseren, hoe u in de praktijk zult brengen wat uw tweede zin was, namelijk: "Wat in Wallonië wordt beslist, mag op geen enkele manier een invloed hebben op wat Vlaanderen of de rest van Europa aanbelangt." Dan zegt u eigenlijk: "Dit moet naar het Europese niveau."

Maar het is het een of het ander. Ofwel zegt u dat u voor die autonome beslissing van Wallonië bent, en dan impliceert dat dat zij dus ook mogen zeggen dat ze het niet ratificeren en dat het bedrag niet in werking treedt. Ofwel zegt u dat Europa het moet doen en dat we de autonomie terug afnemen.

Kunt u een beetje klaarheid brengen? In welke van de twee posities staat u nu precies? Ik begrijp het absoluut niet.

Karl Vanlouwe (N-VA): Mijnheer Vanbesien, wij zijn uiteraard voor meer autonomie voor de deelstaten. Maar meer autonomie betekent ook wel degelijk meer responsabilisering. Dat wil zeggen dat men zijn verantwoordelijkheid dan moet opnemen, meer moet responsabiliseren. En op dit ogenblik maakt men volgens mij gebruik van zijn eigen autonomie om anderen te blokkeren. Dat is wat op dit moment voorligt. Dat is de houding. Dat is wat er gedurende zeven jaar, toen de PS ook aan het stuur zat, nooit werd gebruikt. Men had die verantwoordelijkheid, die autonomie die wij ook hebben en die we inderdaad nog willen uitbreiden, ook voor Wallonië, voor het Waalse Gewest. Maar ze gebruiken dat niet voor responsabilisering.

Men zou gebruik moeten maken van het CETA-akkoord om de handel van Wallonië naar Canada te vergroten. Men heeft de autonomie, men zou geresponsabiliseerd moeten worden om ervoor te zorgen dat de handel, de export vanuit Wallonië, van Waalse producten, naar Canada vergroot. Ik kijk naar de rest van Europa. Ik zou denken dat de eerder linkse regimes, waar socialisten aan de macht zijn, protectionistische maatregelen zouden nemen. Maar bepaalde zuidse landen, met name Griekenland met de communist Tsipras aan het hoofd, heeft vastgesteld dat de Griekse fetakaas eigenlijk in sterke mate geëxporteerd wordt naar Canada. Griekenland vond daardoor het handelsverdrag bijzonder goed.

Ik zou Wallonië het advies willen geven: zorg dat de goede producten die u hebt, geëxporteerd raken naar Canada. Maak gebruik van die lagere douanetarieven. Maak gebruik van de verdwenen handelsbelemmeringen. Dat is geen protectionisme; dat is responsabilisering van de bevoegdheid. Nooit zullen wij ermee akkoord gaan dat er bevoegdheden weer naar de federale overheid gaan. Wij willen responsabilisering van de deelstaten en lidstaten.

De voorzitter: Dat is duidelijk.

Wouter Vanbesien (Groen): Neen, dat is niet duidelijk. U zegt: autonomie is goed, zolang ze in Wallonië hetzelfde zeggen als in Vlaanderen. *(Applaus bij Groen)*

U zegt: ze moeten hun verantwoordelijkheid opnemen; ze mogen enkel en alleen autonomie krijgen als ze dit verdrag goedkeuren, anders zijn ze onverantwoord bezig, en dan verdienen ze hun autonomie niet. Dat is een rare volksnationalist dat u bent. *(Applaus bij Groen)*

Karl Vanlouwe (N-VA): U legt me woorden in de mond die ik nooit heb uitgesproken.

De voorzitter: De heer Van Eyken heeft het woord.

Christian Van Eyken (UF): U zegt dat Wallonië misbruik maakt van zijn recht om ook een standpunt te hebben over het CETA. Ik denk het tegendeel. Waals minister-president Magnette is zo'n beetje David tegenover Goliath. We zouden hem beter steunen, want hij heeft oor voor het middenveld.

U spreekt alleen maar over de export die gaat verslechteren. Een handelsakkoord is wederkerig, ook van Canada naar hier zal er een vrijheid zijn. We zullen geen toezicht hebben op de Canadese producten die naar hier komen. Ik vind het een drogreden en een drogargument dat u telkens herhaalt dat het niet ondertekenen van het CETA zou betekenen dat er geen export naar Canada meer mogelijk zou zijn. Dat is flauwekul, dat houdt geen steek.

Karl Vanlouwe (N-VA): Mijnheer Van Eyken, kort, want het antwoord is al gegeven: autonomie leidt tot responsabilisering van Vlaanderen en van Wallonië, maar dan moet men zijn verantwoordelijkheid durven nemen.

De realiteit is jammer genoeg op dit moment dat Wallonië geen regio is waar de handel met Canada en met andere landen bijzonder groot is. De cijfers heb ik gegeven: 90 procent van onze export naar Canada komt uit Vlaanderen, 10 procent uit Wallonië. Ik betreur dat! Ik zou willen zeggen: Wallonië, zorg ervoor dat uw producten eveneens worden geëxporteerd naar Canada en naar de rest van de wereld.

Die open Vlaamse economie is de motor van de Vlaamse en tegelijk van de Belgische welvaart.

Ik hoop dat Wallonië door zijn beslissing niet de Vlaamse, maar ook niet de Belgische, dus ook Waalse welvaart probeert te ondermijnen, door een Frans-talige profileringsdrang, vooral van het Waalse Gewest, maar ook van de Franse Gemeenschap, de zogezegde Fédération Wallonie-Bruxelles. Ik heb gezien dat Magnette en Di Rupo ook naar Hollande zijn gegaan. Hij is nog altijd hun grote voorbeeld en misschien spreken we beter van een Fédération Wallonie-France.

Behalve een enorme economische schade veroorzaakt de Waalse houding ook een bijzonder groot diplomatiek gezichtsverlies. Collega's van andere EU-landen vragen me: "What's happening with the Walloons?" Ook in andere EU-lidstaten waren er vragen. De Duitse vicekanselier bijvoorbeeld had vragen, een Franse staatssecretaris ook. Maar uiteindelijk waren die landen tevreden met een interpretatieve nota die duidelijkheid gaf over de 1600 bladzijden rond het CETA-akkoord. Die nota gaf aanvullingen en antwoorden op de bijkomende vragen en opmerkingen.

De voorzitter: De heer Van Grieken heeft het woord.

Tom Van Grieken (Vlaams Belang): Collega Vanlouwe, u verbaast me. Het verbaast me dat u zich zorgen maakt over de diplomatieke schade die het imago van België heeft geleden. U blijft me in dit debat verbazen. U bent een autonomist, en dat betekent dat u de soevereiniteit van andere landen en regio's

moet respecteren. Ik vind het schandalig, mijnheer Vanlouwe, dat u de consequente houding van de Walen domheid noemt. Ik had graag van u wat meer consequentie gezien. Het CETA treedt in werking zonder dat het parlement erover heeft gediscussieerd of zijn goedkeuring heeft gegeven. Met het CETA wordt er zelfs een rechtbank opgericht, het ICS, waar multinationals op een ander niveau nationale wetgeving kunnen aanklagen. De consequentie, die u bij de Walen domheid noemt, zag ik liever wat meer in uw partij, mijnheer Vanlouwe. Eerst was uw partij eurofiel. Dat weet u vast nog. Nodig in Vlaanderen, nuttig in de Europese Unie. Daarna ging ze op de koffie bij Boris Johnson voor de euro-realistische stem, want de nationale soevereiniteit van de parlementen mocht niet worden uitgehold. Om dan een paar maanden later die nationale soevereiniteit uit te hollen en voluit voor het CETA te gaan. U zou beter wat meer consequentie aan de dag leggen. U zou beter een voorbeeld nemen aan Wallonië.

Karl Vanlouwe (N-VA): We zien hier een nieuwe coalitie ontstaan! Het Vlaams Belang wil dat we kijken naar de houding van de PS in Wallonië. Een nieuwe, merkwaardige coalitie van Vlaams Belang en PS!

Laten we eerlijk zijn, deze beslissing is eigenlijk door de Parti Socialiste genomen. We zien Magonette, we zien Vervoort, maar die is met handen en voeten gebonden aan wat de Vlaamse partijen doen. Vanuit Brussel is het gelukkig toch iets beperkter. Gelukkig zijn we de fase van de TTIP-vrije zones, de CETA-vrije zones voorbij. Dat is natuurlijk ook te gek voor woorden. Het zou me niet verbazen dat dit allemaal nog een Europees staartje krijgt. Ik ben bekommerd om de welvaart in Vlaanderen. Ik wil hier een sterke economie. Ik wil hier werkgelegenheid. Ik wil hier een economische groei. Stilstaan is achteruitgaan. Ik wil vooruit. Ik wil dat er jobs komen in dit land. Ik wil dat er welvaart komt in dit land en welzijn.

Ik gun dat ook de Franstaligen, maar dan op basis van hun autonomie en verantwoordelijkheid en van de responsabilisering.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Ik wil een oproep doen aan alle collega's. Er zijn verschillende aspecten. We hebben het institutionele Belgische debat, en dat kan heel interessant zijn. Mijn oproep is om het over het CETA te hebben, over de internationale handelsverdragen, want lijkt me het voorwerp te zijn van het debat. Ik stel die vraag aan alle collega's. *(Güler Turan vraagt het woord)*

De voorzitter: Mevrouw Turan, u bent drie, vier keer tussengekomen. We gaan niet opnieuw beginnen. Straks kunt u uitgebreid repliceren. In het reglement staat dat als de voorzitter oordeelt dat er genoeg is gediscussieerd, hij kan zeggen dat we overgaan naar het volgende onderwerp. Straks krijgt u uitgebreid de mogelijkheid om gedurende 30 minuten uw ei – zo groot als ik weet niet wat – te leggen. *(Gelach)*

De heer Vanlouwe heeft het woord.

Karl Vanlouwe (N-VA): Het debat over het CETA met de houding die de verschillende lidstaten aannemen – in dit federale land door de deelstaat Wallonië –, is een debat over verantwoordelijkheid en over responsabilisering. Dit debat over verantwoordelijkheidszin zou wel eens kunnen worden heropend. U weet wel: voor wat, hoort wat.

Tussen 2014 en 2020 vloeien er meer dan 1 miljard euro Europese middelen naar Wallonië. Zullen die transfers zomaar behouden blijven? Ik stel me luidop die vraag. Voor alle duidelijkheid, ik pleit hier niet voor sancties. Ik stel me de vraag. Er kunnen vragen worden gesteld door andere lidstaten met betrekking tot die Europese middelen die gaan naar projecten in Wallonië.

We zullen, los van het voorstel van resolutie over het CETA, ook het debat moeten aangaan over hoe dit soort debacles in de toekomst kan worden vermeden. Kunnen we op het vlak van internationale handel niet werken met een soort coalition of the willing? Niemand moet mee in het bad. Daarmee antwoord ik op bedenkingen van de heer Vanbesien. Maar zij die wel vooruit willen, worden niet meer tegengehouden. Denk aan de totstandkoming binnen de Europese Unie van de Schengenzone – niet met alle Europese landen, niet met alle EU-landen – en van de eurozone. Een land kan beslissen om niet toe te treden tot de eurozone. Het Verenigd Koninkrijk heeft dat destijds gedaan, maar ook Zweden is niet toegetreden. Hoewel ik nu twijfel of het Zweden of Denemarken is. Niet alle Europese landen zijn toegetreden tot de eurozone. Misschien moeten we in de toekomst nadenken over een Europa met degenen die interesse hebben voor dergelijke zaken, voor een Schengenzone, voor een eurozone, misschien ook voor een CETA-zone – dat is nu niet mogelijk – of een TTIP-zone. Laat ons hierover in de toekomst een grondig debat voeren.

Voorzitter, collega's, met de meerderheidsresolutie die vandaag voorligt, vragen we de regering om de handelsbelangen met Canada offensief te blijven verdedigen. Ik hoop uit de grond van mijn hart dat men onder de taalgrens tot zijn verstand komt en alsnog zijn goedkeuring geeft aan het handelsakkoord dat alleen maar groei, jobs en welvaart zal opleveren.

Tot het zover is, lijkt het duidelijk dat de Nobelprijs voor hypocrisie dit jaar toekomt aan Wallonië. Voor 100 miljoen euro voert men wapens uit naar het salafistische Saoedi-Arabië, maar vrijhandel met Canada, een democratisch en westers land, dat is blijkbaar een brug te ver. Begrijp wie kan. Dat is onverstandig en totaal onverantwoord, collega's. Ik dank u. (*Applaus bij de N-VA*)

Wouter Vanbesien (Groen): Mijnheer Vanlouwe, mag ik uit die laatste opmerking opmaken dat u dan ook een voorstander bent van een boycot van wapens vanuit Vlaanderen naar Saoedi-Arabië?

Karl Vanlouwe (N-VA): De fabrieken van FN staan in Herstal. U kunt misschien uw collega's van Ecolo en van de PS erop wijzen dat er wapens vanuit dit land, vanuit Wallonië worden uitgevoerd naar Saoedi-Arabië, naar andere dictatoriale regimes. De Nobelprijs voor hypocrisie gaat dus werkelijk naar onze Waalse landgenoten.

Joris Vandenbroucke (sp.a): Mijnheer Vanlouwe, ik stel voor dat u die prijs aan uzelf geeft. Het is namelijk zo dat onze minister-president een exportvergunning heeft ondertekend om wapenonderdelen uit te voeren naar Saoedi-Arabië: vizieren om te monteren op jachtgeweren. (*Applaus bij sp.a. Opmerkingen*)

Jachtgeweren zijn wapens, dus kom hier alstublieft de les niet spellen.

Matthias Diependaele (N-VA): Ik moet eerlijk zeggen dat ik dit ongelooflijk verbazingwekkend vind. Zelfs Waalse politici zelf hebben het veel moeilijker om die wapenuitvoer naar Saoedi-Arabië te verdedigen dan jullie dat nu doen. Jullie weten zeer goed dat Vlaanderen daar heel strenge regels voor heeft, dat we ter zake heel wat stappen hebben. Er wordt trouwens gewerkt aan een evaluatie van heel dat Wapendecreet. Jullie weten dat we op andere criteria gaan beoordelen, dat we ons meer gaan conformeren dan Wallonië aan de gedragscodes die Europees zijn afgesproken. En wat gaan jullie nu doen? Jullie proberen jullie eigenlijk in bochten te wringen om toch maar die Waalse wapenuitvoer te verdedigen! Dat vind ik onvoorstelbaar! (*Applaus bij de N-VA*)

De voorzitter: De heer Van Esbroeck heeft het woord.

Jan Van Esbroeck (N-VA): Collega Vanbesien, we hebben het er al dikwijls genoeg over gehad, denk ik. Ik heb het vorige keer ook gezegd in de commissie:

ik vind het echt schandalig hoe jullie ten overstaan van de wereld – de buitenwereld – doen uitschijnen dat Vlaanderen een wapenleverancier is voor extremistische organisaties, voor bedenkelijke regimes. Dat is niet zo. Bij elke vraag die daarover al is gesteld in de commissie, zowel door u als door collega Soens, hebt u het antwoord gehad dat alles binnen het Wapenhandeldecreet deftig en heel streng 'case by case' wordt gecontroleerd. Die benchmarking is nog altijd gaande. U weet dat het resultaat ervan zal komen en dat Vlaanderen zeer streng is in het beoordelen wanneer het al dan niet een wapenvergunning verstrekt. En sorry, ja, inderdaad, in Wallonië denken ze daar net iets anders over. De Waalse overheid heeft zelfs aandelen in die wapenhandelbusiness. Vergeet dat niet. En dat is de PS, denk ik, waarover we het hadden. Dat is dié PS. *(Applaus bij de N-VA)*

Joris Vandenbroucke (sp.a): Collega's van de N-VA, in tegenstelling tot jullie is onze verontwaardiging niet selectief. Voor ons maakt het niet uit vanwaar die wapens worden uitgevoerd. Wij willen géén uitvoer van wapens, vanwaar ze ook komen. Wij hebben hier een voorstel ingediend om geen wapens of wapenonderdelen meer uit te voeren naar Saoedi-Arabië, en het is de minister-president himself die een exportvergunning heeft ondertekend om vizieren voor jachtgeweren uit te voeren naar Saoedi-Arabië! Alstublieft zeg!

De voorzitter: Mevrouw Soens heeft het woord.

Tine Soens (sp.a): Voorzitter, ik stel voor dat we het debat over het CETA gaan voeren, en niet over Saoedi-Arabië. Die laatste opmerking van collega Vanlouwe vond ik dan ook allesbehalve. We hebben ons al openlijk uitgesproken tegen wapenhandel naar Saoedi-Arabië, ongeacht vanwaar dat komt, en ik zou nu ook willen dat de meerderheid dat ook eens zegt.

De voorzitter: Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Voorzitter, u hebt me het woord daarnet enkele keren geweigerd omdat ik 30 minuten zou hebben om mijn ei uitgebreid te leggen. Ik heb 30 minuten, maar het is vijgen na Pasen. Het heeft echt geen zin meer om welk ei dan ook te leggen. *(Applaus. Opmerkingen)*

Schaamteloos dat jullie hier allemaal zijn, Vlaamse volksvertegenwoordigers! De Vlaamse Regering heeft op 16 september alvast een goedkeuring gegeven aan het CETA. Wat wij hier vandaag ook bespreken, welk voorstel van resolutie deze meerderheid ook goedkeurt, het heeft geen enkel effect! De regering gaat ermee door! En wat vraagt u? U vraagt aan de Vlaamse Regering in uw voorstel van resolutie: u moet dat dossier blijven opvolgen. Dat zou er nog maar aan mankeren! Waarom denkt u dat uw regering een dossier niet zou opvolgen? Wat voor een vraag voor een voorstel van resolutie is dat nu: volg het dossier verder op. De beslissing is genomen op 16 september, terwijl u allemaal met vakantie was! *(Rumoer bij de meerderheid. Applaus bij sp.a en Groen)*

Karl Vanlouwe (N-VA): Mevrouw Turan vergeet even dat zijzelf twee weken geleden in de eerste commissie Buitenlands Beleid vroeg om haar voorstel van resolutie opnieuw op de agenda te zetten, en toen was de beslissing van de Vlaamse Regering al genomen.

Güler Turan (sp.a): Klopt.

Karl Vanlouwe (N-VA): Waarom vraagt u dan nog om het debat aan te gaan? Wij zijn toen inderdaad in onze pen gekropen en hebben een voorstel van resolutie geschreven om aan te tonen dat er een breed draagvlak in dit parlement is voor het CETA. Maar uzelf wou het debat heropenen. U moet nu niet zeggen dat het debat eigenlijk achterhaald is, want u hebt het debat gevraagd.

Güler Turan (sp.a): Zegt de collega die alle truken van de voor heeft gebruikt om het voorstel van resolutie van sp.a om hier een grondig en volwaardig debat over te voeren in juni 2016 al, voor het zomerreces, niet goed te keuren. Ik dank de verslaggever, de heer Vanbesien, om daarop te wijzen. Op 5 juli heb ik nog zitten janken en jammeren in de commissie om te zeggen dat het te laat zou zijn, dat men het politiek debat verloren laat gaan, want in het reces zou er een beslissing komen. Ik heb niet gekozen om een debat te houden nadat alles is gebeurd en het Vlaams Parlement buiten schot is gezet en irrelevant gemaakt in dit dossier. Dat hebben jullie gedaan, samen met de meerderheid.

Ik betreur dan ook, collega Vanlouwe, dat u zegt dat wij de Waalse collega's moeten responsabiliseren. 'Ze hebben bevoegdheden gekregen, maar ze gaan daar niet responsabel mee om': ik zou me nog voor minder schamen! Je kunt ermee akkoord gaan of niet akkoord gaan, u kunt ze noemen hoe u zelf wilt, maar ze hebben erover gedebatteerd. Ze hebben er hun mening over kunnen geven en ze zijn tot een conclusie gekomen, een resolutie, vooraleer hun regering een akkoord of een niet-akkoord heeft gegeven. Maar dit parlement heeft dat niet gedaan. Wat hebben we gedaan met de bevoegdheid die we naar Vlaanderen hebben gehaald? Niet gebruikt in dit parlement, collega's! Hoe gaat u dat verklaren? Als blijkt dat dit een erg verkeerde zet is geweest, hoe gaat u verklaren dat u dat debat niet hebt gevoerd?

Karl Vanlouwe (N-VA): Mevrouw Turan jankt en jammert heel veel in de commissie, en ook in de plenaire. Ik heb even gekeken: het voorstel van resolutie van mevrouw Turan dateert van eind juni. Dat wil dus zeggen: twee jaar nadat het CETA beëindigd was, zeven jaar nadat de onderhandelingen waren opgestart. We hebben het inderdaad op haar vraag besproken op 5 juli, net voor het reces. Ik heb u wel niet horen vragen, mevrouw Turan, om tijdens het reces bijeen te komen. Op de eerste vergadering die er was van de commissie Buitenlands Beleid, zei u: 'mijn voorstel van resolutie moet worden besproken'. Vandaag zegt u: 'eigenlijk is dat debat overbodig'. Gedurende zeven jaar hebt u niet zitten janken en jammeren, omdat u in de meerderheid zat.

Matthias Diependaele (N-VA): Mevrouw Turan, ik wil me daarbij aansluiten. We zijn al zeer lang aan het debatteren over het debat, maar nog niet over het verdrag zelf. Mevrouw Turan, als u met de kritiek die u nu geeft, enige geloofwaardigheid wilt vergaren, moet u maar twee vragen beantwoorden. Ik hoop dat u in uw verdere uiteenzetting daar een duidelijk antwoord op geeft.

Eerst en vooral: valt het verdrag dat nu voorligt, binnen het onderhandelings-mandaat dat gegeven is door de regering waar u deel van uitmaakte? Wijkt dat daarvan af of niet? Dat is een vraag die u nu moet stellen. U hebt daar toen zelf een mandaat voor gegeven. De Europese Unie gaat dat niet zomaar doen.

Waarom hebt u zo lang gewacht en verwijt u ons nu dat we te lang hebben gewacht met het debat? In 2014 is het verdrag al definitief afgesloten. Er zijn nadien zelfs nog een paar technische aanpassingen, milderingen en wat opkuiswerk geweest. Waarom hebt u dan zelf zo lang gewacht? Als dat niet is voor bepaalde politieke of electorale spelletjes – en dan kijk ik ook wel over de taalgrens –, wat is dan wel de reden dat u zo lang hebt gewacht om dat verdrag te lezen en daar kritiek op te geven? Daar ben ik benieuwd naar.

Güler Turan (sp.a): Als u goed hebt geluisterd, dan weet u dat Karl Vanlouwe dat ook al heeft gezegd. Die onderhandelingen starten met een mandaat. Bedoeling is te onderhandelen en na te gaan of er een match is. Wanneer er een mandaat is gegeven, betekent dat nog niet dat het akkoord er ook komt. We hebben een mandaat gegeven om te onderhandelen over een evenwichtig handelsakkoord. Wanneer het eindresultaat dan toch zo breed wordt gedragen,

waarom heeft men dan ISDS vervangen door het ICS toen de onderhandelingen al waren afgelopen? Dat is gebeurd kort voordat ik mijn voorstel van resolutie had neergelegd.

Bovendien is het vandaag nog niet afgelopen. Het Vlaams Parlement heeft zijn akkoord al lang gegeven maar de ratificatie moet terugkomen. We zullen dat allemaal nog eens grondig moeten bekijken.

Wat er vandaag op tafel ligt van het CETA, is niet allemaal kommer en kwel. Er zitten ook goede elementen in, maar er zijn ook grote risico's aan verbonden, en daar moet een antwoord op geformuleerd worden.

U zegt dat de Waalse collega's tegenstemmen om electorale redenen, maar ik vraag me af welke electorale redenen het Duits grondwettelijk hof in dezen heeft. Het Duits grondwettelijk hof heeft op 13 oktober een uitspraak gedaan waarin de ondertekening van het CETA niet wordt tegengehouden maar waarin die wel wordt onderworpen aan voorwaarden en garanties. Duitsland moet een veto krijgen in het gezamenlijk comité dat de toekomstige regelgeving moet beoordelen. Het grondwettelijk hof eist dus een veto.

Verder zegt het grondwettelijk hof dat Duitsland op elk moment eenzijdig het verdrag moet kunnen opschorten of stopzetten indien het strijdig is met de grondwet. Onze grondwet primeert boven die uitspraken van het ICS, aldus Duitsland. Ik vraag me af waarom onze grondwet niet zou mogen primeren op de uitspraken van het ICS. Waarom durft Duitsland dat wel te vragen?

Wat die electorale redenen van het grondwettelijk hof betreft, ben ik nog altijd niet overtuigd. Wallonië staat zeker niet alleen in dit geval. Oostenrijk heeft grondige problemen, er is nu een voorlopig ja vertrokken, maar er zijn nog heel veel vragen voor het parlement zal overgaan tot een ratificatie.

Ik ben enorm teleurgesteld in dit debat over het CETA. Het debat in het parlement is keer op keer heel lang gerekt. Voorzitter, ik had u misschien eerder moeten informeren want ik ben zeker dat u het politieke debat heel belangrijk vindt. Het is vandaag echter vijf over twaalf.

Niemand is tegen evenwichtige handelsakkoorden. In het CETA zitten goede elementen, maar er zijn ook grote risico's aan verbonden. Verschillende academici hebben al op dat gevaar gewezen. Daar moeten we een antwoord op formuleren. Ik zeg niet dat het CETA er absoluut niet mag komen, maar zonder de voorwaarden die eraan verbonden zijn, kan er geen evenwichtig akkoord zijn.

Wie de risico's ter sprake brengt – dat ben ik, en dat zijn de verschillende middenveldorganisaties –, wordt uitgescholden voor populist, afgeschilderd als onredelijk en beschuldigd van bangmakerij. En dat maakt een open debat onmogelijk, collega's.

Ik ben ook teleurgesteld omdat de middenveldorganisaties die al zolang en zo massaal mobiliseren in dit debat, nooit ernstig zijn genomen en niet zijn gehoord. Die middenveldorganisaties zijn niet van de minste. Om het alle kleuren in dit halfrood gemakkelijk te maken, zal ik ze opsommen. Wie zich aangesproken voelt, zal waarschijnlijk rood worden en dieper zakken in de stoel. Het zijn de drie vakbonden: ACV, ABVV en ACLVB. Het is beweging.net, collega's. Zakt u maar dieper weg. Het zijn de socialistische, christelijke, liberale en neutrale mutualiteiten, het Onafhankelijk Ziekenfonds, Test-Aankoop, de Bond Beter Leefmilieu, 11.11.11 en Greenpeace. Op Europees niveau zijn dat het Europees Vakverbond, de Europese consumentenorganisatie, de Europese publieke gezondheidsalliantie en ga zo maar door. *(Opmerkingen bij Bruno Tobback)*

Alleen Voka ontbreekt, ja, maar die komt aan bod. Maak u geen zorgen.

Al deze middenveldorganisaties worden niet serieus betrokken, noch bij de voorbereiding, noch bij de onderhandelingen, noch bij de afronding ervan. Het middenveld wordt genegeerd, zowel door onze eigen regering – maar die negeert ook het Vlaams Parlement – als door de Europese Commissie, terwijl voor de multinationals en de lobbyisten de rode loper wordt uitgerold. Ze hebben rechtstreekse toegang tot de commissie. Ze bepalen mee de agenda. En ik moet helaas ook vaststellen dat dit in de pers zo is. De bezwaren van de middenveldorganisaties worden niet alleen door Wallonië gehoord of door Oostenrijk, maar worden ook door het Duits Grondwettelijk Hof gedeeld, dat echt garanties eist. Ik ben benieuwd hoe dit zal aflopen. Dit is niet het einde.

Voorzitter, ik zal mijn teleurstellingen afsluiten vooraleer ik met een positieve noot zal eindigen. Ik ben niet alleen teleurgesteld in het Vlaams Parlement dat elk tijdig, grondig debat hierover heeft afgeketst, maar ik vind het ook onaanvaardbaar dat parlementsleden die de onderhandelingsteksten zijn gaan inkijken – voor zover ik weet ben ik de enige uit het Vlaams Parlement –, een spreekverbod en een strikte geheimhoudingsplicht opgelegd krijgen. In het parlement niet kunnen debatteren over een dergelijk omvangrijk akkoord en niet over alle gegevens kunnen beschikken, is onaanvaardbaar.

Karl Vanlouwe (N-VA): Mevrouw Turan, u zegt dat u de onderhandelings teksten bent gaan inzien.

Güler Turan (sp.a): Ik weet dat dit over het TTIP is.

Karl Vanlouwe (N-VA): Ah, u vertelt dus leugens. U hebt niet de onderhandelingsteksten van het CETA ingezien. U bent de teksten van een ander vrijhandelsakkoord gaan inzien. Dat is iets totaal anders. Het spijt me, maar het ene staat los van het andere.

Güler Turan (sp.a): Dit is geen fout. Ik heb dit hier bewust, wetens en willens, gezegd. U moet weten wat u wilt. We spreken over vrijhandelsakkoorden. Enerzijds zegt u niet op tijd wat de bezwaren zijn, zegt u dat de onderhandelingen nog niet zijn afgerond en dat u dus geen standpunt kunt innemen. Anderzijds zegt u dat het voor het CETA te laat is. Waar was u? De niet-transparante en onmogelijke houding, de onevenwichtige handelsakkoorden moeten tot het verleden horen. Dat punt wil ik maken.

Het zijn wel degelijk elke keer dezelfde die een erezitje krijgen. Dat zijn de multinationals. Hoe kunnen we anders uitleggen dat er exclusieve arbitragemogelijkheden worden gecreëerd voor internationale bedrijven waarbij ze de mogelijkheid krijgen om in 'rechtbanken' lidstaten te dagvaarden omdat hun wetten en decreten de vrijheid van handel zouden kunnen beperken?

Ik heb een vraag voor u. Ik heb een vraag voor u. Ik heb een vraag voor u allemaal. Waarom wordt er een ongelijkheid gecreëerd tussen eigen bedrijven en investeerders, en multinationals? *(Opmerkingen van Jean-Jacques De Gucht)*

De voorzitter: Mijnheer De Gucht, laat de mensen uitspreken. U kunt altijd het woord vragen. *(Opmerkingen van Jean-Jacques De Gucht)*

Neen, dan moet u het woord vragen, mijnheer De Gucht, en niet zitten te grommelen. *(Gelach. Opmerkingen van Güler Turan)*

Neen, het gaat niet over vader De Gucht.

Güler Turan (sp.a): U zegt het zelf: Canada is inderdaad een progressief democratisch land. Ik geloof ook in de mogelijkheden van de rechtsstaat. Ik geloof in de rechtsstaat Canada. Ik geloof in de rechtsstaat België. Waarom zijn

onze eigen rechtbanken van koophandel niet goed genoeg om de internationale investeringen ook te beschermen? Kunt u mij een of twee zaken noemen waar zo'n internationale investering door onze eigen rechtbanken niet zou kunnen worden verdedigd? En begin niet opnieuw met de onteigeningen.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, er is de voorbije tijd inderdaad heel wat mist gespuid. Met doet altijd alsof dit verdrag op maat van de multinationals is gemaakt. Hier is een bindende interpretatieve verklaring, die klaarligt om samen met het verdrag te worden goedgekeurd. Die verklaring noemt de stakeholders die in de toekomst zullen worden geconsulteerd. Daar staan heel expliciet ook de vakbonden bij, de milieubeweging, naast de handelsorganisaties en de werkgevers. Die staan daar allemaal in en ze zullen allemaal betrokken worden in toekomstige consultaties en procedures. Als het gaat over de uitvoering, 'the implementation of CETA', dan denk ik dat het toontje van de plaat die altijd herhaald wordt, dat het op maat is van de multinationals, gewoon niet met de feiten overeenstemt. *(Applaus bij CD&V)*

Karl Vanlouwe (N-VA): Met betrekking tot het argument dat het alleen maar in het belang is van de multinationals wil ik toch ook nog even wijzen op de exportcijfers van Vlaanderen. Het gaat over chemische en farmaceutische producten, waarmee we in ons land heel sterk staan. Dat zorgt voor veel werk voor Vlamingen. Het gaat evengoed over export uit Vlaanderen naar Canada van vervoermateriaal, machines, toestellen en elektrisch materiaal. Het gaat evengoed over voedingsproducten en dranken. Ik wees al op de diepvriesproducten waarmee wij aan de top staan. Het gaat over minerale producten uit ons land. Het gaat over optica en precisieapparatuur. Het gaat over textielwaren, waarmee wij ook aan de top staan. En het gaat inderdaad ook – in kleine mate – over diamant. Maar gelukkig zijn we daar wereldwijd ook voor bekend.

Ik verwijs naar dat interpretatief document, dat een paar dagen oud is. Gisteren moest ik daarover in de commissie van mevrouw Soens horen dat het maar een beetje uitleg is, dat geen enkele waarde heeft. Dat is hetzelfde argument als dat van de heer Magnette in het Waals Parlement. Dit document heeft volgens het internationale recht dezelfde waarde als het verdrag. De heer Kennes heeft er al naar verwezen: het is een aanvulling bij het verdrag. Maar het heeft dezelfde waarde als dat verdrag. Het bindt Canada, de EU en de verschillende lidstaten.

Wat staat er onder andere in die verklaring? Ik hoop dat u die gelezen hebt. Er staat in dat het CETA geen afbreuk doet aan de standaarden op het vlak van voedsel en productveiligheid, consumentenbescherming, gezondheid, milieu en arbeidsbescherming. Ook na de inwerkingtreding van het CETA moeten Canadese producten die naar Europa en naar ons land worden ingevoerd – dienstverleners, investeerders – onverkort voldoen aan de eisen die de EU en haar lidstaten zijn overeengekomen. Bovendien bevestigt de verklaring dat er geen afbreuk zal worden gedaan aan het recht van overheden om te reguleren in het publieke belang, waardoor het gebruik van het voorzorgsprincipe zal worden verankerd.

En op uw derde argument kan ik het volgende zeggen. Er is inderdaad een wijziging van ISDS naar ICS. Na de juridische cleaning van de teksten heeft men dat ingevoerd. Dat is een discussie die nu ook gevoerd wordt op het vlak van het TTIP. Maar als u vanmorgen in de commissie was geweest, dan had u de ambtenaar van DiV kunnen horen zeggen dat er nog altijd een keuze zal bestaan om een procedure in te leiden voor een nationale rechtbank, dan wel om te gaan voor een soort tribunaal dat zal worden opgericht, zoals we er al kennen, bijvoorbeeld het Internationaal Gerechtshof. Die keuze zal blijven bestaan. Zeg dus niet dat er arbitrage zal zijn en dat er weinig transparantie zal zijn.

Wat ik zelf niet wist, is dat men in dat ICS-systeem derde partijen zal kunnen horen als zij opmerkingen hebben met betrekking tot een geschil dat er zou

bestaan tussen Europese investeerders en de Canadese overheid of tussen Canadese investeerders en Europese overheden. Als er een geschil aanhangig wordt gemaakt voor dat tribunaal, waar beroepsrechters zullen zetelen en waar er een mogelijkheid is om in beroep te gaan, zal een derde partij, bijvoorbeeld het middenveld, waarvoor u zegt te zullen opkomen, het recht hebben om tussen te komen en gehoord te worden in het geschil. Dat bestaat zelfs niet in nationale rechtssystemen, mevrouw Turan.

Een ander argument met betrekking tot dat ICS is het volgende. Canada is inderdaad een federaal land. En de Europese Unie, je kunt het een confederatie noemen, maar het is nog altijd een samenwerking van 28 lidstaten, waar 28 juridische systemen naast elkaar bestaan. Dan versta ik wel dat men zegt dat het eenvoudiger is om met een ICS-systeem te werken.

Güler Turan (sp·a): Een heel verhaal, om geen antwoord te krijgen op mijn vraag wat er mis is met onze rechtbanken. Geef mij twee, drie voorbeelden van wat er mis is met onze rechtbanken. *(Opmerkingen)*

Onze eigen rechtbanken kunnen daar ook uitspraken over doen. En wat is er mis met het rechtssysteem van Canada? *(Opmerkingen van Karl Vanlouwe)*

Wat ben ik blij, collega's, om vandaag te horen dat er keuzevrijheid is. Vattenfall, een Zweedse energiereus, heeft de Duitse overheid gedagvaard voor een schadevergoeding van 5 miljard euro, omdat die Duitsers dŭrven te denken om uit kern-energie te stappen. Vattenfall heeft de keuze: ofwel gaat het naar de Duitse rechtbanken, ofwel naar ICS, of ISDS, whatever, welke klassenjustitie u ook gaat creëren voor de rijke multinationals. *(Opmerkingen)*

Er is dus keuzevrijheid: we zijn gerustgesteld. Collega Kennes, u hebt geprobeerd om het middenveld gerust te stellen. Maak u geen zorgen, er is een bijkomend document gekomen, om te zeggen dat men hen gaat betrekken bij de verdere uitvoering. Het zou er maar aan ontbreken! Het zijn uw sociale partners, die overal betrokken zijn.

Collega's, u hebt allebei uitvoerig verwezen naar het bijkomende interpretatieve document dat aan het CETA is toegevoegd. Daarvan zeggen de Verenigde Naties dat het een beschrijving is, met een beperkte juridische waarde, van interpretatieve verklaringen. Elke jurist weet dat als er een tegenstrijdigheid is tussen de bijkomende annexen en het eigenlijke verdrag, het verdrag dan zal primeren. De waarde van die bijkomende verduidelijking is dus absoluut niet bindend. Als die bijkomende verduidelijkingen expliciet bindend zouden worden verklaard, zou het CETA al meer in de richting van een evenwichtig akkoord kunnen gaan. Maar er is geen enkele juridisch bindende waarde, zeggen de Verenigde Naties. Ik neem aan dat jullie het beter weten? Ik zal het wel horen.

Karl Vanlouwe (N-VA): Dit is natuurlijk juridische onzin. *(Opmerkingen van Güler Turan)*

Ik citeer: "De CETA-verklaring is een gemeenschappelijke interpretatieve verklaring tussen de EU en Canada, met betrokkenheid van de lidstaten. De verklaring geeft een ondubbelzinnige uitleg over wat Canada, de EU en haar lidstaten overeen zijn gekomen in het CETA-vrijhandelsakkoord. Het legt de overeenstemming tussen partijen vast tot de uitlegging van het verdrag en/of de toepassing van zijn bepalingen. Zoals neergelegd in artikel 31 van het Verdrag van Wenen inzake het verdragsrecht en het internationaal gewoonterecht, zijn partijen verplicht om bij uitlegging en toepassing van CETA rekening te houden met de inhoud van deze interpretatieve verklaring."

Güler Turan (sp·a): Mijnheer Vanlouwe, ik ben zeer blij met deze lezing. Ik hoop dat de VN mee luistert. We hebben van u zekerheid gekregen. Het is bindend. *(Rumoer)*

Ik teken onmiddellijk als het bindend zou zijn. (*Rumoer*)

Matthias Diependaele (N-VA): Mevrouw Turan, we kunnen hier elk debat aannemen. Dat is allemaal leuk en we zullen met betrekking tot die zaken allemaal onze eigen waarheid vinden. Er zijn echter grenzen aan de mate waarin u de waarheid kunt rekken. Uw lezing van het standpunt van de VN is totaal vreemd.

Het gaat hier om een algemeen rechtsbeginsel. Als het verdrag een tegenstrijdigheid zou bevatten, is de lezing in de interpretatieve nota de geldende lezing. In dat geval is de interpretatieve verklaring de juiste verklaring. U hebt net gezegd dat u het een goed verdrag zou vinden indien die nota juridisch even geldig zou zijn. Dat is het geval. (*Applaus bij de N-VA*)

Ward Kennes (CD&V): Er zijn grenzen aan wat iemand allemaal kan stellen. Er is een internationale conventie over het verdragenrecht, de Conventie van Wenen. Die conventie bevat een artikel over de wijze waarop met dergelijke verklaringen moet worden omgegaan.

De afgelopen dagen heeft de juridische dienst van de Europese Raad zich hierover uitgesproken. Het staat vast dat de interpretatieve verklaring bindend is. Het verdrag moet in dat licht worden geïnterpreteerd. Het is mogelijk dat een ICS-tribunaal of een rechtbank in een lidstaat zich hierover uitspreekt. Het is overduidelijk dat het een bindende verklaring betreft. Het weinig zin in dit verband een sfeer te scheppen of de zaak te minimaliseren. Het verdragenrecht heeft ook zijn rechten. (*Applaus bij CD&V en bij de N-VA*)

Güler Turan (sp.a): Het verdragenrecht heeft ook zijn recht. Een ding weet ik echter zeker, namelijk dat het verdrag zelf op de annexen primeert. Het laatste is hierover echter nog niet gezegd. De onderhandelingen lopen momenteel nog. Volgens mij zal het CETA nog een aantal wijzigingen of aanvullingen ondergaan om veel van de kritiek te kunnen wegnemen.

Wat de handelsakkoorden betreft, zijn we op een kantelpunt beland. Voor het CETA en het TTIP is nog nooit een handelsakkoord zo breed besproken, bediscussieerd en, tussen aanhalingstekens, 'gedragen' geweest. Een zaak is echter al zeker. De mondialisering heeft te lang ten dienste gestaan van zij die groot, sterk, rijk en invloedrijk genoeg zijn, in de eerste plaats de multinationals. (*Opmerkingen van Karl Vanlouwe. Rumoer*)

Dit gaat steeds ten koste van onze welvaartstaat en van ons milieu. We kennen het resultaat. Er is grotere ongelijkheid, een sociale race-to-the-bottom en een grotere instabiliteit in de financiële sector, en verder bedreigt de milieuproblematiek ons allen.

De discussie over het CETA en het TTIP brengt deze problematiek opnieuw aan de oppervlakte. De meeropbrengsten van dergelijke handelsakkoorden worden immers vooral gezocht in de terugdringing van wetten die handelsbelangen kunnen dwarsbomen en niet van barrières, zoals ik al eerder heb verklaard. Hierbij wordt onvoldoende rekening gehouden met de eerder vermelde maatschappelijke kosten en risico's.

Zoals ik al eerder heb gezegd, is het kantelpunt voor ons handelsbeleid gekomen. Een handelsbeleid moet ten dienste staan van onze welvaartsstaat en bescherming van het milieu bieden en niet omgekeerd. 'Wat goed is voor de multinationals, is goed voor de samenleving' is een slogan die al een tijdje pijnlijk met de realiteit is geconfronteerd. De doelstellingen van het handelsbeleid moeten veel evenwichtiger. Afspraken moeten er worden gemaakt rond strijd tegen belastingontwijking. De regulering van de financiële sector moet worden versterkt. Bevordering van sociale en milieunormen moet centraler staan.

Collega's, alle betrokken middenveldorganisaties moeten zo breed mogelijk worden geconsulteerd en betrokken, op tijd. Als handelsakkoorden diep en omvangrijk willen zijn, kunnen ze niet meer de exclusieve speeltuin zijn van enkele toppolitici en multinationals. Het model waarin het niet uitmaakte waar de groei vandaan kwam, naar wie de winst vloeyde, hoe duurzaam dit was, en wat dit deed met de democratie en onze welvaartsstaat, is het model van het verleden. Verandering is ook politiek mogelijk. Kijk maar naar de grote stappen die vandaag worden gezet in de strijd tegen belastingontwijking en belastingfraude. De mondialisering moet opnieuw werken voor iedereen. Als we grote handelsakkoorden willen, dan moeten alle clausules die de aandeelhouders van de multinationals en de lobbyisten bedienen en hun exclusieve rechten geven, er gewoon uit.

Karl Vanlouwe (N-VA): Tegenover de argumenten dat er een stap achteruit zou worden gezet, dat er meer armoede zou komen, dat er minder rechtsbescherming zou zijn, wil ik nog even heel kort de voordelen aanhalen.

Liefst 99 procent van de douanerechten valt weg. Men voorziet in een bijkomende uitvoer van 23 procent, economische groei en meer jobs. Specifiek voor de landbouw wordt 92 procent van de tarieven weggewerkt, wat een opstoker is voor de Vlaamse peren- en appelsector. U kent genoeg de discussie met betrekking tot Rusland. Dat geldt ook voor de chemische en farmaceutische industrie: een grote werkgever in ons land. Vlaamse bedrijven zullen hun diensten kunnen aanbieden in Canada, onder meer onze baggerbedrijven. U weet het waarschijnlijk niet, maar in Canada zijn er veel kanalen en rivieren. In de huidige Canadese wetgeving staat onder meer dat die onderhouden moeten worden door Canadese bedrijven. Wel ook die maatregel zou door het CETA-akkoord worden weggewerkt waardoor onze bedrijven toegang hebben tot die markt. Ook architecten en andere diploma's zullen worden erkend, waardoor zij ook toegang hebben tot Canadese projecten. Het CETA laat ook toe dat Vlaamse bedrijven dat op alle bestuursniveaus – staat, provincie, stad – kunnen doen.

Ik wil nog enkele citaten aanhalen. Sigmar Gabriel, een geestesgenoot, vicekanselier in Duitsland, SPD: "Ik geloof dat het akkoord vele voordelen heeft. Een ervan is dat dit akkoord de bescherming van de mens centraal stelt en niet alleen de economische voordelen." Dat staat haaks op wat u zegt.

Ann Linde, Zweeds minister van Handel, zegt: "Voor dit akkoord hebben we tientallen jaren gevochten. Het is modern progressief."

Derde citaat is van Lilianne Ploumen, Nederlands minister voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking van uw geestesgenoot de PvdA. Ze weerlegt de kritiek over het investeringsbeschermingsmechanisme: "Dit is een grote mijlpaal. Het verdrag bevatte al hervormingen in het mechanisme van de beslechting van investeringsgeschillen maar neemt nu ook volledig de nieuwe EU-standaard over van het ICS. We kunnen nu met de Canadezen samenwerken aan de oprichting van een multilateraal investeringshof."

Ik sluit af met een kort citaat: "Het punt is net dat het verdrag eigenlijk antwoordt op verschillende bezorgdheden. Het bevat afspraken over een verbod op import van hormonenvlees, het legt een bescherming van arbeids- en milieunormen op, het moderniseert net de onafhankelijke handelstribunalen die de regeringspartijen in Franstalig België in verschillende bilaterale handelsakkoorden hadden ingevoerd toen België nog zelf zijn handelsakkoorden afsloot."

De voorzitter: De heer Poschet heeft het woord.

Joris Poschet (CD&V): Ik wil kort het woord voeren. Mevrouw Turan, waarde collega, u spreekt over de nood aan verandering. Maar ik denk net dat er in dit verdrag sprake is van een grote verandering.

Güler Turan (sp·a): Dat klopt ook.

Joris Poschet (CD&V): Er is nog nooit zo veel aandacht geweest voor duurzaamheid als in dit handelsverdrag.

De heer Vanlouwe had het over de commissie van deze ochtend. U kon niet weten dat daar over het CETA ging worden gesproken, want het was een voorbereiding van ons studiebezoek aan Canada. Hopelijk kan dat nog in een aangename sfeer verlopen.

Er zijn vier belangrijke nieuwe elementen. De multilaterale milieu-akkoorden staan in het CETA. Alle belangrijke IAO-conventies (Internationale Arbeidsorganisatie) staan in het CETA. Alle internationale akkoorden met betrekking tot duurzame ontwikkeling staan in het CETA. Daarnaast wordt er ten slotte een Civil Society Forum opgericht, waarin specifiek het middenveld zal worden opgenomen en waarin er een monitoring zal gebeuren van de uitwerking en de effectieve implementatie van de akkoorden.

En dan zegt u: "Dat is allemaal niet nodig. Het is allemaal van geen tel." Dan vind ik het jammer dat we hier op een gratis 1 mei-toespraak worden getrakteerd die eigenlijk niets met de realiteit te maken heeft. (*Applaus bij de meerderheid*)

Christian Van Eyken (UF): Mijnheer Vanlouwe, ik heb naar uw pleidooi geluisterd. Het is een pleidooi voor multinationals, want weet u dat u via het CETA nog meer macht geeft aan die multinationals? Bedenk eens wat de multinationals de voorbije maanden hebben gedaan in België? Caterpillar is verhuisd naar Frankrijk en niet omdat het verlieslatend was in Charleroi, neen. ING is ook een multinational en daarover hebben we het een aantal weken geleden al gehad. Zult u nog meer macht geven aan die multinationals via dat CETA?

Mijnheer Vanlouwe, u hebt daarnet gezegd dat de Walen een domme beslissing hebben genomen. Wel, het is zoals mevrouw Turan zegt: in Wallonië is er wél democratie geweest. Er is een debat gevoerd dat wij hier in het Vlaams Parlement niet hebben kunnen voeren.

Güler Turan (sp·a): Elke uitvoer, elke stimulans voor handel met een progressieve partner als Canada is ook voor mij en voor mijn partij belangrijk. Ik stimuleer dus ook de export. Er zijn hele sectoren opgesomd die in- of uitvoeren vanuit Canada. En het mag meer zijn. Het enige wat ik nu vraag, is om te gaan naar nieuwe handelsakkoorden die evenwichtig zijn.

Mijnheer Poschet, ik dank u voor het compliment. Het CETA tussen Canada en Europa is absoluut niet van het slechtste. U hebt daarin gelijk. Het bevat verschillende goede elementen en is heel vooruitstrevend wat betreft alle generaties handelsakkoorden. Maar het is echt tijd om ook te kijken naar de kritieken die er zijn. Die zouden we moeten aanpakken.

Eigenlijk kan ik die kritieken reduceren tot twee grote blokken. Ten eerste, de regelgevende samenwerking. De wetten die we in de toekomst willen stellen en die eventueel een belemmering zouden kunnen zijn, moeten door een regelgevende commissie passeren. Als we dat eruit halen en we halen de exclusieve klassenjustitie voor de allerrijkste bedrijven en multinationals er ook uit, dan kan ik met u mee spreken van een van de meest vooruitstrevende akkoorden die er zijn.

Collega's, ik sluit af. Het is echt tijd om na te denken over die akkoorden. We moeten daar echt werk van maken. We moeten zorgen voor onze welvaartsstaat. We kunnen nog heel veel proberen te doen om belastingontwijking aan te pakken, ons milieu zoveel als mogelijk te beschermen, maar als we dat niet

geglobaliseerd, mondiaal aanpakken, zullen we de strijd verliezen. En dat kunnen we ons niet permitteren. We zijn het aan de toekomstige generaties verschuldigd. *(Applaus bij sp.a en Groen)*

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, collega's, het is zeer goed dat we nu eens een debat kunnen voeren over een handelsverdrag voordat we bezig zijn met de ratificatieprocedure, want dat is meestal het moment dat er in het Vlaams Parlement gesproken wordt over handelsverdragen. Ik denk dat er in de loop van de jaren al tientallen of honderden zijn goedgekeurd met gewoon twee artikelen: één over de gewest-/gemeenschapsmaterie en een tweede om de tekst te ratificeren. In dit geval is het nodig dat we daar sneller aan beginnen en kunnen discussiëren, dan had het nog sneller gemoeten. In elk geval is het nog niet getekend en reeds hebben we hier een debat.

Heel veel mensen zijn in de laatste maanden ongerust geworden over het akkoord. De ongerustheid gaat over handelsverdragen, maar in feite over nog veel meer. Ze gaat over grote thema's zoals vluchtelingenstromen, migratie, klimaat, de EU, en de wereldwijde handel is een van de fenomenen van globalisering. Het is begonnen met een debat over het TTIP en dat is overgeslagen op het CETA, en daarom is er vandaag zoveel commotie over het CETA, maar eigenlijk heeft het te maken met een verdrag dat nog lang niet volledig onderhandeld is, namelijk het TTIP.

Het is goed dat we vandaag spreken over al die elementen: consumentenbescherming, de standaarden, werkgelegenheid, voedselveiligheid, het milieu, het klimaat en de betrokkenheid van zowel multinationals als kmo's als middenveldorganisaties als openbare dienstverleners. Het is de taak van de politici om mensen te informeren. We moeten het debat onderling voeren, maar we moeten ook mensen informeren en we moeten durven te wijzen op de enorme economische voordelen die dit heeft, maar ook op de veiligheidsgrendels die ingebouwd zijn in het verdrag om de maatschappelijke verworvenheden die zowel Europa als Canada te verdedigen hebben, te behoeden. We moeten durven zeggen dat het hier gaat over groei van jobs, van welvaart, van kansen en van handel.

De EU neemt de bezorgdheden van de mensen ernstig. Men zegt wel dat er geen rekening mee wordt gehouden, dat men in achterkamertjes verdragen zit te sluiten en dat we niet mogen weten wat erin staat. Dat klopt niet. Daarom heb ik gisteren en vandaag al een paar keer verwezen naar de interpretatieve verklaring. Men zou kunnen zeggen dat ze overbodig was, maar ik denk dat het belangrijk is dat ze heel duidelijk ingaat op veel bezorgdheden en vragen. Over het bindend karakter hebben we het net gehad. Ik hoop dat dat voor iedereen duidelijk is geworden.

Betreffende de geschillenbeslechting hadden we het hier in februari – of is het al langer geleden – in het vragenuurtje over het nieuwe ICS-systeem dat wordt ingevoerd. Dat is vernieuwend. Dat biedt juist meer mogelijkheden. Er staan zaken in over een beroepsmogelijkheid, over de ethische normen waaraan die rechters zullen moeten beantwoorden, over de transparantie van het rechtssysteem en, heel belangrijk, men zal de keuze hebben tussen de nationale hoven en rechtbanken, want daar is uiteraard niets mis mee, niet in Canada en niet in Europa.

Men heeft ook – en dat is een lange traditie in het internationale handelsverkeer en ook in het Europese, en ook op andere niveaus – de keuze voor arbitrage. Dat kan in een sector zijn, dat kan gaan tussen landen, tussen maatschappijen. Het is een vrije keuze die helemaal deel uitmaakt van ons rechtssysteem om ook op de arbitrage een beroep te kunnen doen als de partijen dat willen. Het is heel goed dat er nu zo'n systeem wordt gelanceerd met een aantal vernieuwende kenmerken, dat misschien

kan uitgroeien tot een multinationaal tribunaal rond handel. Dat zou niet slecht zijn, ook voor de vele andere handelsverdragen, dat we daar een goed transparant systeem met heel wat rechtswaarborgen in kunnen hebben.

Er is gezegd dat de landen niet meer in staat zullen zijn om zelf normen op te leggen in het kader van voedselveiligheid, gezondheidszorg, consumentenbescherming, milieu en arbeidsrecht. Niets is minder waar. Dit is een verdrag tussen partners die op dat punt hoogstaande normen te verdedigen hebben. Noch Canada, noch de Europese landen willen daar afbreuk aan doen. Er is niemand die een verdrag wil sluiten om die verworvenheden op de helling te zetten. Als het gaat over publiek onderwijs, veiligheid, culturele diversiteit, consumentenbescherming en sociale diensten, dan zitten er in dit verdrag – en dat wordt nog eens bevestigd in onze interpretatieve verklaring – zeer veel garanties.

Uiteraard hebben mensen die investeren nood aan bescherming en juridische zekerheid. Ook daarom worden er al decennialang tussen landen verdragen gesloten. Dat gaat over het afbreken van de handelsbelemmeringen en over het wegwerken van tarieven.

Natuurlijk vraagt men ook bescherming. Dat is een van de essentiële doelstellingen van handelsverdragen en dat aspect heeft ook in het CETA zijn plaats gekregen.

Ik heb al verwezen naar het belang dat wordt gehecht aan alle partners van de civil society. Canada heeft zich zelfs geëngageerd om meer IAO-conventies te ondertekenen dan tot nog toe het geval was. Dat zit allemaal mee in dit verdrag. Er zit dus ook vooruitgang in op het vlak van arbeidsbescherming en arbeidsomstandigheden. Dat mag en moet toch even worden gezegd, want bij sommigen kan de indruk ontstaan dat het precies het omgekeerde is.

Ik kort mijn uiteenzetting een beetje in. We krijgen signalen dat Canada zich zorgen maakt over wat er op het ogenblik in ons land gebeurt. In Canada schreef iemand dat er sinds de aanslagen van 22 maart niet meer zoveel belangstelling voor België is geweest. Het is heel jammer, maar dat debat wil ik hier vandaag niet openen. We hebben een systeem waarbij de deelstaten verschillende keuzes kunnen maken. Vandaag moeten we dat systeem ook respecteren, aangezien het deel uitmaakt van ons constitutioneel bestel. We kunnen dus niet anders dan de verschillende keuzes respecteren.

Ik sluit af met een citaat uit een verslag van een vergadering die plaatsvond op 13 oktober in Montreal. Er waren drie premiers aanwezig, de Franse, de Canadese en die van Québec. In het verslag staat: "Ce qui a toutefois surtout frappé de nombreux invités, qui s'attendaient à un discours plutôt convenu, c'est le ton vigoureux et unanime des trois premiers ministres en faveur du CETA. Un accord exemplaire et progressiste entre partenaires partageant les mêmes valeurs."

Volgende week gaan we met de commissie naar Québec. We zullen daar ongetwijfeld heel wat vragen krijgen over wat er in ons land gebeurt. Vanuit Vlaanderen kunnen we volgens mij zeggen dat we dit een goed akkoord vinden, dat we met de Canadezen dezelfde waarden delen en dat die waarden ook in het CETA tot uiting komen. (*Applaus bij de meerderheid*)

De voorzitter: De heer Vanbesien heeft het woord.

Wouter Vanbesien (Groen): Collega's, ik heb twee lijstjes meegebracht. Het ene bevat de vier karikaturen van de tegenstanders van het CETA. Het andere bevat vier belangrijke redenen om het CETA uit te stellen en uit te diepen.

Ik begin met de karikaturen. Ik hou trouwens van karikaturen als ze grappig zijn, maar niet als ze bedoeld zijn om een relevant debat dood te slaan.

Eerste karikatuur: als je tegen het CETA bent, dan ben je tegen vrijhandel – alsof er nu geen vrijhandel met Canada bestaat. Er is vandaag vrijheid van handel met Canada, er zal mogen vrijheid van handel zijn met Canada en de vraag is hoe we die handel organiseren. Hoe kunnen we daarin verbeteringen aanbrengen? Verbeteringen zijn er zeker mogelijk, ook in de handelsrelaties met Canada, onder meer door douane- en invoerrechten te verlagen. Het CETA is echter een comprehensive, een omvattend verdrag en dus moeten we het geheel van de maatregelen die erin zitten, zorgvuldig afwegen. Voor of tegen het CETA gelijkstellen met voor of tegen vrijhandel is dus een kwalijke karikatuur.

Tweede karikatuur: we blazen onze relaties met Canada op. De vorige spreker zei het nog, we hebben dezelfde waarden. Ja, en dat zal dan ook zo blijven. Als we het CETA niet goedkeuren, blazen we niet plots onze relaties met Canada op. We hebben veel verdragen en afspraken met Canada en die blijven natuurlijk allemaal bestaan.

Derde karikatuur: we spelen geweldig veel economische groei kwijt als we het CETA niet goedkeuren. Dat weten we niet. Er zijn verschillende inschattingen gemaakt en die lopen uit elkaar. We zullen zien wat het geeft.

– *Wilfried Vandaele, ondervoorzitter, treedt als voorzitter op.*

Vierde karikatuur: het is nu of nooit. Als we het CETA afwijzen, kunnen we nooit nog een verdrag met Canada sluiten. Dat klopt niet. Eigenlijk is het net andersom. Als we nu het CETA afsluiten, blijft dat uiteraard voor zeer lange tijd geldig. Het is een omvattend akkoord en we moeten de kwaliteitseisen zeer hoog leggen.

Ik kom bij mijn tweede lijstje: vier redenen om het CETA nog even uit te stellen en uit te diepen. Zolang de hoofdstukken over duurzaamheid en arbeidsrechten niet afdwingbaar zijn, niet dezelfde status hebben als de andere hoofdstukken die wel afdwingbaar zijn, zullen we vraagtekens blijven zetten bij dit verdrag.

Zolang het voorzorgsprincipe – een belangrijk element in de Europese regelgeving – niet wordt beschermd in dit verdrag, zullen we vraagtekens blijven zetten bij dit verdrag.

Zolang dit verdrag geschreven blijft op de maat van grote banken en van de financiële sector – want zo is het, we mogen volgens dit verdrag geen plafond zetten op de omvang van banken of van financiële transacties –, blijven we vraagtekens zetten bij dit verdrag.

Zolang onze eigen rechtbanken kunnen worden omzeild als internationale bedrijven een conflict hebben met onze overheden en ze dus bijvoorbeeld het Vlaamse Gewest voor de rechter zouden kunnen dagen door milieumaatregelen die we zouden nemen, blijven we vraagtekens zetten bij dit verdrag.

Stel het uit, diep het uit, verbeter het, luister naar de onderbouwde kritiek van een ruim middenveld, gaande van 11.11.11 tot en met Test-Aankoop en alle mutualiteiten daartussen. (*Applaus bij Groen en sp.a*)

Karl Vanlouwe (N-VA): Ik wil even ingaan op de verschillende karikaturen die u van beide zijden hebt gemaakt en uw argumenten pro en contra.

Zonder het CETA zouden we geen handel meer drijven met Canada. Dat is nooit gezegd, nooit. Er is inderdaad handel en die zal er sowieso zijn. Maar er wordt wel gesteld dat de export en import aanzienlijk zijn, vooral voor Vlaanderen, en dat er wel degelijk offensieve belangen zijn. We willen uiteraard dat er vanuit Vlaanderen nog meer zou kunnen worden uitgevoerd. Daarvoor moet je

handelsbelemmeringen wegnemen en douanetarieven verminderen. Stilstaan is achteruitgaan. We willen groei omdat dat goed is. Zeggen dat we willen dat er geen handel meer is, is nooit een argument, noch door de ene kant, noch door de andere kant. We willen groei.

Dat we de relaties zouden opblazen, is ook nooit gezegd. Het lijkt toch te verwachten dat potentiële partners veeleer terughoudend zullen zijn om nieuwe onderhandelingen op te starten. Gisteren heb ik de commissie gewezen op een onderhandeling die eind jaren 80, begin jaren 90 op stapel stond tussen Mexico en de Europese Unie. Mexico had de bedoeling met de Europese Unie een handelsverdrag af te sluiten, maar de Europese Unie was intern vooral bezig met het verdrag van Maastricht en voelde zich afgewezen. Wat heeft Mexico gedaan? Ze zijn naar de Verenigde Staten en Canada gegaan en hebben het North American Free Trade Agreement (NAFTA) afgesloten. Er werd niet meer gekeken naar de Europese Unie.

Wat gaat Canada doen als het wordt afgewezen door de Europese Unie? Dan gaat het naar de Aziatische landen kijken, naar China. Dan zal Canada in de toekomst met de Europese Unie, nochtans een belangrijke markt, geen handelsverdrag afsluiten, want daar is minder of geen interesse voor. Het is dus in het belang van onze economie, van onze welvaart en onze jobs dat er een handelsverdrag wordt afgesloten. De relaties zullen niet worden opgeblazen, maar het zal wel een effect hebben op onze groei.

Inzake de stelling of karikatuur dat een weigering gigantische economische gevolgen zou hebben, zegt u dat het allemaal verwaarloosbaar is. Wel, als er een groei van 23 procent in de export is – dit is een prognose –, dan is dat niet verwaarloosbaar, dat is aanzienlijk. Men spreekt over 0,08 procent en u zegt dat dat niet veel is, maar dat is van het bruto binnenlands product van de hele Europese Unie. Dat gaat over miljarden euro's. Zomaar zeggen dat dat verwaarloosbaar is, dat het maar een kleine markt is, klopt ook niet.

U zegt dat het voorzorgsprincipe niet wordt nageleefd. Wij blijven het voorzorgsprincipe dat in de Europese Unie bestaat, koesteren. Culturele en audiovisuele diensten zijn uitgesloten. De Vlaamse film koesteren wij, daarvan denken we dat dat uit het CETA-akkoord moet blijven, net zoals het uit het TTIP-akkoord blijft.

Er staan vijf hoofdstukken in over duurzame ontwikkeling.

Al onze standaarden inzake arbeidswetgeving, milieuwetgeving, voedselveiligheid zijn juridisch gebetonneerd en er is een specifieke bescherming tegen de liberalisering van onderwijs-, welzijns- en gezondheidsdiensten.

Dan is er het laatste argument. U zegt dat onze rechtbanken zullen worden omzeild. Neen, dat klopt evenmin. Er is een ander systeem: er is inderdaad een keuze tussen nationale rechtbanken ...

Wouter Vanbesien (Groen): De keuze om te omzeilen.

Karl Vanlouwe (N-VA): Neen, het zal nog altijd mogelijk zijn. Als een Canadese investeerder met de EU gaat onderhandelen, dan is er wel sprake van 28 landen met 28 verschillende juridische systemen. Is het dan niet logisch dat hij een systeem wil dat wat eenvormig is, zodat hij toch wel zekerheid heeft wanneer hij een investering doet die gevolgen heeft voor, bijvoorbeeld, vijf verschillende lidstaten van de EU? Welk rechtssysteem moet hij dan nemen? Dan van Roemenië, dat van België, dat van Frankrijk, dat van Duitsland, dat van het Verenigd Koninkrijk? Of een systeem zoals het ICS? Er bestaat nog altijd de keuze tussen die nationale rechtssystemen en dat ICS. Het wordt dus niet omzeild. Neen, er wordt een keuze ingesteld.

Op al uw argumenten en de karikaturen die u hiervan maakt, heeft het CETA dus geantwoord. Ik hoop dan ook dat u niet meer met dergelijke argumenten afkomt, want ze zijn allemaal fout.

Wouter Vanbesien (Groen): U zegt dus inderdaad dat het nu of nooit is: als we niet ondertekenen wat op tafel ligt, dan zullen de Canadezen naar Azië gaan. Ik betwist dat. Het proces is niet afgelopen. Er is een grote politieke wil, zowel in Europa als in Canada, om de handelsrelaties die er al zijn en die al goed zijn, nog te verbeteren. Gebruik die wil om een omvattend akkoord te maken dat op alle fronten sterk staat.

U zegt dat de economische groei aanzienlijk is. U weet evengoed als ik dat daar verschillende inschattingen van worden gemaakt, dat die 0,08 procent ook niet door iedereen wordt gedeeld, dat er ook lagere inschattingen zijn, en dat bovenal niet is geweten waar de winnaars en waar de verliezers zullen zitten. Daarover lopen de meningen nog meer uiteen.

U zegt dat er verscheidene duurzaamheidshoofdstukken zijn. Dat klopt, maar die hebben een ander statuut dan de andere hoofdstukken. Die zijn niet afdwingbaar.

Ten slotte is er het voorzorgsprincipe. Het gaat me niet over de uitzondering voor cultuur. Het gaat om het volgende, en dat is een juridische analyse. Het voorzorgsprincipe speelt als er wetenschappelijke aanwijzingen zijn dat ofwel een product ofwel een methode een ernstig risico inhoudt voor de gezondheid of het milieu. Dan moet het mogelijk zijn om dat uit de markt te weren, in afwachting van meer zekerheid, en dat is iets wat niet wordt toegelaten door het CETA. Dat is een essentieel onderdeel van de politieke praktijk in Europa, dat wij beschermd willen zien.

Mijn conclusie is: werk dit nu verder uit. Ik ga ermee akkoord dat er goede dingen in zitten. Het is al verscheidene keren gezegd. We moeten dat dus niet zomaar wegslijten. Werk het verder uit, verbeter het op een paar essentiële punten, en dan hebben we een zeer goed akkoord.

Daarnaast wil ik wel nog protesteren tegen het misprijzen dat hier toch weerklinkt ten opzichte van de positie van Wallonië. Mijnheer Vanlouwe, dat is ook een beetje tot u gericht. U hebt halvelings gesuggereerd dat er wel Europees geld zal worden afgepakt van Wallonië. Ook voorzitter Rutten van Open Vld, die naar ik begrijp nu niet aanwezig is omdat ze op een netwerkmediamoment moet zijn, zegt: laten we de democratische spelregels die we in dit land hebben afgesproken, even in de vuilnisbak gooien, en laten we dit gewoon op een andere manier benaderen. Als dat de positie van Open Vld is, dan moet de 'd' ervan, die toch voor 'democraten' staat, ook maar in de vuilnisbak worden gegooid. Ik vraag dus dat men correct omgaat met de democratie en met vrijhandel. Stel het CETA uit, diep het uit, verbeter het, en dan kunnen we er voluit tegenaan. *(Applaus bij Groen en sp.a)*

De voorzitter: De heer Daems heeft het woord.

Rik Daems (Open Vld): Collega's, er is al heel wat gezegd over en weer.

– Jan Peumans, voorzitter, treedt als voorzitter op.

Ik zou een aantal nieuwe elementen willen inbrengen in het debat, maar ik wil toch ook heel even het aspect van de vrijhandel als economisch gegeven aanhalen. Ik heb dat ook gedaan in de commissie. Ik zal het nog eens even herhalen.

1 procent, daar gaat het over. Als 1 procent van de kost van handeldrijven wegvalt, dan wordt er op mondiaal gebied een inkomen van 40 miljard dollar gecreëerd. Wanneer men alleen al de handelsfaciliteitenprotocollen van de

Wereldhandelsorganisatie zou volgen, wat Europa vorig jaar heeft goedgekeurd maar wat een aantal jaren neemt om in te voeren, als men alleen dat zou doen – dat gaat over 'red tape', dat gaat over papiertjes niet in het dubbel doen – dan heeft men tussen 10 en 17 procent van de kosten van handeldrijven weggesneden. Dat is maar een klein stukje dat je zult terugvinden in een handelsverdrag zoals het CETA. 10 tot 17 procent, en met de opeenvolgende synergieën die je daaruit haalt, spreek je over 400 miljard euro tot 1,2 triljard euro op wereldvlak, waarvan, collega's ter linker zijde, 65 procent ten bate is van ontwikkelingslanden.

Waarom geef ik dit even aan? Omdat vrijhandel in het voordeel is van onder meer de minst begoede landen en dus de minst begoede mensen. Een stelling aannemen tegen vrijhandel, is een stelling aannemen tegen het zich laten ontwikkelen van de armste landen. Ik wil dat toch eens even meegeven aan degenen die hier morele lessen komen geven aan mensen die vrijhandel verdedigen.

Wat ik net gezegd heb, heb ik niet uitgevonden, dat is toevallig het rapport dat de OESO, toch geen rechtse organisatie, jaarlijks aan de Raad van Europa brengt en die ze vorige week in diezelfde Raad van Europa heeft gebracht. Ik ga toch eens lezen onder welk kadertje dat stond. Dat stond onder 'winst van handel versus kost van protectionisme'. De OESO, geen rechtse organisatie dus, is uitdrukkelijk een organisatie die onder meer bezig is met de ontwikkeling van de wereld gericht op de minst sterke landen. Dat is de OESO. Ik geef dat toch eens heel even mee aan diegenen die hier – vind ik persoonlijk – altijd dat beeld naar voren brengen alsof vrijhandel een kwalijke zaak is. Het omgekeerde is waar.

Wouter Vanbesien (Groen): Heel kort, omdat de heer Vanlouwe daarstraks vroeg wie er zegt dat de tegenstand tegen het CETA gelijkgesteld wordt met de tegenstand tegen de vrijhandel. Wel, u zegt dat. Wij hebben het daarnet nog gezegd. Ik heb daarstraks al, anticiperend, gezegd dat dat niet klopt en dat dat niet de case is die wij hier maken.

Rik Daems (Open Vld): Dat weet ik wel. U zou dat niet gezegd hebben mocht ik dat in de commissie niet al naar voren hebben gebracht. Ik ben zo fair om dat te doen op voorhand, dan kunt u antwoorden en uw bocht al een beetje pakken. Maar u gaat er zo niet onderuit komen, Wouter. Er zijn een aantal principiële zaken aan de gang, en daar ga ik het seffens over hebben.

Op het CETA zelf zijn we vrij uitvoerig ingegaan. Met alle respect, het CETA zoals het nu voorligt, is het meest innoverende handelsverdrag dat tot op vandaag ooit is onderhandeld omdat uitgerekend de ecologische aspecten, de aspecten van arbeidsvoorwaarden en de aspecten van goede juridische onderbouwing waarbij er beroepsmogelijkheden zijn, erin zitten. En waarom is dat? Omdat er een shift is gekomen, omdat er een liberale eerste minister in Canada is die zegt: ik wil een goed handelsakkoord dat correct de vrijhandel promoot. Dat is wat er aan de hand is. Dit is een schoolvoorbeeld van een handelsakkoord waar andere in de toekomst af te sluiten handelsakkoorden naar kunnen geijkt worden. We hebben in onze commissie al uitvoerig over het TTIP gesproken, waarbij we wel al die organisaties hebben gehoord. Want men zegt: 'We horen die niet, die hebben geen belang voor ons.' We hebben die wel gehoord over het TTIP. Absoluut, uitdrukkelijk wel. Wel, dan zal het TTIP geijkt worden naar het CETA en dus beter zijn dan datgene wat vandaag op de tafel ligt. Dat is de juiste analyse.

Met respect, het is juist dat de behandeling van de voorstellen van resolutie enige vertraging heeft opgelopen, met de argumenten die Wouter heeft aangehaald, zeggende: 'Op dat ogenblik wisten we niet of het een gemengd verdrag zou zijn of niet en of het parlement al dan niet betrokken zou zijn.' Maar het is even juist dat we op dat moment heel de oefening voor het TTIP hebben gemaakt, en het is even juist dat op dat ogenblik het verdrag eigenlijk al twee jaar bestond.

We kunnen lang discussiëren over het geslacht van de engelen, maar uiteindelijk waren het vijgen na Pasen. Anderzijds is het een schoolvoorbeeld van een handelsakkoord. Ik wil het echter over iets anders hebben. Mevrouw Turan, u hebt gezegd dat dit een breekpunt is, alleen is het een ander breekpunt dat u naar voren brengt. *(Opmerkingen van Güler Turan)*

We bevinden ons inderdaad op een kantelmoment. Dat kantelmoment dat voor een deel wordt veruitwendigd naar aanleiding van dit debat, is een moment waarbij de oude tegenstellingen tussen links en rechts en tussen arbeid en kapitaal wordt vervangen door een tegenstelling tussen een open maatschappij en een gesloten maatschappij waarbij diegenen die de gesloten maatschappij promoten, elke dag sterker worden. En dan heb ik het over een zot, excuseer dat ik het zo zeg, die in Amerika muren wil bouwen. En wat nog straffer is, is dat de heer Trump in dezen op het economische vlak wordt gevolgd door iemand als Sanders die hetzelfde discours houdt. Op de linkerzijde en de rechterzijde heeft men dus mensen die actief een gesloten, protectionistische maatschappij – American first, no globalism – verdedigen. Trump en Sanders zeggen wat dat betreft op het economische vlak identiek hetzelfde. En wat mij stoort, en dat is puur politiek, is dat de linkerzijde die zichzelf progressief noemt, door een gebrek aan nuance dit soort gesloten discours ondersteunt. U bent – ongetwijfeld ongewild, zult u zeggen – dat discours mee aan het ondersteunen want in de feiten, door mee te lopen in een soort van anti-establishment zonder argumenten, geeft u voeding aan populistisch protectionisme. U, de linkerzijde die eigenlijk progressief zou moeten zijn. *(Applaus bij de meerderheid)*

Wouter Vanbesien (Groen): Mijnheer Daems, ik voel me niet aangesproken door deze retoriek. Ik heb vier concrete redenen gegeven waarom ik vind dat het CETA beter kan. Dat is een inhoudelijk discours. Ik zeg niet: weg met Canada, weg met de migranten en al evenmin dat alle Mexicanen verkrachters zijn. Dat heeft er niets mee te maken. Wij zeggen ja tegen vrijhandel maar die vrijhandel moet op een goede manier, democratisch en met sociale en doelstellingen worden ingebed. Dat waren vier concrete bezwaren. Als u in de contramine gaat, zou ik liever hebben dat het over de inhoud gaat.

Rik Daems (Open Vld): Het punt is gewoon dat middengroepen, vaak minder goed bedoelende groepen, vandaag argumenten aanbrengen die alleen op protectionisme zijn gericht en dat u daar achter aanloopt. Ik hoor u graag zeggen dat u voor vrijhandel bent, maar dat is helemaal niet het beeld dat de progressieven vandaag in dit land geven. Het beeld is eerder dat dit slecht is, dat het ons geld zal kosten, dat we vergiftigd vlees met hormonen op ons bord zullen krijgen. Dat is het discours, terwijl in dat akkoord letterlijk het omgekeerde staat. We moeten ecologisch bewust zijn – het is voor de eerste keer dat in een handelsakkoord een groot ecologisch hoofdstuk is opgenomen – en we moeten de arbeidsvoorwaarden respecteren. Welnu, in dit verdrag staan antisociale dumpingsclausules.

Mijn verontwaardiging, en dat is een pure politieke verontwaardiging, is dat u hier zegt dat u voor vrijhandel bent, maar dat u voor de buitenwereld en de perceptie exact het omgekeerde doet, dat u die onderstroom in de maatschappij die gevaarlijk is voor de democratie, ongetwijfeld ongewild, steunt. Kijk maar naar Hongarije, naar Polen, naar de 'lunacy' van de brexit die daarvan het gevolg is in Groot-Brittannië. U, de progressieven van deze wereld en in dit halfrond, zou beter uw discours anders draaien en zeggen dat we allemaal samen voor vrijhandel zijn omdat het meerwaarde brengt, mensen uit de armoede haalt, meer kansen geeft aan arme landen. Dat is wat u zou moeten verdedigen en dan kunt u nog altijd uw randopmerkingen maken. Maar u draait de zaken hier om, het discours dat u hier houdt, is dat u tegen bent omdat het voor de multinationals is. *(Applaus bij de meerderheid)*

Ik zal u een element geven: dit soort handelsverdrag is er niet voor de multinationals. Als er niet een soort rechtssysteem is, dan kan je als klein bedrijf

proberen via de ambassadeur naar de Wereldhandelsorganisatie te gaan. Dat is het enige dat je kunt doen. Als je met andere woorden een rechtssysteem installeert, dan geef je een level playing field aan elk bedrijf. Dat is de realiteit. *(Applaus bij de meerderheid)*

Het omgekeerde is dat de multinationals bij het niet hebben van dit soort rechtssystemen 'in den duik', onder de tafel, met corruptie en alles wat erbij hoort, hun gelijk proberen te halen. Het is het level playing field dat de kracht en de rotte kracht van vele multinationals onderuithaalt. Dat is de waarheid. *(Applaus bij de meerderheid)*

Wouter Vanbesien (Groen): Ik weiger me te verontschuldigen voor een milieubewustzijn, milieudoelstellingen en milieuambities. Ik weiger me te verontschuldigen om een sociale bewogenheid in ons economisch systeem proberen te krijgen. Ik weiger me daarvoor te verontschuldigen. Dat u deze doelstellingen bestempelt als gesloten, ouderwets en niet progressief, is voor uw rekening. Dat is een analyse en een conclusie die totaal niet te maken is op basis van wat ik heb gezegd.

U bent blijkbaar vergeten dat we op dit moment wel degelijk problemen hebben met het milieu, dat er sociale problemen zijn en dat ons economisch systeem zoals het nu is georganiseerd, daar schuld aan heeft. Ik zal een concreet voorbeeld geven. Het financieel systeem met de vrijheid voor de ondernemingen is in 2008 te ver doorgeslagen. Ik denk dat we het daarover eens kunnen zijn. De economische en financiële crisis waarin we toen zijn terechtgekomen, was een gevolg van een bankensysteem dat te ongereguleerd was. Nu komt in het CETA voor dat we een bank niet meer zullen mogen plafonneren. Als we een bank die 'too big to fail' is en op die manier bedreigend is voor onze economische stabiliteit, niet meer kunnen inperken, dan is dat een probleem. Dat is geen tegenstelling tussen de voorstanders en tegenstanders van de vrijhandel en open en gesloten denkers. Het zou een rationale analyse moeten zijn na 2008 dat we meer reglementering moeten kunnen brengen en dat we die vrijheid moeten hebben in het financiële systeem. Daar kunt u toch niet tegen zijn?

Rik Daems (Open Vld): Neen, en ik zal u meer zeggen: Europa kan elke regelgeving maken dat het wenst in dit verdrag. Als men dat wil verstrengen, dan kan dat, voor zover de Europese en de niet-Europese – in dezen de Canadese – bedrijven als een level playing field worden beschouwd. Dan is er geen enkel probleem. Men kan perfect elke regelgeving binnen Europa verstrengen, als die maar geldt voor én de Europese én de Canadese bedrijven op hetzelfde niveau. Dat is de realiteit. Die quatsch alsof we onze regelgeving zullen zien verzwakken omdat men vanuit Canada naar een rechtbank kan gaan, is totaal onjuist. We kunnen perfect onze regelgeving aanscherpen. We kunnen perfect aan gold plating doen. Mijn verontwaardiging gaat uit naar die groep die die indruk wekt. En ik ben blij dat u reageert, mijnheer Vanbesien, want u voelt aan dat u mee die indruk wekt. *(Rumoer)*

U zou veel beter met ons allemaal een front maken om te zeggen dat we een open maatschappij moeten hebben. Ik zal nog verdergaan. Het gaat niet alleen over economie – en dat verontwaardigt me het meest –, maar over het soort maatschappij dat we willen. Willen we een gesloten maatschappij die steeds meer opgang maakt in Europa, vriend? In Hongarije, in Polen. Kijk eens naar Frankrijk en Nederland. Zie wat er in Engeland gebeurd is op basis van dat soort redeneringen. Dat is het gevaar waarvoor we staan. *(Applaus bij de meerderheid)*

Ik weet perfect dat je geen goed sociaal systeem kunt bouwen op een economisch kerkhof. Dat is een doodoener. Maar je kunt geen economische groei of fatsoenlijke economische welvaart creëren op een gesloten maatschappij, vriend.

Dat kan niet. Dat is de realiteit. Daar zouden we allemaal voor moeten vechten, over alle partijgrenzen heen.

Dat, voorzitter, is de boodschap die ik vandaag kwijt wilde, los van alle details van het CETA. Mijn oproep is dat we allemaal een open maatschappij zouden verderdigen, zowel op maatschappelijk als op economisch vlak, want daar worden wij allemaal beter van. Dan gaan we een muur bouwen – en die muur wil ik wél bouwen – tegen het populistisch protectionisme dat onze democratie nu en in de komende jaren echt aan het bedreigen is. (*Applaus bij de meerderheid*)

Güler Turan (sp.a): Mijnheer Daems, ik had van u niets anders dan verontwaardiging verwacht. Deze verontwaardiging is weliswaar zeer gekleurd en werkt absoluut voor een kleine minderheid. U verwijt de mensen die bedenkingen hebben ervan minder goede bedoelingen te hebben, zonder er inhoudelijk op in te gaan en antwoorden te formuleren. U verwijt hen voor een gesloten maatschappij te gaan. Waar haalt u dat? U hebt dat nog heel mooi omschreven. Het is inderdaad een kantelmoment, van een open en een gesloten maatschappij. Waar haalt u het vandaan? Niemand spreekt hier over protectionistische maatregelen. U denkt nog te veel in oude termen.

Maar ik zeg u nog één ding: zowel de heer Vanbesien als ik zeggen dat wij voor handelsakkoorden zijn. Maar u hoort het niet. Ik zal het nog eens zeggen: wij zijn voor evenwichtige handelsakkoorden, die een meerwaarde kunnen creëren voor iedereen, waar het wel uitmaakt vanwaar het komt en naar wie het geld gaat, en dat het duurzaam is. Dat is de essentie. Daar sluit u uw oren voor. Uw verontwaardiging is dus zeer selectief.

De voorzitter: Vraagt nog iemand het woord? (*Neen*)

De bespreking is gesloten.

We zullen straks de hoofdelijke stemmingen over de voorstellen van resolutie houden.

VOORSTEL VAN DECREET van Katrien Schryvers, Peter Wouters, Marnic De Meulemeester, Nadia Sminate, Ward Kennes en Sofie Joosen houdende wijziging van het decreet van 16 januari 2004 op de begraafplaatsen en de lijkbezorging – 823 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van decreet.

Stemming nr. 1

Ziehier het resultaat:

89 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
89 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van decreet aan. Het zal aan de Vlaamse Regering ter bekrachtiging worden overgezonden. (*Applaus*)

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Lionel Bajart, Miranda Van Eetvelde, Tinne Rombouts, Wilfried Vandaele, Karin Brouwers en Marius Meremans betreffende de toegang tot en het gebruik van diensten van de informatiemaatschappij door jongeren
– 811 (2015-2016) – Nrs. 1 tot en met 3

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 2

Ziehier het resultaat:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
98 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Güler Turan, Tine Soens en Steve Vandenberghe betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA)
– 822 (2015-2016) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 3

Ziehier het resultaat:

96 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
21 leden hebben ja geantwoord;
73 leden hebben neen geantwoord;
2 leden hebben zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie niet aan.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE van Karl Vanlouwe, Ward Kennes, Rik Daems, Karim Van Overmeire, Joris Poschet en Jan Van Esbroeck betreffende het Comprehensive Economic and Trade Agreement (CETA) tussen Canada en de Europese Unie (EU)
– 919 (2016-2017) – Nrs. 1 en 2

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over het voorstel van resolutie.

Stemming nr. 4

Ziehier het resultaat:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
74 leden hebben ja geantwoord;
24 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement het voorstel van resolutie aan. De resolutie zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden.

MOTIE van Björn Rzoska en Joris Vandenbroucke tot besluit van de op 4 oktober 2016

- 1° door Joris Vandenbroucke in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over de uitspraken van Europees commissaris Marianne Thyssen betreffende de toepassing van de Europese begrotingsregels door de Vlaamse Regering;**
2° door Chris Janssens in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois en viceminister-president Bart Tommelein over de verklaringen van Eurocommissaris Marianne Thyssen met betrekking tot het buiten de begrotingsdoelstellingen houden van het Oosterweelproject door de Vlaamse Regering en de gevolgen hiervan voor de begroting 2017 en de meerjarenbegroting;
3° door Björn Rzoska in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over de uitspraken van Europees commissaris Marianne Thyssen omtrent Oosterweel
– 904 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 5

Ziehier het resultaat:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
76 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Kurt De Loor en Els Robeyns tot besluit van de op 4 oktober 2016 door Kurt De Loor in commissie gehouden interpellatie tot viceminister-president Liesbeth Homans over de integratie van het OCMW in het gemeentebestuur en het standpunt van de Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) daaromtrent
– 905 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Stemming nr. 6

Ziehier het resultaat:

97 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
75 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Güler Turan, Tine Soens en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 4 oktober 2016 door Güler Turan in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over de verklaringen van de federale premier betreffende het opschorten van de TTIP-onderhandelingen en het standpunt ter zake van de Vlaamse Regering – 906 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp·a): Ik kan hier heel kort over zijn, collega's, want we hebben er daarnet al zeer uitvoerig over gediscussieerd. Het feit dat er een kantelmoment is gekomen om vrijhandelsakkoorden evenwichtiger te gaan benaderen, is ook van toepassing voor TTIP. Daar zijn de onderhandelingen nog niet gefinaliseerd, collega's. De onderhandelingen zijn op dit ogenblik de facto stilgelegd. Dat was voor de premier een aanleiding om te zeggen dat we die misschien volledig moeten opschorten. Op basis daarvan is er dan een interpellatie gekomen. Die nieuwe generatie van handelsverdragen zijn evenwichtig, zijn duurzaam, herverdelen correct, pakken de excessen aan en geven vooral geen exclusiviteiten meer aan multinationals. Deze motie, die was ingediend lang voordat tot het debat van vandaag beslist was, sluit daar perfect bij aan. Ik vraag jullie dus allemaal om de nieuwe generatie van handelsakkoorden bij dezen mee te ondersteunen.

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 7

Ziehier het resultaat:

98 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
22 leden hebben ja geantwoord;
76 leden hebben neen geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

MOTIE van Manuela Van Werde, Sabine de Bethune, Jean-Jacques De Gucht, Tine Soens en Bart Caron tot besluit van de op 5 oktober 2016 door Bart Caron in commissie gehouden interpellatie tot minister-president Geert Bourgeois over het onroerenderfgoedbeleid, in het bijzonder over de werking van Herita vzw – 908 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Mevrouw Van Werde heeft het woord.

Manuela Van Werde (N-VA): Geachte voorzitter, beste collega's, het beleidsveld Onroerend Erfgoed komt niet vaak aan bod hier in de plenaire vergadering en ook niet in de pers. En dat vind ik heel jammer. De voorbije twee jaar heb ik als parlementslid namelijk gemerkt dat veel mensen en organisaties onze onroerenderfgoedzorg wel degelijk ter harte willen nemen. Of het nu gaat om professionelen of vrijwilligers, ze hebben één ding gemeen: de passie voor onze landschappen, onze gebouwen en ons cultuurhistorisch patrimonium, en de wil

om dat erfgoed niet alleen te onderhouden, te herstellen, te bewaren en te ontsluiten, maar om het ook door te geven aan de volgende generaties, die er op hun beurt in een nieuwe samenleving betekenis aan geven en het ook leren begrijpen, wat volgens mij een heel belangrijk aspect is van onroerend erfgoed.

We moeten het zien als een proces, als een voortdurende evolutie in een voortdurend evoluerende maatschappij.

Ik geef een klein voorbeeld. Ik heb onlangs gepraat met een zeer bevlogen docent in de glaskunde. Hij had het over de glasramen van de kathedraal van Antwerpen. Hij zei me dat we glasramen op een andere manier moeten uitleggen aan de nieuwe, multiculturele gemeenschap. We kunnen mensen met een migratieachtergrond de waarde hiervan doen inzien door hun, bijvoorbeeld, te vertellen dat het blauw glas in de Middeleeuwen uit de regio van Libanon en Israël kwam. Dat glas diende als ballast voor de schepen die in Antwerpen aanlegden. De zilvergele glasverf stamt uit de Byzantijnse traditie en komt uit de islamitische glasproductie.

Onroerend erfgoed kan ons verbinden. Het is dan ook van belang dat de toekomstige samenleving er eveneens zin aan kan geven en een band mee kan hebben. We moeten goed nadenken over de wijze waarop we ons erfgoed doorgeven en over de betekenis die het kan hebben in een altijd maar evoluerende maatschappij.

De Vlaamse overheid moet het kader scheppen voor de erfgoedzorg en vooral voor de mensen en de organisaties die deze zorg op zich nemen. Daar komt Herita bij kijken. In 2012 werd besloten het Forum voor Erfgoedverenigingen, Erfgoed Vlaanderen en Open Monumentendag te integreren in een overkoepelende en slagkrachtige organisatie voor het onroerend erfgoed, Herita genaamd.

Herita zou een organisatie worden die de lokale en regionale ledenbewegingen zou groeperen en die voor sensibilisering en een groot draagvlak zou zorgen. Herita zou hiervoor zelf een aantal monumenten beheren en op een publieksvriendelijke wijze ontsluiten. Ik kom later nog terug op het mission statement van Herita.

In februari 2013, onmiddellijk na de oprichting, heeft Herita een themanummer gepubliceerd waarin de organisatie haar eigen toekomstbeeld heeft geschetst. Herita zou midden in het erfgoedveld staan. Herita stond er echter niet midden in: ten gevolge van bepaalde keuzes van het bestuur leek Herita er vooral boven te staan. Herita verloor de voeling met het middenveld. Herita zou zich organiseren rond drie werkwoorden: "samenbrengen, warm maken en ondersteunen van mensen met het hart op de juiste plaats voor dat erfgoed van ons". Waar is het misgelopen?

Blijkbaar heeft Herita zich na verloop van tijd op de communicatie en de media gefocust. Hierdoor heeft ze de voeling met de sector en met de monumenten zelf verloren. Toen ik als kersvers lid van de commissie Onroerend Erfgoed in het najaar van 2014 contact met Herita zocht, kreeg ik een afwijzend antwoord. De directie had het te druk om me te ontvangen – van een valse start gesproken. In het voorjaar van 2015 ben ik gecontacteerd door mensen die ik klokkenluiders zou willen noemen. Zij werkten toen of hadden gewerkt voor Herita en ze hadden het over de manke werking van de organisatie. De sites werden verwaarloosd. Er werd een zeer eigengereide koers gevaren. Het personeelsmanagement was niet zo fraai. Op drie jaar tijd werden wel 53 mensen ontslagen.

Toen ik al die onheilsberichten hoorde, heb ik verder onderzoek verricht. Ik heb erfgoedssites bezocht. Ik heb gepraat met de mensen die met beide voeten in de erfgoedzorg staan. Ik heb uiteraard ook gepraat met de minister-president, die hierop in actie is geschoten. Het kabinet heeft met het bestuur van Herita gesproken. Hierop zijn bezoeken aan sites van Herita gevolgd.

Ik heb de nieuwe informatie doorgespeeld, maar er is een reden waarom ik die informatie onder de radar wilde houden. Ik wilde Herita net de kans geven zich te herpakken, om bij te sturen en om zich terug te plooiën op de in 2012 geformuleerde kernopdracht. Het was me ondertussen duidelijk dat die kernopdracht gaandeweg uit het oog was verloren. Het was geen prioriteit meer.

De minister-president is ook tot die conclusie gekomen. Hij was niet de enige. Ik was dan ook niet verrast toen de heer Caron begin september 2016, vlak na Open Monumentendag, met dezelfde bevindingen uitpakte. Open Monumentendag, het jaarlijks hoogfeest van de erfgoedzorg, werd in de media totaal overschaduwd door de berichtgeving over Herita van de heer Caron.

Zijn interpellatie in de commissie was pijnlijk, maar legde wel degelijk de vinger op de wonde. Na een goed debat in de commissie is gebleken dat er een grote consensus bestaat over de richting die Herita uit moet. Er is in Vlaanderen wel degelijk nood aan een organisatie die het middenveld samenbrengt, verdedigt, naar waarde schat en ondersteunt. Er is nood aan een organisatie die het draagvlak voor onroerend erfgoed stimuleert en die uitgroeit tot een kenniscentrum op het vlak van de valorisatie en het beheer van erfgoedsites.

Ik weet dat mijn collega's in dit parlement, over alle fracties heen, van mening zijn dat het beheer van de eigen sites van de Vlaamse overheid en bijgevolg ook van Herita van primordiaal belang is.

De organisatie heeft nood aan een doorstart, aan bijsturing. Nu er nieuwe mensen aan het roer staan, kan die doorstart er komen. Daarvoor hoeft Herita alleen maar terug te gaan naar haar mission statement uit de publicatie van 2013. Daar staat het, zwart op wit, op pagina 10. Wanneer is Herita een geslaagd project? Als de organisatie is uitgegroeid tot een grote en populaire organisatie met financiële middelen die van diverse kanten komen; als ze een breed, divers en jong publiek en overheden bezielt voor ons erfgoed; als de familie alsmaar groter wordt en steeds meer leden en vrienden telt; als haar eigen sites en die van partners en leden een kwaliteitsvolle invulling en bestemming hebben; als ze voor de sector een vanzelfsprekende dienstverlener is met een breed aanbod en als ze dankzij haar kwaliteitswerking en de macht van het getal, een stevige stem heeft in een inspirerend erfgoeddebat en -beleid.

Wij vragen met deze motie dan ook, over de partijgrenzen heen, dat de huidige problemen grondig onderzocht worden, dat de samenwerkingsovereenkomst en de doelstellingen van Herita worden bijgestuurd, dat Herita de zorgplicht ten aanzien van de veertien sites die ze in erfpacht heeft, op een correcte manier vervult en dat een vernieuwend en wervend verhaal kan worden uitgebouwd vanuit duidelijk omschreven doelstellingen voor de valorisatie van ons erfgoed.

Collega's, het gaat niet alleen over Herita als organisatie. Het gaat over de toekomst van ons erfgoed. Ik vertrouw erop dat de minister-president die toekomst samen met het middenveld zal verzekeren. *(Applaus bij de N-VA, CD&V en Open Vld)*

De voorzitter: De heer Caron heeft het woord.

Bart Caron (Groen): Collega Van Werde, ik dank u voor uw betoog. Het feit dat wij hier met een motie op het podium staan, wat uitzonderlijk is, onderstreept het belang van deze actie die we ondernomen hebben.

Ik wil even benadrukken dat ik met mijn eigen onderzoek naar de situatie in Herita, eigenlijk parallel heb gewerkt met het onder de radar gebleven onderzoek van de minister-president en van collega Van Werde. Maar zo gaat dat en misschien is dat het verschil tussen meerderheid en oppositie.

We komen tot dezelfde bevindingen. Die bevindingen gaan over de kern van het Vlaamse erfgoed. Collega's, Herita is gestart als de droom om een soort Vlaamse versie van de National Trust te maken: miljoenen leden in Engeland, duizenden sites en een reusachtig budget door de samenleving zelf gegenereerd, vaak zonder overheidsmiddelen, omdat men fier is op het eigen onroerend erfgoed. Wij kunnen dat niet, maar het was wel de inspiratiebron. Gaandeweg, zoals collega Van Werde zei, zijn die doelstellingen versluierd geraakt onder een marketing- en communicatieve stijl. En dat is het pijnlijke van het verhaal.

Ik ga niet herhalen wat collega Van Werde gezegd heeft, maar het gaat wel over veertien sites en meer dan zestig verschillende monumenten: het kasteel van Herkenrode, het kasteel van Beauvoorde, het kasteel van Horst, het Fort Napoleon in Oostende. Het zijn symbolische, voor Vlaanderen iconische plekken en gebouwen die onze eigen bouwkundige geschiedenis en ons erfgoed markeren. Dat verdient grote aandacht en grote zorg. Het was de bedoeling van de opeenvolgende ministers van Onroerend Erfgoed om dat te benadrukken, en het is niet gelukt met deze organisatie.

Maar ik wil positief naar de toekomst kijken en twee dingen zeggen. Ik denk dat we met dit verhaal ook kunnen bewijzen wat de rol van een parlement is in de controle van de uitvoerende macht en in het opjagen van de uitvoerende macht om een aantal beslissingen te nemen in dingen die fout gaan. Het is onze rol en onze taak: collega Van Werde eerder in stilte achter de gordijnen, ik natuurlijk eerder voor de gordijnen. Elk zijn rol in dit schouwtoneel, maar we komen tot hetzelfde stuk.

Ik wil de rol van het parlement bij dezen onderstrepen en zeggen dat er nood is aan een toekomst voor ons cultureel erfgoed, aan organisaties die dat uitdragen en die daar zorg voor dragen, en, heel belangrijk, collega's, die dat doen samen met het middenveld uit die sector. Die dat doen met verenigingen en vrijwilligers die met duizenden zijn, die zich gratis en belangeloos willen inzetten voor datzelfde erfgoed in Vlaanderen. Dat heeft Herita verwaarloosd in haar traject.

We geloven in een positief verhaal. We willen een nieuw Herita, een Herita van de toekomst dat de weg toont hoe je op een hedendaagse en betekenisvolle manier omgaat met het cultureel erfgoed. Het erfgoed van vroeger heeft ook een toekomst, en betekent iets voor onze geschiedenis maar ook voor onze toekomst.

Ik dank de collega's van alle fracties voor de discussie in de commissie, maar ook voor het gezamenlijke werk bij het opstellen van deze motie. (*Applaus*)

De voorzitter: Mevrouw de Bethune heeft het woord.

Sabine de Bethune (CD&V): Voorzitter, collega's, op mijn beurt wil ik zeggen dat we vanuit CD&V hebben meegewerkt aan de formulering van de aanbevelingen zoals ze in de motie zijn opgenomen, omdat we geloven in de missie van Herita. We willen Herita de kans geven om een nieuwe start te nemen. Dat zal niet gemakkelijk zijn, gezien het bilan en de knelpunten. Maar we hebben heel duidelijk gesteld dat we wensen en willen dat Herita op een evenwichtige wijze haar drie missies volwaardig invult. Dat gaat over het zorgvuldig beheer van de eigen sites, de sites in erfpacht. Het gaat over de lokale verankering die moet worden verzorgd in samenwerking met de gemeenten, met alle vrijwilligers aan de basis die hun elan niet verloren hebben. Het gaat over het ontsluiten van ons onroerend erfgoed naar een groot publiek, om hun de liefde voor dat onroerend erfgoed, en dus ook voor hun wortels, aan te leren en bij te brengen.

We denken dat het kan en dat het moet. We hebben de minister-president opgeroepen om beter de vinger aan de pols te houden van wat er bij Herita gebeurt. De Vlaamse overheid moet het van zeer dichtbij opvolgen. Ik verheug mij over

het feit dat we het erover eens zijn dat de samenwerkingsovereenkomst moet worden herzien en geamendeerd. Er zullen meer stappen moeten worden gezet om van heel dichtbij te volgen hoe die doorstart gebeurt en succesvol kan zijn.

We wensen Herita hierbij veel succes. Het is een belangrijke maatschappelijke opdracht. (*Applaus*)

De voorzitter: De heer De Gucht heeft het woord.

Jean-Jacques De Gucht (Open Vld): Er is al heel veel gezegd. Ik ben tevreden dat we dit debat op een open manier kunnen voeren. Naar aanleiding van de interpellatie van Bart Caron hebben we daar een heel geanimeerd debat over gehad in de commissie. Daarbij is de voorzitter ingegaan op onze vraag om een hoorzitting te houden waar we de verschillende spelers, de deskundigen en de vrijwilligers, die in dezen een heel belangrijke rol spelen, aan het woord kunnen laten.

We hebben misschien een andere cultuur wanneer het aankomt op ons onroerend erfgoed dan Groot-Brittannië, dat op dat vlak een voorbeeld is voor een groot deel van de wereld. We kunnen echter fier zijn op het erfgoed dat we hebben en moeten dat beschermen in de toekomst. We moeten nadenken op welke manier we dat het best kunnen doen. We moeten ook durven nadenken over de manier waarop we met private partners kunnen samenwerken. Dat vraagt een mentaliteitswijziging. We mogen de private partners die geld hebben, daarbij niet schuwen

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 8

Ziehier het resultaat:

94 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
94 leden hebben ja geantwoord.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie aan. Ze zal aan de Vlaamse Regering worden overgezonden. (*Applaus*)

MOTIE van Güler Turan en Wouter Vanbesien tot besluit van de op 5 oktober 2016 door Güler Turan in commissie gehouden interpellatie tot minister Jo Vandeuren over de vermarkting van het sociaal beleid – 909 (2016-2017) – Nr. 1

Hoofdelijke stemming

De voorzitter: Dames en heren, aan de orde is de hoofdelijke stemming over de motie.

Mevrouw Turan heeft het woord.

Güler Turan (sp.a): Collega's, ik zal proberen kort te zijn. Zoals de heer Caron heeft aangehaald, is het te belangrijk om het te laten passeren. Ik zou het echt appreciëren mocht ik die unanimiteit die ik op het bord zie over Herita, ook kunnen krijgen wat betreft de vermarkting van het lokaal sociaal beleid.

Die vermarkting, collega's, schakelt momenteel wel degelijk een versnelling hoger. Lokale besturen plaatsen een steeds breder scala aan sociale voorzieningen in de markt via aanbestedingen, tenders of projectoproepen. In Antwerpen neemt die tendens onrustwekkende proporties aan. Er werd beslist om via projectoproepen een marktbevraging te organiseren voor een hele resem aan sociale diensten, onder andere daklozenopvang, buurtwerk, drugshulpverlening, woonbegeleiding, arbeidszorg en psychologische hulp bij familiaal geweld.

De meeste projectoproepen lopen nog, maar de uitbating van inloopcentrum De Vaart voor daklozenopvang is onlangs toegekend aan G4S, een onderdeel van de beursgenoteerde bewakingsmultinational G4S. De Antwerpse situatie is niet uniek maar wel de meest vergaande en controversiële. De ongerustheid bij het sociale middenveld neemt toe, gaande van sociale werkers, de organisaties die zich dagelijks inzetten, de klanten zelf, tot professoren in sociaalwetenschappelijke richtingen.

De ongerustheid neemt ook toe omdat er een voorbeeld is, en de minister heeft dat bevestigd in de commissie. Er is van alles verkeerd gelopen in Nederland wat betreft het uitvoeren van sociale diensten, vooral voor de meest kwetsbare groepen door grote commerciële spelers. De risico's zijn goed gekend. De meest kwetsbare groepen en de hulpbehoevenden met de meest complexe problematieken worden niet of onvoldoende bereikt, want zo'n projectoproep stelt natuurlijk streefcijfers voorop en het is gemakkelijker om die met de sterkeren te halen dan met de meest zwakken. Het risico op een cherrypickingeffect is groot.

Samenwerking en uitwisseling van informatie en expertise tussen de organisaties en werkers in het sociaal werkveld worden juist bemoeilijkt als gevolg van die concurrentie en die opvolging van verschillende contracten op korte termijn. Netwerkvorming wordt bemoeilijkt, en het gaat ten koste van een betere dienstverlening aan onder andere de meest kwetsbaren. De opgebouwde expertise en ervaring gaan verloren als de verschillende projecten elkaar sneller gaan opvolgen. De ene keer wordt het toegekend aan deze organisatie, en de andere keer aan de volgende. Ook de continuïteit en langetermijnaanpak gaan verloren.

Vandaag al merken we in Antwerpen dat de daklozen het centrum De Vaart links laten liggen omdat ze weten dat de mensen met wie ze een vertrouwensrelatie hebben opgebouwd, binnenkort zullen verdwijnen, dat die omgeving zal verdwijnen. De kwaliteit, toegankelijkheid en betrouwbaarheid van sociale voorzieningen zal daar niet beter van worden. Hoe we onze sociale dienstverlening willen organiseren en de fundamentele discussie die we eventueel nog moeten hebben, is: willen we het geld dat bestemd is voor de meest kwetsbaren spenderen via die oproepen naar commerciële bedrijven? Los daarvan, moeten we nagaan wat er gebeurt in Antwerpen en hoe de projecttoekenningen verlopen.

In Antwerpen heeft men uitdrukkelijk gekozen om geen overheidsaanbesteding te nemen, want dan moeten ze dringende en verplichte wetgeving – namelijk van overheidsopdrachten inzake objectiviteit en gelijkheidsbeginsel – voor ogen houden. Daarom heeft men uitdrukkelijk gekozen voor een projectoproep. De kwaliteitseisen die men stelde in de projectoproep komen niet overeen met het gunningsrapport van de jury. In dat individueel dossier valt er juridisch nog veel te bekijken. Ook de minister heeft bij de bespreking van de interpellatie in de commissie gezegd dat hij zich zorgen maakte. Hij heeft gezegd: als die beslissing juridisch standhoudt. Verschillende juridische stappen zijn al gezet wat betreft de beslissing van Antwerpen. We gaan gewoon moeten afwachten wat er gebeurt via de geëigende weg.

De Antwerpse zaak heeft ons in elk geval duidelijk gemaakt dat we dringend werk moeten maken van een Vlaams kader waarbinnen lokale besturen moeten opereren als zij sociale dienstverlening uitbesteden. Vandaag zijn er heel strenge voorwaarden gesteld voor middenveldorganisaties zoals de CAW's en samenlevingsopbouwwerk. Diezelfde kwaliteitseisen worden niet gesteld als er een commerciële speler bij komt kijken.

We moeten in dat geval echt nagaan welke procesmatige criteria en kwaliteitscriteria we moeten hanteren om het lokaal sociaal beleid te garanderen. Collega De Loor heeft daarover al een conceptnota ingediend in de commissie Binnenlands Bestuur en ook collega Bertels heeft al verschillende keren het debat over

de commercialisering gevoerd, gisteren blijkbaar nog in een commissie naar aanleiding van de commerciële klinieken.

We moeten waakzaam zijn, collega's. De architectuur van het lokaal sociaal beleid wordt vandaag de facto gewijzigd en het parlement staat erbij en kijkt er-naar. De minister maakt zich zorgen en heeft dat ook tijdens de interpellatie bevestigd. Hij heeft de schepenen en toekomstige schepenen van Antwerpen gevraagd om samen te zitten om dit project, de gunning van de daklozenopvang aan G4S, samen te beoordelen, te evalueren en op te volgen. Hij heeft echter geen macht over het stadsbestuur. Hij roept de stad Antwerpen en haar bestuurders en schepenen op in te gaan op zijn vraag om in gesprek te gaan. Vandaag moeten we ook dringend samenzitten met verenigingen en met de VVSG om duidelijke kwaliteitsstandaarden en criteria op te stellen, ook voor projecten voor de meest kwetsbaren onder ons die vandaag worden vermarkt.

Collega's, ik hoop dan ook dat jullie unaniem onze motie zullen goedkeuren. Deze motie vraagt niets anders dan gehoor te geven aan de oproep van minister Vandeuren. Schaar jullie achter de minister en keur de motie goed.

De voorzitter: Begin van de stemming.

Stemming nr. 9

Ziehier het resultaat:

87 leden hebben aan de stemming deelgenomen;
20 leden hebben ja geantwoord;
66 leden hebben neen geantwoord;
1 lid heeft zich onthouden.

Dientengevolge neemt het Vlaams Parlement de motie niet aan.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

De voorzitter: Dames en heren, hiermee zijn we aan het einde gekomen van onze werkzaamheden voor vandaag.

We komen opnieuw bijeen op woensdag 26 oktober 2016 om 14 uur.

De vergadering is gesloten.

Ik wens u een behouden thuiskomst.

– *De vergadering wordt gesloten om 19.47 uur.*

BIJLAGEN

Aanwezigheden**Aanwezig**

Imade Annouri, Björn Anseeuw, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Karin Brouwers, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Guy D'haeseleer, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Ortwin Depoortere, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Caroline Gennez, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Renaat Landuyt, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Marius Meremans, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Bart Nevens, Katrien Partyka, Lorin Parys, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Ingrid Pira, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Gwendolyn Rutten, Björn Rzoska, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Willy Segers, Nadia Sminate, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Joris Vandenbroucke, Koen Van den Heuvel, Francesco Vanderjeugd, Anke Van dermeersch, Tine van der Vloet, Kris Van Dijck, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Tom Van Grieken, Karl Vanlouwe, Bart Van Malderen, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants.

Afwezig met kennisgeving

Yamila Idrissi, Karim Van Overmeire: ambtsverplichtingen;

Hermes Sanctorum-Vandevoorde: familieverplichtingen;

Lies Jans, Stefaan Sintobin, Ludo Van Campenhout: gezondheidsredenen.

Individuele stemmingen Vlaamse Volksvertegenwoordigers**Stemming nr.1:****JA-stemmen:**

Imade Annouri, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Peter Persyn, Jan Peumans, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine

Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.2:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Johan Danen, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.3:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Tine van der Vloet, Miranda

Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Ortwin Depoortere, Chris Janssens

Stemming nr.4:

JA-stemmen:

Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

NEEN-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Ortwin Depoortere, Michèle Hostekint, Chris Janssens, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

Stemming nr.5:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceysens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward

Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.6:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.7:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Johan Danen, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Bruno Tobback, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien, Steve Vandenberghe, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyskens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy,

Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Vera Jans, Chris Janssens, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Lydia Peeters, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wilfried Vandaele, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.8:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Rob Beenders, Jan Bertels, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Bart Caron, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Rik Daems, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Kurt De Loor, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jos De Meyer, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Ortwin Depoortere, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Marc Hendrickx, Michèle Hostekint, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Yasmine Kherbache, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Els Robeyns, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Willem-Frederik Schiltz, Katrien Schryvers, Katia Segers, Tine Soens, Ann Soete, Bart Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Christian Van Eyken, Paul Van Miert, Peter Van Rompuy, Mercedes Van Volcem, Manuela Van Werde, Wouter Vanbesien, Wilfried Vandaele, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

Stemming nr.9:

JA-stemmen:

Imade Annouri, Rob Beenders, Jan Bertels, Bart Caron, Kurt De Loor, Michèle Hostekint, Yasmine Kherbache, Elisabeth Meuleman, An Moerenhout, Bert Moyaers, Els Robeyns, Katia Segers, Tine Soens, Güler Turan, Freya Van den Bossche, Elke Van den Brandt, Christian Van Eyken, Wouter Vanbesien, Steve Vandenbergh, Joris Vandenbroucke

NEEN-stemmen:

Lionel Bajart, Caroline Bastiaens, Robrecht Bothuyne, Ann Brusseel, Vera Celis, Lode Ceyssens, An Christiaens, Sonja Claes, Griet Coppé, Paul Cordy, Cathy Coudyser, Caroline Croo, Koen Daniëls, Sabine de Bethune, Piet De Bruyn, Mathias De Clercq, Herman De Croo, Jean-Jacques De Gucht, Dirk de Kort, Ingeborg De Meulemeester, Marnic De Meulemeester, Jenne De Potter, Annick De Ridder, Jo De Ro, Gwenny De Vroe, Matthias Diependaele, Bart Dochy, Michel Doomst, Jan Durnez, Jelle Engelbosch, Martine Fournier, Cindy Franssen, Danielle Godderis-T'Jonck, Andries Gryffroy, Kathleen Helsen, Vera Jans, Sofie Joosen, Ward Kennes, Marino Keulen, Kathleen Krekels, Jos Lantmeeters, Bert Maertens, Lieve Maes, Lorin Parys, Peter Persyn, Jan Peumans, Joris Poschet, Grete Remen, Tinne Rombouts, Axel Ronse, Freya Saeys, Katrien Schryvers, Ann Soete, Bart

Somers, Valerie Taeldeman, Martine Taelman, Emmily Talpe, Tine van der Vloet, Miranda Van Eetvelde, Jan Van Esbroeck, Peter Van Rompuy, Karl Vanlouwe, Sabine Vermeulen, Johan Verstreken, Peter Wouters, Herman Wynants

ONTHOUDINGEN:

Ortwin Depoortere